

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

Index Generalis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

In iure contractus quidam cum fictione aliqua validi reputantur ad quosdam effectus. n. 323. Contractus tripliciter potest esse nullus, à n. 361. Ille contractus non est facile damnandus, qui frequens & Reipublicæ utilis est. ib. Contractus illiciti tantum ratione loci, temporis, per se non sunt irriti. D. 4. q. 6. dub. 13. n. 361. An contractus merè ciuilem ob defectu solemnitatum, fiat in conscientia nulli à n. 364. Debita personalia ex iusto contractu non soluenda ante illa, quæ ex delicto. n. 421. Contractus quid latè, & quid strictè. D. 4. q. 7. n. 1. Perficitur cõsensu, verbis seu signis externis, re, scriptura &c. n. 2. Contractus varij, scilicet, impliciti, nominati, innominati, bonæ fidei; stricti iuris onerosi, gratuiti, nudi, vestiti. n. 3. 4. 5. Contractus substantia consistit in consensu & voluntate. D. 4. q. 6. n. 329. Ex contractibus innominatis qualis oriatur obligatio. D. 4. q. 7. n. 3. Contractus nudi naturalem patiunt obligationè, quidam etiam ciuilem; iurati vero in vtroq; foro pariunt obligationem. ibid. n. 6. Contractus per se inuoluntati, sed iurati quado valeant. n. 6. 7. seqq. Exempla plura eorum contractuum. n. 10. Error in substantia rei contractum irritat iure naturæ. n. 11. Contractus valet si neq; dolus det causam, neq; si error sit in substantia rei. n. 12. Contractus est irritus, si alter contrahens expressè mente secù excipiat de quocunq; defectu, qui deinde in re cõperitur. n. 14. A contractu recedere potest in conscientia, qui quocunq; modo deceptus, vel metu adductus fuit. n. 16. & seqq. Contractus rescissio non semper arguit valorem contractus. n. 17. Dolus in cõtractu bonæ fidei ex Iuristarũ mente qd oblit. n. 19. Dolũ tamen faciens contractũ rescindere nequit. n. 20. Cõtractus num irritetur ob dolũ tertij. n. 21. Neq; ille contractus irritus est, in quẽ quidẽ dolus incidit, sed nõ causauit. n. 22. Ex eo contractu quando fructus etiã restituendi. n. 24. Contractus emptionis & venditionis quomodo vitiẽtur ex pretio. à n. 25. Cõtractus quo ob dilatam solutionẽ emptor cogitur ad reuendendũ parata pecunia & minori nõ est tutus. n. 52. Cõtractus varijs circumstantijs vitiãtur. à n. 68, ratione personæ ementis, vendentis, loci, temporis, modi & ipsius rei. ibid. Ex contractu usurario, qui bona fide habitus est iustus, potest tantũ lueri retinere, quantũ ex alio contractu licito lucratus esset; nisi constet mutuatarium tantũ vi mutui auctarium dare voluisse. 98. Cõtractus quidam innominatus quo 5. dantur per 100. quomodo sit illicitus. n. 218. seq. & qui licitus esse possit. n. 221. seq. per modũ societatis. n. 222. per modũ census. 223. Contractuũ licitorũ formalæ in Synodo Brixinẽ si editæ ad tollendum lucrum quinarium. ib. n. 226. Cõtractus turbato Reipubl. statu, moneta, mercib9 variatis, tolerabiles suere, qui secundum vsum à magistratu non improbatum iniri. n. 246. Contractus dubij, & tanta inæqualitate partium iniri post mutatam monetam, transactione sunt cõponendi. n. 261. Ratione ætatis claudicant pupillorum contractus. D. 4. q. 7. n. 286. vide *emptio, venditio, pretium, census, metus, &c.*

Contrapassum.

Non potest in omnibus commutationib9 & distributionibus constitui, nec idem esse, quod iustũ. D. 4. q. 2. n. 66. & seqq. Qua ratione tamen fieri ea possit æqualitas. n. 69.

Contumelia.

Contumeliosus verbis puocatus, & occidens qd debeat. D. 4. q. 6. n. 102. & seqq. Pro contumelia occisi, percussi &c. quomodo satisfaciendum. n. 108. Contumeliæ genus itypum. n. 128. Pro ea satisfaciendum. n. 131. 134. Contumelias verbales non licet morte, aut atrocib9 verberibus repellere. D. 4. q. 8. n. 73. Verbis & autoritate Magistratus comprimari possunt. ibid. Quid sit contumelia, & quomodo verbis & factis in alterius contempũ fiat. D. 4. q. 8. n. 132. Per contumeliam quidem defectus culpæ representatur, sed cõprehendit etiam conuictiũ & inproperiũ. ib. n. 133. Est peccatũ mortale grauius infamia, excusatur tamen à mortali ob ineliberationẽ & leuitatem materiæ, & inter pueros, famulas, & viles personas, si absit scandalum, nec adeo grauius sit læsura. n. 134. Item si contumeliosa verba dantur ad correptionem. ibid.

Conuenticula.

Conuenticula clandestina virisq; sexus obscenorum tactuum, Indorum &c. seminaria sunt tagarum. D. 4. q. 5. n. 123. & seqq.

Cooperans.

Cooperantes efficaciter & iniustè ad rem aliquã accipiendam, tenentur restituere, & in solidũ, in defectu aliorum. D. 4. q. 6. n. 391. seqq. Quo ordine id teneantur principales & minus principales. n. 398. seqq. & æqualiter cooperantes. n. 404.

Correctio fraterna.

Quid sit & quomodo differat à Iuridica. D. 2. q. 5. n. 72. Est in præcepto sed affirmatiuo, quod non semper obligat. à n. 73. Quibus circumstantijs sub peccato mortali obliget. à n. 76. Nimirum primo, vt nõ sit obfutura, saluo tamẽ publici cõcionatoris officio. n. 77. & 83. Secundo, vt peccatũ nondum sit emendatũ. n. 78. tertio, vt sit cognitum. n. 79. Quid si dubium sit. ib. An etiam teneatur peccator corrigere peccatẽ. n. 80. An & quis timor nocenti excuset à correctione. n. 81. Parentes indiscrete suos famulos aut liberos corripientes peccat. n. 84. Quorum tamẽ peccatũ seu turbatio quadoq; recte negligitur. n. 85. Si dubitetur an pfitura sit correctio, rectè adhibetur, modo non constet aut dubitetur obfutura. n. 86. Quæ comoditas corripiendi expectanda. n. 88. Et an liceat lapsum pmittere vt lapsus feruentius resurgat. n. 89. An & qua ratione inferior superiorẽ, etiam Papam corrigere possit. n. 90. 91. 92. Communiter Prælatorum vitia nõ sunt pro concione arguenda. 92. Quæ in duertetia vel timor aut bona fides omittentẽ correptionem à mortali excuset. n. 93. 94. 95. Ordo firatne correptionis cadit sub præceptum, & qd vniuersim requiratur. n. 96. Præceptum id est naturale, & in omni peccatorũ genere locũ habet. n. 98. Nisi peccatum sit publicè notorium. n. 99. aut pernitiosum cõmunitati. 100. vel etiam priuatis. 102. aut sua natura contagiosum. n. 101. aut nisi peccans ipse iuri suo renunciauit. n. 103. Multarum religionũ statuta iubent peccatũ quamprimũ Prælati denunciare. n. 105. Potest etiam in ceteris religionibus simile statutũ condi. n. 109. Alias obligat ordo correctionis etiam inter religiosos. n. 106. Nec cessio illa iuris vltra proprios terminos extendenda. n. 107. Qua

seclusa regulariter peccatū religiosi nō est superiori denunciandū, si secreta monitione satis corrigi possit. n. 109. Sed post secretā admonitionē frustra adhibitam, regulariter licet peccata religiosi superiori denunciare. ibid. Secus autē est de laicis. ib. Superior tamen vel Prælatus, non potest peccatū ita denunciatiū publicē euulgare aut punire. n. 110. Et si possit excommunicationē ob recidiuā minitari. ibid. An & quando Prælatus curabit vt denunciatiū crimē seruato iuris ordine iuridicē deferatur aut publicetur. n. 111.

Corpus.

Corpus nostrū & amici est obiectū charitatis. D. 2. q. 3. n. 4. Corporis castigatio seruit ad ordinatum eiusdē amorē. ib. n. 5. Corpus & vita nostra pōnēda p̄ salute spirituali pximi in extrema necessitate. ib. n. 59. & 60. Ex ordine Charitatis plus diligendus pximus, quā corpus ppriū. D. 2. q. 4. n. 75. Corporis tria bona, & quomodo ea impediuntur occisione, verberatione, & incarceratione. D. 4. q. 8. n. 103. Corpori illatæ iniuriæ sunt eo grauiore, quo personæ nobis propinquiores. n. 105.

Credere.

Credere prout est actus fidei, est assentiri ob auctoritatē seu testificationē dicētis. D. 1. q. 7. n. 7. Prout est actus fidei diuinę, est assensus firmus intellectū, Diuina reuelatione obscura nixus. ib. n. 8. Credere Deū dicitur habituā in intellectu ad obiectum fidei materiale: credere Deo dicitur habituā ad obiectū formale. Quo: Credere in Deū habituā actus imperati à voluntate, & relati in Deū velut vltimū finē. ib. n. 10. Credere Deū inuoluit credere Deo, non contra n. 11. Credere in Deū inuoluit quoq; credere Deū & Deo ibid. Credere in Deū est actus directē elicitus ab intellectu absolute vnus, connotans plures. ibid. Ad credendū in Deū nō requiritur actus Charitatis. sufficit imperfectior motus voluntatis vel spei, vel habitus voluntatis fidei respondentis n. 15. 16. Per voculā, in aliquē credere, ordinariē, at nō semp ac necessario significatur relatio ad vltimū finē, adeoq; etiā de creaturis hoc dictū reperitur in scriptura. D. 1. q. 7. n. 17. Credens supernaturaliter, certus redditur non tā p̄positione externa, quā diuina reuelatione & interno lumine fidei non posse esse falsum quod credit. D. 1. q. 2. dub. 5. n. 134.

Creditor.

Creditor, depositarius, vsuarius habent ius in re imperfectū. D. 4. q. 1. n. 7. Ei debitū quādo transmittendū sumptibus debitoris, & cui res transmissa p̄eat. D. 4. q. 6. n. 387. & seqq. Quo ordine ijs restituendū, si non possit omnibus. à n. 412. Creditoribus priuilegiatis ante alios, & hypothecarijs ante Chirographarios. n. 414. 418. Creditoribus hypothecarijs satisfaciendū q̄ tempore priores. ib. n. 416. 419. Chirographarij fere sunt pares. ibid. n. eod. Personalibus in exigendo debito diligentiorib⁹ ante alios soluendū. ib. n. 420. Creditori pauperi potest & debet in graui necessitate ante alios satisfieri. ibid. In creditoris & debitoris necessitate quando restituendū. à n. 429. Eius condonatio liberat à restitutione exceptis tribus casibus. n. 438. Creditoris excommunicatione quando liberet à restitutione. ib. n. 445.

Crimen et Criminalis actio.

Et si ea per se licita sit contra inimicū reconci-

liatum, est tamen dissuadenda. D. 2. q. 3. dub. 1. n. 111. Crimen mixti fori in vtroq; qñ punitur. D. 4. q. 4. n. 93. V. exceptio. *Crudelitas.*

Quale vitium sit crudelitas, & qua ratione à sauitia differat. D. 3. q. 3. n. 176. Sauitia continetur sub bestialitate. n. 177.

Crux.

Eius imago & signum deuotē vsurpatum valet contra veneficia. D. 4. q. 5. n. 117. seq. Cum eadem abrenunciandum diabolo. ib. n. 135. Crux Christi, vide Adoratio. *Culpa.*

Culpa apud Theologos venialis & mortalis. D. 4. q. 6. n. 32. & 33. Culpa pro defectu diligentie apud Iuristas quadruplex. ib. Culpa latissima siue dolus est, cum ex intentione datur damnū. ibid. Quid culpa latior, leuis & leuissima. n. 34. Culpa à Iuristis dicta leuis aut leuissima, potest esse mortalis, & lata. imò etiam latissima ob inaduerentiam potest esse nulla. ib. Ex culpa lata seu mortali præter intentionem damnificans tenetur in foro conscientie restituere. n. 40. & seq. Ex qua culpa tenearis de damno præter intentionem dato, ratione depositi, pignoris, commodati. n. 50. & seqq. Probabile est sine mortali te non obligari ad restitutionem. ib. & 54. Sine mortali, etiam ratione officij non teneris de damno secuto ex probabilibus. ex probabiliori teneris n. 55. seqq. In culpa damni dubia, ex pbabiliori nemo de damno tenetur. n. 62. Ex qua culpa & q̄b. conditionibus restituere debeatis, qui potest ac debet bonū proximicare. D. 4. q. 6. d. 2. à n. 70. Sua culpa depauperatus debitor an teneatur restituere cū periculo amittendi stat⁹. D. 4. q. 6. n. 431. & 436. Censuarius absq; pacto assicuracionis non tenetur soluere pensionem, si res censualis absq; sua culpa pereat aut sterilecat. D. 4. q. 7. n. 121. Sic si absq; culpa res conducta impediatur, idē dico de conductore. 158. seq. Nemo ex sua culpa comodū sentire debet. n. 267. Damnū si quis sua culpa sentit, sibi debet non alijs imputare. ibid. Culpa homicidij inuoluntarij quomodo imputetur vel non imputetur. D. 4. q. 8. n. 87. *Curator.*

Curatela virtualis quasi contractus, & officij ad curanda bona minorū. D. 4. q. 7. n. 269. A curatela qui repellantur & excusentur n. 275. 276. Curator iuramentū præstet de pmouendis bonis minorū, & fideiussorē det, & damna præstet. n. 277. Curatoris potestas circa bona, causas, & personas minorū educandas & defendendas. à n. 280. Et circa bonorum alienationē. à n. 283. itē circa lites, præsertim in iudicio, vbi inualida sunt quæ minor agit contra suū comodū absq; curatoris auctoritate. n. 287. Ex pbabiliore tamē sine facultate sui curatoris potest quedam ludo perdere & lucrari minorennis. D. 4. q. 6. n. 309. 310. Curatores acceptantes solutionē veterū debitorū in vili moneta anni 1620. tenentur ad damna suis. D. 4. q. 7. n. 240. Quis curator, & quod eius officij ex instituto. D. 4. q. 7. à n. 269. & seqq. Differt à tutore, quod post pubertatis annos vsq; ad 25. expletū detur. n. 270. Curator maxime datur reb⁹ minoris, nec datur inuito, nisi furioso aut prodigo & c. n. 271. Hinc dandus est etiā maiorennibus prodigis, & c. 274. *Curiositas.*

Curiositatis vitium studiositati oppositum quale sit,

le sit,

le fit, & quot modis contingat. Disp. 3. q. 3. n. 208.
Quomodo accidat in cognitione sensitua. n. 209.

Custos.

Custodes ciuitatum, siluarum, fluminum negligentes deferre transgressores, non tenentur ad multam. D. 4. q. 6. n. 83. Ad damna tamen enata tenentur. n. 84.

D.

Dæmones.

Dæmones & damnati non sunt obiectum Charitatis. D. 2. q. 2. dub. 3. n. 85. nisi tantum secundū esse naturā spectari. q. 3. dub. 1. n. 4. Dæmone suggerente possunt plures sagæ conspirare in damnationem innocentium. D. 4. q. 5. n. 38. Ab eo illudēte p̄ somnia &c. quomodo decipiatur ib. n. 43. Et varijs personis representatis Christi & B. Virginis. n. 45. Eas personas naturali virtute representare potest, ibid. Nec per se immediate, nec per sagas sine Dei permisso nocere potest, spiritualiter aut corporaliter. n. 113. Ad consuetudinem cū Dæmone quomodo homines inducantur. à n. 123. & 127. Quomodo eos liceat adiurare. D. 5. q. 5. n. 42.

Damnatus.

In Angelis & hominibus damnatis non est fides infusa. D. 1. q. 9. n. 73. 34. 75. Est tamen aliqua naturalis & acquisita. n. 76.

Damnū.

Damnū iniuste illatum est titulus restitutionis. D. 4. q. 6. n. 28. Damnū non auertens quod ex officio debes, restitues. ib. Id commissione & omissione fieri damnū potest. num. 32. seq. Damni compensatio ex triplici obligatione oritur. n. 35. Damnū sine omni culpa datum non teneris compensare, nisi ex pacto assicuracionis. n. 37. Damnificans sciens & iniuste teneris ad omnia damna, etsi tibi res sine omni vtilitate perierit. n. 38. Damnificans pro iure & re tua seruanda, nil teneris, ibid. Damnificans etiam grauius præter intentionem, ratione nudi delicti, non teneris ad restitutionem in foro conscientie sub mortali. n. 40. 43. 45. 46. & quid speculatiue dici possit. n. 41. Damnificans etiam ratione solius delicti nec sub veniali obligationis compensare, si tantum venialiter deliquisti. ib. n. 47. Damnū optans casu euenire hosti, &c. etsi eueniat, non tenetur de illo, si debitam diligentiam adhibuit ne eueniret. n. 48. Damnū compensandum ratione contractus & assicuracionis, & detentionis longioris, & inconcessæ usurpacionis. n. 49. Item damnificans præter intentionem depositum, pignus, commodatum ex qua culpa. n. 50. seqq. Si ratione officij non caues damnū ex probabili sub mortali non teneris de illo, nisi negligentia mortalis fuerit; ex probabiliore tamen teneris. n. 55. seqq. Damnū faciens impediendo à bono consequendo quid, & quando restituer. n. 65. seqq. Item negligens procurare bonū fisci, proximi, &c. n. 70. seqq. Damna ex philtro, veneficio &c. secuta compensanda. 87. seqq. Damnū religioni & seducto compensare debet, qui alium vi ac fraude à religione abstrahit. 93. seqq. Damnū ex duello &c. quis luat. à n. 100. item ex mutilatione, iniusto homicidio. à n. 105. Damnū irreparabile seu permanens ex probabiliore cōpensandū. 109. seqq.

Damna violatæ virginitatis compensanda à n. 128. Damna ex infamia. 151. Ex iniuria læsi honoris quāuis secrete & priuatim. n. 156. Damna ex pluralitate beneficiorum. ib. D. 4. q. 6. dub. 7. n. 195. & 208. Damnificans bona imobilia Clericus, male administrans, & expendens quid restituat. à n. 211. Damnificans diminutis mensuris & ponderibus mortaliter peccat, & de damno tenetur. 279. Damna falsatæ monetæ. à n. 330. Ex lignatione & pabulatione, à n. 347. Ex venatione & aucupio. à n. 349. Damnificantes iussione, consilio, cooperatione &c. tenentur restituere, & in defectu aliorum quisq; in solidum. 391. seqq. Damnificantes in procuranda solutione debitorum contra leges & consuetudines peccant, & de damno tenentur. ib. D. 4. q. 1. n. 423. Damnū in propria persona, libertate, rebus &c. accipiendum excusat à restitutione. ib. n. 433. Ad damnū tenetur vendens rem vitiosam, nec mouens cupientem scire. 56. seqq. Damna quomodo compensanda in re censuali. n. 121. in re conducta, ob sterilitatem, incendium ratione pensionis à n. 158. In contractu societatis damnū æqualiter ad socios perueniat, 206. Qui damnū dedit, damni culpam præstare debet. 241. Damnū in furto spectandū si domino sit datū notabile. D. 4. q. 8. n. 107. Ad damna auertenda licet furioso gladium, prodigo pecunias, ebrioso vinum, lusori aleas, hæretico libros &c. auferre. n. 124. Non tamen quoduis damnū ex possessione consequens dat ius alteri rem possessori auferendi. n. 125.

Dauid Parau.

Eius ad sacram scripturam agnoscendam critica refutantur. D. 1. q. 5. d. 1. n. 18. Accusat Colloquistas Ratisponenses Lutheranos ob male concessam de scripturis Canonicis traditionem. D. 1. q. 5. n. 142. seq.

Debitor & debitum.

Debitum legale & morale quid. D. 4. q. 1. n. 108. & seqq. Debitum politicum diuiditur in naturale & ciuile. n. 128. Debitum coniugum, filij & patris, ferri & domini inter ipsos constituit ius simpliciter. D. 4. q. 2. n. 11. & 12. Debitum proximo ratione existimationis in priuato iudicio. D. 4. q. 3. n. 3. seq. Cum debitorum damno nō potest fieri condonatio compensationis alicuius pecuniariæ. D. 4. q. 6. n. 116. Debita realia transeunt ad hæredes. n. 152. Debitor iniustus suis sumptibus domino absenti rem alienā mittat; iustus in loco vbi accepit restituat. D. 4. q. 6. n. 387. Debitor quando suo creditori & non creditori creditoris satisfaciatur. n. 390. In debitis incertis ex Papæ vel Episcopi facultate applicantur aliqua pijs causis, alia ex rationabili domino permittuntur. n. 440. Debita certa ante incerta restituenda. n. 413. itē debita realia ante personalia. n. 414.

Decima.

Decimas exigendi ius non potest à laico prescribi. D. 4. q. 1. n. 96. Eas autem non soluendi potest prescribi quadraginta annis. ibid. An & quo iure soluendæ sint decimæ. D. 5. q. 3. n. 23. Etsi lex de soluendis decimis penitus abrogari non possit, potest tamen limitari multis modis. n. 29. & seq. Ex quibusnam rebus tam prædiales, quam personales sint soluendæ decimæ. n. 32. & 33. Quibus & à quibus sint soluendæ. n. 34. & seq. Iure communi

causa decimarum spectat ad iudicem Ecclesiasticum. in particularibus autem casibus, quorum præcipue quinque, ad magistratum civilem pertinere nonnulli volunt. n. 39. & 40. Probabilis est, quotiescumque causa decimarum agitur, eius decisionem ad iudicem Ecclesiasticum pertinere, nisi post solutionem iam factam furto essent ablata. *D. 5. q. 3. n. 41. & seqq.*

Defensio. Vide Advocatus, Inuisor, Innocens.

Definitio.

Definitio in causa fidei ritè ab eo facta, qui ab vniuersa Ecclesia habetur pro legitimo Pontifice, tanquam infallibilis est recipienda. *D. 1. q. 4. n. 160.* Definiendi circa fidem auctoritas infallibilis soli Petro & successoribus collata est. *ib. n. 307.*

Delectatio.

Delectationes spirituales non indigent propria virtute moderante. *D. 3. q. 3. n. 4.* Delectationum sensibilibus moderatio ad varias pertinet virtutes. *ib. n. 4. & 5.*

Delictum.

Ratione delicti quomodo obliget restitutio ad damnum præstandum variaz sententiæ. *D. 4. q. 6. n. 39.* Ratione delicti sine culpa lata nemo obligatur ad damnum præstandum. *n. 40. 43. 44.* eadè est ratio quasi delicti. *n. 46.* Ratione solius delicti nec sub veniali obligat restitutio damni. *47.*

Delirius.

Eius cautela in processu contra sagas. *D. 4. q. 5. n. 12.* Eius dictum excussum; num Deus innocentem plebæ inter sagas permittat. *ib. n. 16.* Eiusdem quoque sententiæ examinata vtrū ad denuntiationem plurium complicum sagarum procedi possit contra denunciata personam. *n. 20. maxime n. 24. & seqq.* Quod iudex post latam sententiam non soleat aut debeat audire prudenter informantem confessarium de innocentia. *n. 97.* *Vid. saga. Denuntiatio & Denuntiator. Vide Iuridica. Denuntiatio.*

Depositum.

Ex qua damnificatione obligetur depositarius. *D. 4. q. 6. n. 50. 52. 53.* Res deposita est restituenda domino si vrgeat, etsi ea sit abusus. *D. 4. q. 6. n. 379.* Ex deposito non licet sibi priuatim restituere. *n. 411.* Deposita primo loco restituenda. *n. 412.* Est contractus re perfectus. *D. 4. q. 7. n. 2.* Quid depositum. *ib. n. 229.* Pro eius custodia licite pretium exigitur. *ib.* Illo depositarius vti non potest de iure communi. *ib.*

Derisio.

Derisio est qua alteri iniuste malum erubescentiæ cum irreuerentia infertur. *D. 4. q. 8. n. 153.* Verbis facta est simplex derisio, si quis est subannatio, estque mortale peccatum distinctum à contumelia, eaque grauior; in Deum est blasphemia, in sanctos irreligiositas, eius poena. *n. 154.* Veniale esse potest, vel etiam nullum, si moderatè correptionis causa fiat. *Ibidem.*

Desperatio.

Quid sit. *D. 2. q. 1. n. 68.* Est peccatum in Spiritu sanctum minus quidem odio Dei, periculosius autem, & aliquo modo maius infidelitate. *n. 69.* Desperatio vna virtualis, altera formalis; per hanc tollitur Spei habitus, non per illam. *n. 70. 71. 72.* Desiderium quo quis desiderat perpetuo carere visione

Dei, tollit habitum Spei. *n. 72.* Cui damnatio sua reuelata absolute esset, is sperare beatitudinem non posset nec deberet, sed nec desperare. *n. 73. 74.*

Detractio.

Per se est mortale peccatum contra iustitiam, grauius furto, leuius homicidio, adulterio & contumelia. *D. 4. q. 8. n. 135.* Et hoc vitio specialiter totum genus humanum periclitatur. *ib.* Si crimen iam notum narras, nec asseuerantius affirmas, non detrahis. *ib.* A mortali excusat paruitas materia, imperfectio actus, & ratione indeliberationis ipsa etiam leuitas & loquacitas. *n. 136.* Materia grauis est ille etiam venialis & naturalis defectus, qui ratione personæ est grauius probrosus. *n. 137.* Quomodo in detractio à mortali non excuset materia leuitas. 1. qui occultum & infame crimen notæ personæ alteri diffidissimo sub secreto temerè narrat. 2. nec qui auditum crimen simpliciter narrat alijs, si putauit credituros. *n. 139. 140.* nec qui infamem de magno, de alio minore infamat. *n. 141.* nec qui narrato crimine actam poenitentiam addit; nec qui aliquid laudat, & alium in eodem grauius culpatur. *ib.* nec qui talia in locis remotioribus euulgat, quo fama non peruenisset. *n. 142.* nec qui sopitum crimen reuocat à *n. 138.*

Deuotio.

Deuotio quid & qualis sit actus. *D. 5. q. 1. n. 55.* Deuotio licet causaliter sit vniuersalis, formaliter tamen & secundum se est actus specialis. *n. 56.* Deuotio est actus proprius Religionis, & ab ea immediate elicitus. *n. 57.* Discrimen inter actum deuotionis & Charitatis. *n. 58.* Deuotio & charitas se inuicem generant & conseruant. *n. 59.* Deuotionis alia est causa externa, alia interna. *num. 61.* Quare maior nonnunquam sit in simplicioribus deuotio, quam sit in intelligentioribus. *n. 64.* Deuotionis effectus duplex est, primarius & secundarius. *n. 65.* Deuotionis lachrymæ semper sunt dulces, siue ex tristitiæ, siue lætitiæ affectu oriuntur. Deuotio in oratione. *Vide Hora Canonica.*

Deus.

DEVM esse & remuneratorem esse supernaturalem, explicite creditum necessarium semper fuit necessitate medijs. *D. 1. q. 7. n. 35.* In omni statu necessariam fuisse necessitate medijs fidem DEI liberatoris, probabile est. *D. 1. q. 7. n. 42.* DEVM esse summum bonum necessario necessitate præcepti credendum in omni statu. *ib. n. 56.* DEVM esse legislatorem, vindicem, præmiatorè credendum necessitate medijs & præcepti. *ib.* Quadruplex est hominis cum DEO coniunctio. *Vide V. Homo.*

DEVS vt est nostra beatitudo supernaturalis, est obiectum Spei virtutis Theologicæ. *D. 2. q. 1. n. 67. 23.* Cuius virtutis sit omnia referre ad honorem DEI. *D. 2. q. 2. n. 25.* DEVS absolutum habet rerum omnium dominium. *D. 4. q. 1. n. 35.* An damnare potuisset hominem non peccantem. *ib.* Eius speciali auctoritate facta quarundam rerum diuisio. *n. 70.* Inter DEVM & homines est ius secundum quid. *n. 115. & q. 2. n. 8. & seqq.* Inter DEVM & hominem bene operantem & promerentem quale sit iustum. *ib. n. 9.* Est in DEO bona opera remunerante iustitia pprie dicta tum comutativa, tū distributiva. *ib. n. 9.*

Inter

Inter Deum Patrem & Filium non est vera Iustitia, est tamen inter Deum & Christum, vt hominem. ib. n. 10. Deum non permissurum, vt innocentes quaedam personæ cum nocentibus sagis à publico magistratu infamentur & enecentur, vanum principium & axioma. D. 4. quæst. 5. num. 13. seqq. Deo satisfacere ob iniuriã illatã possumus, sed non restituere. D. 4. q. 6. n. 5. Dei sublatio est blasphemia. D. 4. q. 8. n. 154. Delectatio de Deo in appetitu sensitivo quomodo existat. D. 2. q. 2. n. 84. A Deo charitas physice producitur. n. 121. seq. Determinatũ gradum gratiæ & gloriæ prædestinat, & necessaria gratiæ auxilia ad p̄ficiendũ, non tamẽ talia, quæ ad quemuis altissimũ gradũ necessaria. n. 131. DEVS sicut est vera principalis efficiens causa gratiæ, ita solus per modum principij physici positia actione potest gratiam & Charitatem destruer. n. 166. In DEVM vt finem nostrũ dupliciter tendimus, primo in quantum volumus gloriam DEI, secundo in quantum nos eadem frui volumus. D. 5. q. 1. n. 100.

Dignitas & Dignus.

Dignitas ad beneficiũ non ponit ius ad rem, vel in re. D. 4. q. 6. n. 20. Dignioribus prætermis in distributione beneficiorum & bonorum communium non facienda restitutio. n. 18. seqq. Dignis iniuste impeditis restituendum. n. 69. Prætermisso digniore dans beneficiũ maxime curatum minus digno peccat mortaliter. D. 4. q. 8. n. 14. Si tamen exiguus excessus & dignitas est, & nullum scandalum, non est mortale. n. 15. Dignitas hæc sumitur non ex persona sola, sed ab aptitudine officij, & ab potentia nobilitate, &c. n. 16. Dilectio, Diligere. Vid. *Amor, Charitas.*

Discretio Spirituum.

Gratia discretionis Spirituum in occultis cordiũ cognoscendis occupata, de motione boni & mali Spiritus iudicat. D. 1. q. 7. n. 152. Potest fieri hæc discretio lumine inferiori, quam sit propheticum; & tum essentialiter ab ea differt. Discretio Spirituũ quatenus cognoscit ocella cordium, non est habitus; secus est si sermo sit de experimentalibus, aut ex regulis cõparata notitia discernendi Spiritus, n. 160.

Discursus.

Non interuenit in credendo; sed in applicando obiectum fidei. D. 1. q. 5. n. 167.

Dispensatio.

Inualide ad beneficiũ promotus in petenda dispensatione exprimat vitium intrusionis. D. 4. q. 6. n. 167. 168. Ex dispensatione. Papæ ob rationabilem causam possunt haberi plura etiam Episcopalia beneficia. 199. Episcopus dispensare in iisdem non potest. n. 200. Ex probabili potest Episcopus dispensare ad plura simplicia compatibilia. ibid. Dispensari cum clericis non potest, vt testentur ad profanos vsus ex bonis Ecclesiasticis à n. 244. & 249. Ex Papæ tamen dispensatione ob rationabilem causam potest adlicitũ & honestũ vsus aliquid de Ecclesiasticis bonis transferri. 244. & 251. In irregularitate ex casuali homicidio dispensat Episcopus; in homicidio iniusto vix Papa. D. 4. q. 8. n. 49. Pontifex ex rationabili causa in quocunq; voto dispensare potest. ibid. In quibus possit dispensare

Episcopus. n. 85. & seq. Prælati Religionum exemptarum, Confessarij quoq; regulares, qui gaudent priuilegijs Mendicantium; habent æquale ius dispensandi cum Episcopo circa omnia vota, excepto vno. n. 91. 92. Quicunq; habet potestatem dispensandi, habet etiam ius commutandi, non tamẽ e contra. n. 93. Vid. *Votum.*

Disputare.

Disputare cum infidelibus & hæreticis. Vide V. *Infidelis & V. Hæreticus.*

Distributio.

Præcipuus actus Iustitiæ distributiue est in rectoribus reipublicæ, atque etiam in priuato. D. 4. q. 2. num. 5. Distributiones quotidianæ non spectant ad bona quasi patrimonialia. D. 4. q. 6. n. 255.

Diuinatio.

Quid & quotplex sit. D. 5. q. 7. n. 4. 5. 6. Est ex suo genere peccatum mortale, & quid si ioco fiat. n. 7. Naturalis Astrologia licita est. ibidem. Diuinatio ex fortibus quando illicita. n. 18. 19. Somniorum obseruantia quomodo licita vel illicita. num. 14. 21. 23.

Dolus.

Dolus incidens tantum in contractum non dans causam non irritat illum. num. 12. & 22. Si dolus absit, res curiosæ venduntur tanti quanti possunt num. 34. Quale vitium & quantum peccatum, & quomodo à fraude distinguatur. D. 3. q. 1. n. 57. Ex præsumptione doli irritatur contractus. n. 362. Dolo aut fraude consulens ad damnum faciendum secundo loco restituere tenetur. n. 398. Dolus non dans causam contractui neque errorem in substantia rei causans nil obest contractui. D. 4. q. 7. n. 12. Si dolus det causam contractui alter ab eo in conscientia potest recedere. n. 16. Dolus & metus in iure censentur paria; dolum faciens stare contractu debet. 20. Dolus tertij non irritat per se contractum. n. 21. Datur tamẽ actio contra dolum, ibidem.

Dominium.

Dominium iurisdictionis & proprietatis quid sit. D. 4. q. 1. n. 8. 9. 10. 11. Dominium iurisdictionis diuinum & humanum seu creatum. ib. n. 9. Ecclesiasticum, & positium seu temporale. ibid. n. 9. 10. Item dominium merum & mixtum. n. 10. Aliud altum seu superius, bassum, seu, inferius. n. 11. Altum diuiditur in democratiã, obligarchiam, aristocratiam, & monarchiam. ib. Dominium iurisdictionis tantum, non proprietatis fuisse in statu innocentia. n. 69. Dominium bonorum mobilium & vasorum Ecclesiasticorum non est penes clericos. D. 4. q. 6. n. 211. seqq. Dominium proprietatis perfectũ, plenu, directum, & imperfectum vtile, non plenum quid. D. 4. q. 1. num. 12. 13. 14. Potest ab vsu separari. n. 21. 22. & seq. Dominij fundamentum est liberum arbitrium. ib. n. 33. Non per charitatem aut fidem. n. 34. Dominij subiectum est substantia intelligens. mediante arbitrio. n. 35. Dominium DEI. ib. Angelorum. n. 36. Animarum separatarum. ib. Hominis. 37. Infantium & amentium. ib. Seruorum. n. 38. Religiosorum. n. 39. Libertatis, famæ, honoris, habituum habet homo. n. 47. Bonorum immobilium Ecclesiæ dominium

ad DEVM spectat n. 49. Dominiū tribus modis acquiritur & transfertur. n. 52. 57. 63. 65. & seqq. Dominiū gemmarū & thelaurorū inuentorū cuius sit. ib. Dominiorum diuisio iure gentium, & varijs modis facta. n. 69. Dominium filij in bona castrensia, aduentitia & c. quale. D. 4. q. 2. n. 15. 16. Dominij translationē in acceptis muneribus pro iustitia aut gratia apud sedem Apostolicam prohibet Extrauagans. D. 4. q. 6. n. 295. Dominium ferarum prohibere Princeps nisi ex graui causa non potest. n. 355. 358. Ex dominij translatione prohibita contractus irritatur. n. 362. Dominium vstræ non acquirit vsurarius, nisi per accidens. D. 4. q. 7. n. 93. nec rei vsurariæ venditæ in alium transfertur dominium. Dominium directum & vile in locatione, emphyteusi & feudo. D. 4. q. 7. n. 157. seq. Dominium vile redit ad dominum, si vasallus committat crimen lææ Maiestatis. n. 177. Dominium dotis vile non directum habet maritus. D. 4. q. 8. n. 130.

Donatio & condonatio.

Promissio iurata donationis etiam prodigæ, per se loquendo implenda. D. 1. q. 9. n. 112. Gratis & liberè donata accipere illicitū ministris iustitiæ, non tamè restituenda ante sententiã. 292. Donatio metu graui ab intrinseco incusso facta non valet. D. 4. q. 6. n. 317. An per metum iniustum & leuem facta valeat. ib. n. 318. Donationes inualidæ ex prohibita dominij translatione. ib. 362. Dono accipiens re furtiuam, eandem restituet. 401. Quid requiratur ad validam donationem & promissionem. D. 6. q. 2. dub. 2. à n. 48.

Dos.

Dos vxoris inter debita soluenda præfertur tantum hypothecæ tacitæ. D. 4. quæst. 6. num. 417. Dotalis pignoris fructus. Vir dotem vxoris distrahens restituet. D. 4. q. 8. n. 130.

Dubium.

Peccatum dubitationis circa res fidei est simpliciter in intellectu. D. 1. q. 8. n. 22. In dubio re alienæ quomodo præscribatur. D. 4. q. 1. n. 80. Dubiū de bonitate proximi ex leuibus coniecturis est veniale. D. 4. q. 3. n. 13. Quid propriè illud dubium. n. 15. & 27. In dubio etiam rationabili de proximi bonitate non licet finaliter consistere, sed dubio deposito ex alijs principijs rem in meliorem partem interpretari oportet. n. 26. & seqq. In dubio melior est conditio possidentis. n. 29. Dubium temerariū, non est per se peccatum mortale. n. 46. In dubio tali neq; licet suspendere assensum. n. 63. In dubio peiorem partem licet & oportet supponere ob cautelam propriam & alienam. n. 57. Item circa promotiones hominum ignotorum. n. 64. Dubia in meliorem partem negatiuè interpretari quomodo accipiendū. n. 59. 61. 69. In culpa dubia de damno facto fauendum est reo. D. 4. q. 6. n. 61. 62. Dubius prudenter num fuerit causa damni, non tenetur restituere. ibid. In dubio nemo damnandus aut puniendus. D. 4. q. 8. n. 34.

Duellum.

Quid sit, & quando licitum. D. 2. q. 6. n. 90. An licite ad duellum inter se committendum damnentur milites ob commissam culpam. n. 90. Pœna illi-

citi duelli, eidemq; auxiliantium. n. 41. seq. Non tamen idcirco incuruntur à subito rixantibus. numero 92. Ex duello quando restituendum. D. 4. q. 6. à n. 100. V. homicida.

Dulia.

Dulia cur distincta sit à Religione, cum tamen amor amicitie erga proximum supernaturalis non distinguatur à Charitate Theologica. D. 2. q. 2. n. 58. & 60. Dulia est virtus specialis, qua seruus dominum suum veneratur, nec continet alias sub se species, sed ipsa subiecta est obseruantia. D. 6. q. 1. n. 16. Generalior est illa Dulia, quæ pro obiecto habet quamcunq; excellentiam, & sub se continet pietatem, obseruantiam, & duliam strictè sumptâ, ac hyperduliam. n. 17. & 18. Omisso sola honoris ac reuerentiæ non constituit mortale, nisi accedat contemptus. n. 18.

Durandus.

Eius sententia discussa, sententis: Quasdam naturales scientias certiores esse Fide. D. 1. q. 6. n. 53. Esse fidem in beatis. ib. n. 69. & Angelis ac hominibus damnatis. n. 74. Non fuisse fidem in ijs, qui reuelationem immediate à Deo acceperunt. n. 78. Hæreticos retinere habitum fidei supernaturalis. n. 80. Credere in Deum formaliter & in recto esse actum Charitatis. D. 1. q. 7. n. 13. Fidem & Spem non esse strictè virtutes. D. 2. q. 1. n. 2. Charitatem habere terminum. D. 2. q. 2. n. 128. Eius actus remissos non mereri augmentum charitatis. n. 134. & 138. Spem solum versari circa certitudinem formalem. quæst. 1. num. 4. Deum non rectè amari amore concupiscentiæ. numer. 16. Obiectum timoris filialis esse pœnam damni, seruilis pœnam sensus. n. 54.

Ecclesia.

Ecclesiæ vocabulum quid significet. D. 1. q. 3. dub. 2. n. 44. & seqq. Ecclesia quid sit, ib. n. 47. An successu temporis nouos aliquos fidei articulos credat Ecclesiã, quos Apostoli non credebant. D. 1. q. 1. n. 211. & seqq. Quo sensu in scriptura dicatur tota pulchra. D. 1. q. 3. n. 63. Ecclesia quo pacto Vna, ib. n. 67. Sancta. n. 70. ratione temporum & locorum Catholica. 74. 75. Nomen hoc ipsi proprium. 79. Est quoq; Apostolica, à n. 82. & dub. 4. n. 195. Ordinata. n. 84. Visibilis. à n. 85. Infallibilis. n. 90. Ad salutem necessaria. n. 95. Vrum primum nascens Ecclesia Christi fuerit Catholica. D. 1. q. 3. dub. 3. n. 97. Nititur Ecclesia auctoritate visibilis capitis tantum infallibili regulæ credendi. ibid. n. 110. Ab Ecclesiæ fide & iudicio pertinaciter dissentiens est hæreticus. ibid. n. 114. Ecclesia in Lege nature sine Scriptura per traditiones gubernabatur. D. 1. q. 5. num. 125. An rectè dici possit in Symbolo Apostolico: Credo in sanctam Ecclesiam. D. 1. quæst. 1. num. 230.

Ecclesiæ vera, Notæ & proprietates.

Proprietates Ecclesiæ quæ sint. D. 1. q. 3. à n. 67. Veræ Ecclesiæ notæ quæ sint. ibid. n. 105. Ad veræ Ecclesiæ notas quæ conditiones requirantur. D. 1. q. 3. n. 97. Non sunt infallibiles veræ Ecclesiæ notæ sincera verbi prædicatio & Sacramentorum legiti-

mus vsus. *ibid.* Sed nota Ecclesiae sunt. 1. sanctitas. *D. 1. quaest. 3. num. 114.* 2. Constans & non interrupta duratio à tempore Christi & Apostolorum vsque ad finem mundi. à num. 153. 3. Vniuersalitas ratione locorum. à num. 187. 4. Esse Apostolicam, & habere continuatam ab Apostolis Pastorum seriem. *D. 1. quaest. 3. dub. 4. n. 195.* Item habere Pastores legitime à Deo vocatos. à n. 198. Præterea esse visibilem, & quid hoc nomine significetur, & spectabilem esse. *D. 1. q. 3. n. 213.* Et spectat splendor miraculorum. n. 214. Ecclesia miraculorum splendore destituta vera Christi Ecclesia non est à n. 216. vsque ad n. 221.

*Ecclesia infallibilis, auctoritas seu potestas in
condendis, dijudicandis, infidelibus punien-
dis, ac quæ membra eius-*
dem.

Ecclesia firmamentum veritatis errare non potest in rebus ad communem religionem pertinentibus. *D. 1. q. 4. n. 160. & 168.* Ecclesia est infallibilis fidei regula, etiam ipsa scriptura notior & vniuersalior, in quam assensus fidei vltimate resoluitur, vel tanquam in motuum credibilitatis inter humana summum, vel tanquam in regulam (quoad nos) certo discernendi reuelata Diuinitus à non reuelatis. *D. 1. q. 5. n. 173.* Ecclesia Romana, etiam vt particularis Ecclesia est, in fide errare non potest, nec tota à fide deficere. *D. 1. q. 4. n. 276.* Quo pacto non erret, nec errare possit Ecclesia, sanctos & reliquias sanctorum venerando. *ibid. n. 294.* Ecclesia condere potest symbolum fidei. *ibid. n. 236.* Ecclesia traditio non sufficit ad dijudicandas qualis fidei controuersias absque alio iudice. *D. 1. q. 3. n. 35.* Ecclesia est index controuersiarum fidei. n. 37. Eius auctoritas in causis fidei infallibilis. *ibid. n. 40.* Necessaria moraliter iuxta ordinariam Deilegem. *ibid. n. 42. 43.* Auctoritas suprema iudicandi de rebus fidei, supremum Ecclesiae regimen non est immediate in toto cœtu fidelium. *D. 1. q. 4. n. 2.* Nec penes Magistratum politicum, *ibid. à n. 13.* Sed penes Ecclesiae præpositos & rectores à n. 32. Ecclesiae summum regimen in veteri testamento ad vnum aliquem summum Sacerdotem pertinebat. *D. 1. q. 4. n. 70.* Ecclesiae regimen est monarchicum. n. 75. Ecclesia in dubijs fidei quaestionibus tenetur acquiescere definitioni Romani Pontificis. *D. 1. q. 4. n. 245. & 246.* Nullum est absque auctoritate Ecclesiae documentum sufficiens ad discernendam scripturam sacram à non sacra. *D. 1. q. 5. n. 10.* Ecclesiam non posse de nouo librum quempiam in Canonem recipere, probabilius. *ib. n. 56.* Ecclesiae auctoritas non creditur ex scriptura, sed ex communibus fidei motiuis. *ib. n. 187.* Qua ratione per scripturam Ecclesia, & vicissim scriptura per Ecclesiam absque vitioso circulo probetur. *ibid. n. 186. 187. 188. 189.* Omnes sub peccato mortali tenentur saltè quoad specificationem actus, omnia quæ Ecclesia credenda proponit, explicite credere. *D. 1. q. 7. n. 75.* Nec sufficit præcipuos fidei articulos solum credere velle. n. eod. Est in Ecclesia potestas hæreticos priuandi bonorum temporalium dominio & iurisdictione.

D. 1. q. 8. n. 123. Ecclesia iure vindicatiua iustitia, tam corporali quam spiritali gladio animaduertere potest in eos qui sibi vel absolute, vel saltem ratione illata iniuriæ subiecti sunt. *D. 1. q. 9. num. 23.* Ecclesia non potest vi compellere infideles Christianis temporaliter non subiectos ad seruandam legem naturæ, nisi infideles illi iniurij sint in Ecclesiam, aut alios innocentes. *D. 1. q. 9. num. 37.* Ecclesia potestatem habet in actu primo infidelium potestate eximendi fideles. num. 47. et si eam non exerceat nisi in infideles Christianis principibus subiectos. n. 50. Inhibere potest communicationem politicam cum infidelibus. Vide. *V. Infidelis.* De fide certum est in Ecclesia non tantum esse iustos & prædestinatos, sed etiam peccatores & reprobos. *D. 1. q. 3. n. 48. vsq; ad n. 52.* Vt quis simpliciter in Ecclesia esse dicatur, quatuor requisita. *D. 1. q. 3. n. 57.* Extra Ecclesiam non esse veram fidem, Sacramenta, Pastores, salutem, quo sensu intelligendum. n. 58. Qua ratione, qui in Ecclesia proprie non est, capitis locum habere possit. *ib. n. 59.* Credere quod credit Ecclesia, simplicibus necessarium necessitate præcepti. *D. 1. q. 7. n. 57.*

Editio.

Editio scripturæ Hebrææ & Græcæ mendosæ sunt hodie, nec illa vt olim authenticæ, vt cæteris omnibus præferendæ sint. *D. 1. q. 5. n. 66.* De vulgata psalterij editione præclarum iudicium Conradi Pellicani Zuingliani. n. 76. Qua mente quibusq; de causis S. Hieronymus quasdam lectiones vulgatae nostræ editionis mutandas censuerit. 93.

Educatio.

Bona sublatis prauis consuetudinibus iurandi, &c. valet ad extirpanda sagarum seminaria. *D. 4. quaest. 5. num. 37.* Educatio pupillorum ad quem spectet. *D. 4. q. 8. n. 280.*

Electio.

Electio Simoniaca Pontificis sit ne valida. *D. 1. quaest. 4. num. 164.* Nulla electio noctu facta valet. *D. 4. quaest. 4. num. 67.* Eam irritare aut probare possunt non vocati, qui tamen vocandi erant. *ibid. n. 68.*

Eleemosyna.

Eleemosyna immediate & formaliter actus misericordiae est. *D. 2. quaest. 4. num. 4.* & ex instituto eadem disput. *quaest. 5. dub. 1. numero 1.* mediate & imperatiue potest actus esse charitatis, religionis, poenitentiae. *quaest. 5. dub. 1. num. 1.* Eleemosyna duplex, corporalis & spiritalis, & quæuis alios septem actus continet *ibidem.* Inter eos actus esse sepelire mortuos, bonumque opus esse probatur contra sectarios, itemque sub mortali debitum. *ibid. num. 2.* Eleemosynæ utilitas ex scripturis asseritur, vt quod sit remissio peccati, gratiæ conseruatio &c. num. 3. sed suo sensu. num. 5. & 6. Vim maxime promerendi habet, si ex charitate procedat, aut ad orandum pro te accipientem moueat. num. 4. Eleemosyna per se & immediate gratiæ & remissionis peccatorum non confert nec ex opere operato, nec ab operantis. n. 5.

Præceptum Eleemosynæ.

Eleemosyna facienda pro loco & tempore ex præcepto affirmatiuo tam naturali quam diuino sub mortali. D. 2. q. 5. n. 7. & 8. Sub motiuo tamen certo vt fiat, non obligat. Et si præcepti finis (subleuatio miseriarum) intrinsecus obtinetur, est eleemosyna etiam data ex vana gloria. n. 8. In extrema necessitate cuiusq; priuati teneris ad eleemosynam ex superfluis vitæ & status; & ex superfluis ad statum in eadem necessitate Reipubl. seu necessariæ personæ & vtilis. ib. n. 9. Ex necessarijs status iuuandus quiuis proximus in extrema necessitate, & respubl. in magna, ni aliud obstat, n. 10. In extrema necessitate non solum quisq; sibi sumere licite potest necessaria, sed etiam alius pro eodem potest sumere, si propria non habeat, n. 11. Non idcirco medicinæ pretiosissimæ, aut lytrum maximum pro captiuo præstandum. ib. Quandoq; in necessitate grauissima infamiz, status &c. de pertinentib, ad statum alius iuuandus, si absque notabili fieret iactura. n. 12. In quotidianis necessitatibus de superfluis sub mortali quandoq; subueniendum. 13. In alijs particularibus casibus non dare eleemosynam si potes, est veniale. Mortale autem si statui in communibus necessitatibus pauperum nullam dare eleemosynam. n. 15. Eleemosynarum largitio non impedit honestas donationes, aut sumptus etiam in ornatu templi. n. 17. Ecclesiastici strictius obligantur præcepto eleemosynæ, maxime Episcopi, & Pastores animarum. D. 2. q. 5. n. 18. Vide *Episcopum, Ecclesiasticum.*

Quæ causæ excusent ab eleemosynarum largitione. D. 2. q. 5. n. 19. An, & quibus casibus sufficiat pauperibus seu indigentibus mutuum dare. n. 20. An & qua ratione de rebus alienis, alijsue debitis aut etiam illicite partis liceat eleemosynas facere. n. 21. 22. Maritæ, filij familias, & religiosi, famuli & ancillæ qua ratione dare possint eleemosynam. n. 23. & seqq. De bonis communibus qua ratione liceat facere eleemosynam. n. 28. Dispensator eleemosynæ etiam sibi ipsi egenti facere potest eleemosynam. nu. 29. Eleemosynæ superflue non laudabiles. 30. Melius est eleemosynas erogare dum viuus, quam erogandas legare post mortem. 31. Non expedit mendicantes anxie examinare de moribus & vitæ conditione. n. 32. & seqq. Imo egenorum eiusmodi scrutinia absurda & periculosa sunt. à n. 36. Magistratus tamen est, viros probos huic examini suis locis destinare. n. 38. Abuentibus eleemosyna non est largienda. 39. Iustane aut expediens sit lex, qua cauetur, ne quis pauperum publice mendicet. 41. Rectene quibusdam locis externi pauperes arceantur ab ingressu oppidorum, & mendicatione à n. 46. & seqq. Quid de hac re scripserit S. Ambrosius. 51. Certe vagi & validi mendici merito à mendicatione arcentur. 53. Sed nec alij peregrini mendici sine discretionem & præuio examine admittendi. 58. Modo in extrema, vel quasi extrema necessitate subsidium necessarium non denegetur. 59. Qua cautione seruata leges peregrinos mendicos excludentes non videntur vndequaque improbandæ. à n. 60. Quomodo ea mendicitas auertenda vel auertenda. n. 68. Eleemosynæ debitum est morale, aliquando legale. D. 4. q. 1. n. 111. Eleemosynas singulares non teneris dare ignoto

multum se commendanti. ib. D. 4. q. 3. n. 64. Eleemosynarum Ecclesiasticorum bonorum sunt Clerici. ib. q. 6. n. 218. & 237. seq. Eleemosynam negatam in graui necessitate non licet surripere. n. 407.

Emptio, Emptor.

Emptio vi extorta est irrita. D. 4. q. 6. n. 320. Emptio & venditio est contractus strictè acceptus. D. 4. q. 7. n. 1. Si emptor mente secum excipiens de quocunq; defectu, deinde eum comperiat, emptio nulla est. n. 14. Res & fructus rei ad emptorem spectant peracto contractu & translato dominio, & ob dilatat solutionem non potest ijs priuari. D. 4. q. 8. n. 49. Licite emitur res communi pretio in qua tamen aliquid pretiosum latet ignotum domino, cuius dominium nunquam censetur accepisse. n. 66. Illicita tamen emptio est & restitutioni obnoxia, si gemina pretiosa pro vli erantur ab ignorante, etiam ex ignorantia condonante defectum pretij. Licita autem est si vterq; ignoret & de pretio conueniat. n. 67. In emendo agro, censu &c. non est opus vt pretium respondeat omnibus fructibus percipiendis. ib. n. 120. Emptiones & venditiones factæ anno 1620. quomodo iustæ. n. 247. Empta & nondum soluta primo loco restituenda. Disp. 4. q. 6. n. 412. 418.

Episkia.

Quid sit. D. 6. q. 2. n. 55. Est pars subiectiua Iustitiæ legalis accidentaria tantum. n. 55. Interpretatio legis contra verba legis in casu dubio ad principem pertinet, in re manifesta non item. n. 68. & seq.

Episcopi.

Episcopi Apostolorum sunt successores in potestate & officio pastorali, non in dignitate Apostolatus. D. 1. q. 4. n. 83. Non omnes Episcopi Ecclesiarum, quas Petrus fundauit, sunt eius in primatu successores, sed ij qui successerunt in ea cathedra, quam ipse per se vsque ad mortem tenuit. D. 1. q. 4. n. 146. Episcopi in extrema necessitate spirituali subditorum, si spes probabilis sit iuuandi, tenentur iuuare cum vitæ propriæ periculo. D. 2. q. 3. n. 6. Idem tenentur in graui tantum necessitate, si spes saltem sit certa. n. 64. Tempore pestis alij curam committere licet; fugere tamen non licet. n. 65. Tenentur etiam in subditorum necessitates inquirere. n. 67. Episcopi Germaniæ tanquam Principes iudicant etiam temporales causas. n. 33. Ultra duos summum aut tres menses non potest abesse ab Ecclesia. D. 4. q. 6. n. 189. Electus & potitus administratione, & consecratus amittit omnia beneficia alia. n. 197. Ex dispensatione Papæ potest habere plura beneficia Episcopalia. num. 199. Potest conferre tertium beneficium, si priora duo non sufficiant. n. 198. An etiam possit dispensare, vt plura incompatibilia, & simplicia aliquis habeat. n. 200. Vtrum Episcopi sine domini prouentuum Ecclesiasticorum fusc. à n. 215. Magis tenentur ad eleemosynas ex superfluis quam seculares diuites. n. 237. & 243. Euorum testamta qualia esse, debeant à n. 244. De suis prouentibus non possunt testari nisi ex dispensatione Papæ. ib. Bona Ecclesiæ consanguineis dans restituet Ecclesiæ. n. 380. Episcopo visitanti & præter necessaria iniuste

Index Generalis III.

accipienti incumbit restitutio. n. 438. Debita incerta potest condonare debitori aliqua parte inpias causas applicata. n. 440. Quid obseruet in alienatione bonorum Ecclesiæ. D. 4. q. 7. n. 181. seq. An & qua ratione liceat appetere vel recusare Episcopatum. D. 6. q. 2. n. 50. Episcopo non est prohibitum aliquid habere proprium. n. 62. de bonis Eccles. seqq. Religiosus in Episcopum electus an & qua ratione absoluat ab Ordinis sui regulis ac institutis. D. 6. q. 2. n. 79. Obligatus manet voto paupertatis, nec capax est dominij. n. 81. An testari possit. n. 82. quoniam relinquere Episcopatum. 83. seqq. Quandoñ Episcopo cæterisq; Pastorib; à suo grege liceat abesse. n. 88. In quo constat tota ratio Episcopalis functionis. n. 90. Vid. *status*.

Error.

An possit Deus in intellectu humano producere actum vel habitum erroris. D. 1. quæst. 1. n. 151. Cur Deus repugnet errorem in homine, directe causare. ibid. n. 154. Error Waldensium, Wicleffi, Hussij, circa fundamentum dominij damnatus. D. 4. q. 1. n. 34. Errorem perniciosum docens eum debet seducto detegere. D. 4. q. 6. n. 87. Error in substantia rei irritat contractum iure naturæ. D. 4. q. 7. n. 11. Error non contra substantiam rei nihil officit contractui, si dolus non dedit causam. n. 12. Qualiscunq; sit error, à contractu in conscientia potest recedere deceptus. n. 16.

SS. Eucharistia.

An distinctè poni debuerit inter articulos Symboli Apostolici. D. 1. q. 1. n. 226. Non est danda sagis morbo & violenta suspicione, laborantibus extra mortis articulum. D. 4. q. 5. n. 6. Si suspicio sufficienter sit purgata non est neganda. n. 107. *Ibidem* in mortis articulo etiam violenta suspicione laborantibus, & crimen negantibus non est neganda, sicuti nec alijs reis. n. 108. SS. Eucharistia nemini in mortis articulo neganda, nisi aperte impoenitenti. *ibid.* Ad eum non admittitur vlturarius. D. 4. q. 7. n. 106.

Evidentia.

Quid sit, & quomodo fidei repugnet. D. 1. q. 1. n. 40. vsque ad 73.

Eustochia.

Est naturalis intellectus perfectio, inter partes integrales Prudentiæ. D. 4. q. 3. n. 6.

Eutrapelia.

Est specialis virtus modestiæ subiecta, quæ recreationem moderatur. D. 3. q. 3. n. 213. Sapientis est interdum remittere aciem mentis. *ibid.* Quænam obseruanda in ea, mentis relaxatione. n. 214. Contra eam peccatur tam per excessum, quam per defectum. n. 215. Qua ratione ludis seu recreationibus mortaliter peccetur. n. 216.

Excommunicatus, Excommunicatio.

Hæretici & apostatae incurrunnt ipso facto, de iure Ecclesiastico excommunicationem maiorem reseruatam in Bulla Cœne Domini. D. 1. q. 8. n. 107. Excommunicationem eandem incurrunnt hæreticorum receptores, fautores, defensores, eorum libros tenentes, aut legentes. *ibid.* n. 110. Nominatim excommunicatos superiores, subditi, dum

absque suo damno possunt, vitare tenentur, cæteros non tenentur, sed possunt. n. 121. Communicare cum excommunicatis hodie per se illicitum non est, nisi in duobus casibus, videlicet, nominatim denunciatis & notoris clericorum percussoribus. D. 1. q. 9. n. 132. Excommunicatus & denunciatus iudex quando peccet mortaliter, & inualide iudicet. D. 4. q. 4. n. 20. Occulte excommunicatus saltem valide iudicat, sed ex probabiliori peccat. n. 22. Contra eum tamen datur exceptio. n. 23. Excommunicatus est laicus iudicium vsurpans in clericum. n. 28. Excommunicatus est incapax omnis beneficii. n. 61.

Exceptio, Exceptus.

In iure, non datur exceptio, vt elidatur actio, quæ alioqui valida erat. D. 4. q. 6. n. 32. & n. 323. In crimine exceptio non est opus semiplena probatione ad interrogandum reum. D. 4. q. 4. n. 72. seq. 76. 79. In eo potest interrogari reus de complicibus. n. 86. eorum testimonia qui admittantur. & Disp. 4. quæst. 5. num. 26. Quæ crimina dicantur excepta. D. 4. q. 5. n. 1. In ijs non tenetur iudex communi iudiciorum ordine procedere. n. 2. 5. sed qui naturali, & singularibus statutis præscribitur. n. 6. plura à n. 62. In his criminibus iudici non est à tortura inchoandum absque legitimis indicijs. n. 29. Reo in his non est negandus aduocatus. n. 73. 76. 78. Quorundam talium criminum iudicium non finitur morte. n. 111. In ijs quæ sunt iuris naturalis non est discrimen, exceptorum & non exceptorum, nisi notorij nimis. n. 79.

Executor.

Executor operis in damno faciendo quo ordine restituere tenetur. *ib.* n. 398. seq. Executor testamenti, vide *Testamentum*.

Exemptus.

Exemptus quis sit à iudice loci. D. 4. q. 4. n. 26. Potest tamen puniri ab Ordinario loci peccans in re non exempta. n. 27. In exemptorum bonis alienandis quæ autoritas Superioris intercedat. D. 4. q. 7. n. 185.

Expensa.

Expensæ funeris moderatæ & pro testamento, inuentario, custodia suppellectilis &c. soluendæ ante debita realia. D. 4. q. 6. n. 414.

Extasis.

Est simplex quidam è sui potestate excessus; raptus vero violenta ab sensibus alienatio. D. 1. q. 7. n. 152. An fieri possit naturaliter. *Ibidem*.

F.

Femina.

Ob periculum famæ excusatur adultera succedente spurio in hæreditatem, ne reuellet crimen, aut restituat, si aliter nequeat. D. 4. q. 6. n. 442.

De faminarum tutela, curatela, annis infantie &c. D. 4. q. 8. à n. 269. Vide *Minorem, pupillus, Tutor &c.*

Falsitas.

Repugnat Deo, non minus quàm iniquitas. D. 1. q. 1. n. 134. & seqq. Falsitas obiecti an impediat certitudinem ex parte subiecti, & firmitatem assensus. D. 1. q. 2. n. 131.

Falsum. Falsare.

Falsum docens ad quid teneatur. D. 4. q. 6. n. 87. Falso infamans ad quid teneatur ib. n. 141. Falsare monetam crimen læsæ maiestatis. ib. n. 330. Qui anno 1622. & seq. monetas vilioris materiae contra leges imperij cuderunt primi, & imperium tot damnis affecerunt sine iusta causa, ab restitutione non excusantur: qui coacti sunt post seruare se indemnes, noua itidem cudenda moneta, excusantur n. 331.

Fama.

Quid fama, eiusque detractio quale peccatum. D. 4. q. 8. n. 135. Eius dominium habet homo. D. 4. q. 1. n. 47. Quando grauitè lædatur. D. 4. q. 3. n. 18. & q. 8. à n. 135. Famae religiosorum in inquisitione quomodo consulendum. D. 4. q. 4. n. 88. Fama publica cum quibusdam signis quomodo sufficiat ad procedendū contra sagas, q. 5. n. 53. seq. Fama læsa quando restituenda. D. 4. q. 6. n. 140. seq. Quomodo læsa per mendacium infimæ fortis hominibus. n. 141. 142. Verum dicendo sed iniuste. n. 143. & tantum apud auditores. 146. apud alios, etiam si alij negligent, aut id præuideri potuit non tamen cum periculo vitæ ordinariæ. 148. ex probabiliori etiam pecunia est compensanda. n. 151. & eius damna etiam hæredibus. n. 152. Famae restitutionem sibi compensare licet ex debito pecuniario. ibid. Famae restitutionem infamatus condonare potest, si fiat absque iniuria aliorum. n. 154. Aut in pari infamatione alter alteri. n. 155. Famae iactura quandoque excusata restitutione. D. 4. q. 6. n. 433. 436. 442. Ea necessaria etiam perfectis ob virtutis exercitationem. n. 148. eam negligere ob spirituale bonum, vitam propriam, aut alienam, ob vitanda tormenta quando peccetur ibid. num. 148. seq.

Famuli.

Famuli permouentes vsurarium & cooperantes ad vsuram, tenentur restituere in solidum. Alij tantum rationes scribentes excusantur. D. 4. q. 7. n. 103. Famuli non possunt vti clandestina compensatione nisi certum sit deberi ex iustitia, & mercedem esse infra mercedis iustæ gradum infimum, ib. n. 164. & quæst. 6. à n. 406. Quid si ex misericordia permittantur laborare, aut domini arbitrio permissa mercede. D. 4. q. 7. n. 164.

Fatuus.

Negatiuè opposita sapientiæ, dicit totalem spiritualis sensus priuationem. D. 2. q. 4. n. 55.

Fera.

Feras mansuefactas etiam procul domo abentes sed consuetudinem redeundi seruantes capiens restituat. D. 4. q. 6. n. 350. Quando censeantur consuetudinem redeundi perdere. ib. Suam retinentes feritatem licite capiuntur. ib. Quæ censeantur captæ & inclusæ. n. 351. Contra iustam prohibitionem liberas feras capere est contra iustitiam, & restitutioni & pœnæ obnoxium. n. 355. Si prohibeatur earum acquiri dominium sunt restituendæ. ibid. Vnam alteramue capere non censetur damnosum. ibid. fera illaqueata & ab alio capta cuius sit. n. 356.

Festum.

In festis quando sententia valida & inualida. D. 4. q. 4. n. 3. 10. 93. 94. Festis diebus per se non obligat præceptum amoris diuini elicendi. D. 2. q. 4. n. 81. Observatio festi diei in quo consistat. D. 5. q. 6. n. 2. Multum pendet ex consuetudine. n. 5. Diei dominici observatio ex Apostolica traditione descendit. n. 3. Quo tempore dies festus incipiat aut finiaatur. n. 6. Quænam proprie opera seruilia, à quibus abstinendum. n. 7. 8. Etiam à quibusdam alijs operibus abstinendum. n. 9. & D. 4. q. 7. n. 71. Nonnunquam tamen excusantur certis causis. n. 10. 13.

Feudum.

Si feudum in pignus detur domino directo, eius fructus potest percipere, sorte integra. D. 4. q. 7. n. 81. certis tamen conditionibus. n. 82. seq. Differt à censu & Emphyteusi. n. 115. Quid feudum ibid. & ex instituto ead. quæst. 7. n. 172. Vnde dictum, quid significet, quomodo ab Emphyteusi differat. ib. Feudatarius seu Vassallus, qui feudum accipit, si plures ab vno accipiunt varijs nominibus appellatur, pares Curia, Conuassalli, pares Curtis &c. ibid. Feudum aliud proprium & improprium: nouum, vetus: nobile, ignobile, seu plebeium & Burgens; nobile, regale & non regale, ligium & non ligium, Francum, non francum: Ecclesiasticum & secularè. n. 174. Conditiones fere eadem quæ Emphyteutæ, & iuramentum quale, & inuestitura. n. 175. seq. Feudum amittitur non præstito obsequio, & alienatione absque domini voluntate. n. 175. & non petita inuestitura ab hæredibus, n. 179. Eius variæ obligationes. n. 176. Ipsi feudatario obligatur dominus priuandus per superiorem nisi præstet Vassallo debita. 177. Dare in feudū etiam potest famina, & rusticus; & pro eo inuestiri seruus, procurator, & acquiri etiam ab intestato potest. n. 180. Quomodo in feudum dari possint etiam bona Ecclesiastica. n. 181. seq.

Fides.

Fidei controuersia à Romana Ecclesia antiquitus definitæ. D. 1. q. 4. n. 131. Fides potest à charitate seiuncta existere. D. 1. q. 6. n. 33. & seq. An fides possit esse causa falsi assensus. D. 1. q. 1. n. 147. Fidei Mysteria an & quo sensu homines Christo viciniore plenus cognouerint. D. 1. q. 1. n. 207. & seq. Fides Christiana naturæ legi consentanea. D. 1. q. 2. n. 73. Fides inter virtutes supernaturales ordine naturæ est prima. D. 1. q. 6. n. 44. Fides in quo differat à Lumine gloriæ. D. 1. q. 1. n. 51. In quo à Prophetia. ibid. n. 45. & 51. Gratia gratis data quæ fides dicitur consistit, non in Fide miraculorum, non in firmitudine adhesionis fidei aut professionis Constantia; sed in facultate proponendi res fidei; infra tamen sermonè sapientiæ & scientiæ. D. 1. q. 7. n. 137. 138. 139. Quod est contra fidem, id est, Conscientiam, peccatum est. D. 1. q. 8. n. 66. Nomine fidei Apostolus non intelligit fiduciam, vt malefactorij volunt. D. 1. q. 6. n. 6. Fidei deficitio. D. 1. q. 6. n. 4. Fides quomodo substantia rerum sperandarum. D. 1. q. 1. n. 180. Fides duplex inuoluit iudicium, vnum quo acceptat obiectum tantumquam credibile, alterum quo ei assentitur tanquam

Index Generalis III.

vero. Vtriusq; diuersa resolutio. D. 1. q. 5. n. 168. Fides vna implicita, altera expl. Vtraque quid sit. D. 1. q. 7. n. 21. Duobus iterum modis implicite, aliquid credi potest. n. 22.

Fidei Actus.

Fidei actus liber tam quoad exercitium, quam quoad specificationem. D. 1. q. 1. n. 44. Fidei actus stare potest cum euidencia attestantis. D. 1. q. 1. num. 167. Fidei assensus stare potest cum euidencia abstractiua (etiam intrinseca) & intuitiua eiusdem veritatis, simul in eodem subiecto. Ibid. à num. 169. vsque ad num. 180. An id etiam possit in eodem instanti. ibid. num. 175. An possit etiam cum visione beatifica. num. 176. Actus Diuinæ fidei internus, semper & necessario bonus est, nec depruari sinistra intentione potest. D. 1. q. 7. dub. 3. n. 92.

Fidei Certitudo, Euidencia, Infalibilitas, Veritas, Falsitas, &c.

Fides certior scientia naturali, non vero visione beatifica. D. 1. quæst. 1. n. 179. Fides certitudine adhesionis secundum quid inferior est habitibus naturalibus euidenticibus, non vero simpliciter. D. 1. quæst. 6. num. 50. Fidei assensus, etiam ut in nobis est, certior est quibusuis actibus naturalibus certis & euidenticibus. D. 1. quæst. 6. num. 53. Fides non potest esse euidens respectu obiecti. D. 1. quæst. 1. num. 158. Fides non pendet ab euidencie cognitione veritatis creditæ. ibid. num. 163. Fides Christiana euidenter credibilis ob externa motiua probatur nouem argumentis. D. 1. quæst. 2. num. 72. Fides diuina infalibilis ex triplici capite. D. 1. quæst. 1. num. 140. Fides infalibilis non esset, si Deus mentiri posset. ibid. num. 137. Eas fides vera, cuius auctor est CHR I S T V S Dominus. D. 1. quæst. 2. num. 72. Fidei diuinæ non potest subesse falsum. D. 1. quæst. 2. n. 123. An successu temporis falsa fides credibilior reddi quam vera. hæcque proinde prudenter deseri possit. ibid. n. 137. 138.

Fidei Infusio, Augmentum, Intensio seu Perfectio, & amissio.

Fides est Virtus per se infusa. D. 1. quæst. 6. dub. 2. num. 31. Fides adultis sine gratia infundi, & in ijs augeri potest. num. 41. Fides charitatis accessione, quasi per formam extrinsecam perficitur. num. 43. Fides potest in vno maior esse quam in alio. D. 1. quæstione 6. numero 85. Potest etiam augeri in eodem homine, quoad obiectum materiale, subiectum, intentionem assensus, deuotionem voluntatis. num. 86. Fidem diuinam amittunt hæretici, & pertinaciter discredentes vnam aliquam veritatem reuelatam; Secus qui inadvertenter & citra pertinaciam dissentit. D. 1. quæst. 6. dub. 4. num. 80. Retinent tamen fidem humanam & acquisitam earum veritatum, quas credunt. num. 84. Erroneum est dicere, habitum fidei amitti posse sine peccato. D. 1. quæstione 2. dub. 2. n. 30.

Fidei Obiectum, materiale & formale, &c.

Fidei diuinæ obiectum materiale complexum & incomplexum, quod. D. 1. quæst. 1. num. 12. Fidei obiectum totale Communitatis, Ens Deum aliquo modo respiciens. ibidem num. 18. Obiectum totale attributionis DEVS. num. 19. Obiectum formale Quod, Deus vt Deus. num. 27. Obiectum formale Quo est Prima Veritas aliquid reuelans. ibidem num. 31. & seqq. An ad fidem sufficiat reuelatio non tantum publica, sed etiam priuata. n. 61. fidei obiecta q. necessaria & infallibilia. D. 1. q. 1. d. 5. n. 142. Fidei obiectum euidens secundum credibilitatem. Tale esse cognoscitur, non per fidem, sed per habitum scientiæ moralis aut prudentiæ. dub. 6. num. 160. Fidei præcipua obiecta nec naturali, nec supernaturali lumine euidenter à nobis cognoscuntur. in hac vita. ibidem num. 162. Fides cur non possit versari circa obiectum materialiter malum. D. 1. quæst. 1. dub. 5. num. 128. Fides nullo principio naturali per se nititur. D. 1. quæst. 6. dub. 3. num. 49. Fides non nititur propositioni Ecclesiæ tanquam rationi formali credendi, sed tanquam conditioni obiectum applicanti. D. 1. quæstione 2. num. 9.

Fidei Subiectum, Indicia & regula.

Fidei habitus est in intellectu vt in subiecto, præsupponens tamen piam motionem voluntatis ad credendum, neque sufficit non contradicere. D. 1. quæst. 6. numero 8. 9. Fides non fuit in Christo etiam viatore, nec est in cæteris beatis siue quoad actum siue, quoad habitum. D. 1. quæst. 6. dub. 4. num. 69. Fides infusa non est in beatis & damnatis angelis & hominibus. Ibidem. Est tamen aliqua naturalis & acquisita. num. 76. Fidei capaces sunt omnes puri viatores, eamque re ipsa habuere B. Virgo, Apostoli, habentque omnes iusti etiam animæ in purgatorio. D. 1. quæst. 6. num. 78. 79. Fidem supernaturalem te habere non constat certitudine fidei seclusa speciali reuelatione. num. 87. Nec id ipsum constat experimento proprio. num. 88. Potest tamen à singulis haberi eius rei notitia probabilis & moraliter certa. num. 90. Fidei regulæ septem infalibiles enumerantur. D. 1. quæstione quinta num. 2.

Fidei Necessitas, meritum, eiusdemque aut profuturæ obligatio aut dissimulandi licentia an & quæsit.

Fides mere naturalis in adultis ad salutem non sufficit, Neque etiam fides separatim concepta de obiectis naturalibus per se est ad salutem necessaria. D. 1. quæst. 7. num. 24. Verus aliquis actus Diuinæ fidei, quouis tempore fuit, & nunc est necessitate, medijs adultis ad ytramque salutem necessarius. numero 27. Hic actus omnibus necessarius necessitate medijs super-

natura-

naturalis esse debet ex triplici capite: principij, medij, & obiecti ibid. n. 28. Erroneum est dicere, saluari posse de lege Dei ordinaria, eum, qui cognoscens legem naturæ faciat quod potest, dummodo inuincibiliter obiecta supernaturalia ignoret. D. 1. q. 7. n. 30. Vide V. Deus, Christus, Incarnatio, Trinitas, Fides implicita rerum aliarum præter SS. Trinitatem & Christum non fuit necessaria necessitate medij. n. 41. Fidei actus non modo quoad exercitium sed etiam quoad specificationem liber, meritorius esse potest ex utroque capite. D. 1. q. 7. n. 81. Primus fidei actus, adeoque prima etiam credendi voluntas meritoria esse potest, & informari ab actu charitatis sibi coniuncto. ibid. n. 83. Cum fides dicitur fundamentum meriti, includitur etiam voluntas credendi, cuius proinde fundamentum aliud fundamentum requirendum non est. 84. Intrinsece malum est aut profiteri fidem falsam, aut negare veram. D. 1. q. 7. n. 96. Præceptum affirmatiuum fidei exterius profitendæ obligat etiam cum vitæ periculo, quando alioqui honor Deo debitus, aut utilitas debita sibi aut proximo subtraheretur. ib. n. 112. 113. 114. Extra hos casus licitum est fidem dissimulare abstinendo à rebus veram fidem significantibus, aut assumendo etiam religionis signa indifferentia. n. 115. Fidei professio repetita valet contra diabolum & veneficia. D. 4. q. 5. n. 136. Religionem falsam simulare nullo casu licet, agendo id, quod natura sua, vel omnium gentium vlti cultus rationem habet. D. 1. q. 7. n. 99. Libertas credendi, per se loquendo, & quoad fieri potest, non permittenda, neque promittenda est. D. 1. q. 9. dub. 3. à num. 65. vlque ad 94. Fides hæreticis seruanda. Vide V. Pactum. V. Pontifex. Religio.

Fidei resolutio.

Fides cum discursiua non sit, non resoluitur vt conclusio in sua principia, sed vt actus in suam causam. D. 1. q. 5. n. 167. Fidei assensus siue actus in duplicem suam causam resolui potest, efficientem & obiectiuam. n. 169. Fidei assensus secundum se & quatenus abstrahit à motiuis & medijs applicantibus obiectum, vltimate resoluitur in primam veritatem obscure reuelantem, tanquam rationem formalem obiectiuam, ibid. n. 172. Actus credendi resoluitur in auctoritatem Ecclesiæ, vel tanquam summum motiuum & rationem credibilitatis, vel tanquam infallibilem regulam (quoad nos) certo cognoscendi diuinam reuelationem, adeoque discernendi reuelata à non reuelatis. D. 1. q. 5. n. 173. & 181. Fides non resoluitur in principia euidencia lumine naturali, & cum obscura sit, non potest habere principia euidencia. ibid. n. 179. Nec resoluitur in aliquid humana fide creditum. n. 180. In resolutione fidei qua ratione euitetur vitiosus circulus. Ibidem.

Fidei propositio.

Quomodo diuersa sit propositio obiecti fidei & aliorum habituum. D. 1. q. 2. n. 2. Propositio fidei non est reuelatio Diuina, sed conditio eam applicans credenti, ib. n. 9. & seq. Publica & priuata, quid sint, & quomodo inter se differant. ibid. n. 14. Priuata singulis necessaria. ibid. n. 15. Propositio

sufficiens ad posse credere fide diuina, debet rempropositam euidenter credibilem facere & ita quidem vt oppositum secundum rectam rationem plane reddatur incredibile. D. 1. q. 2. dub. 2. toto. Sufficit euidencia quædam practica, cui non sit coniuncta hic & nunc moraliter facultas formidandi. ibid. n. 27. Propositio sufficiens ad posse credere, est etiam sufficiens ad debere credere. ibid. n. 31. Propositio hæretica, erronea, suspecta, seditiosa, male sonans, scandalosa, temeraria quæ dicitur. D. 1. q. 8. n. 97. Prima doctrina reuelata propositio immediate à Deo facta. D. 1. q. 2. n. 48. Ita fieri quoque alijs etiamnum potest, at ordinarie non solet. ibid. n. 44. & 45. Ordinaria Dei lege fit hominibus per homines, ibid. n. 46. & 47. Non est necesse priuatum proponentem fidem, esse infallibilis auctoritatis, sed est necesse eum certo persuadere, falsum non esse quod proponit. ib. n. 49. & seqq.

Fides Civilis.

Num bona fides requiratur ad acquirendum dominium in commixtione rei alienæ cum propria. D. 4. q. 1. num. 65. Bona fides requiritur ad prescriptionem. ibidem n. 79. 80. & n. 83. 85. Fide mala res acquisita & possessa quomodo prescribantur. n. 100. & seq. Fide etiam bona habens alienum, titulum rei acceptæ teneretur restituere. D. 4. q. 6. n. 28. Bona fidei debitor cum mutatione status non teneretur restituere, effi creditor mutare debet n. 430. Bona fidei contractus qui dicitur. D. 4. q. 7. n. 4. An valeant dolo initi. 19. Vide *usura*. Alleganti suam turpitudinem nulla debetur fides. D. 4. q. 6. dub. 14. n. 443.

Fidei commissum.

Fidei commissum vniuersale & particulare quomodo differat à legato & donatione. D. 4. q. 8. n. 299. Fideicommissum etiam solo nutu factum valet. n. 302. In fideicommissariam transit hæreditas extranei institutio per codicillarem clausulam dubij testamenti. n. 305. Fideicommissaria substitutio indirecta potest codicillo fieri. n. 316. Qui casus excipiuntur. ibid.

Fidei iussio.

Est alienæ obligationis in se susceptio. D. 4. q. 7. n. 228. Non valet autem hæc obligatio, si debitoris pariter inualida est, ib. Fide iubere possunt, qui possunt principaliter obligari. ibid. Singuliter tenentur in solidum, si plures, & nulla facta est exceptio ib.

Fidelitas.

Fidelitas est in distributione bonorum communium conferre ea dignioribus. D. 4. q. 6. n. 20. & seqq. Fidelitatem qualem iurent feudatarij. D. 4. q. 7. n. 176. Vid. *veritas*.

Filius.

Inter Filium & Patrem est ius secundum quid, D. 4. q. 1. n. 113. 116. 117. Inter Filium & Patrem qualis iustitia. D. 4. q. 2. n. 10. & n. 70. seq. Quo respectu sit inter illos ius simpliciter. D. 4. q. 2. n. 12. Filius potest habere proprium peculium. ibid. n. 13. Filius habet quadruplicis generis bona castrensia, & quasi castrensia, aduentitia & profectitia. ib. n. 14. Non tamen par dominium. n. 15. 16.

Quid

Quid filij occisi debeat homicida. D. 4. q. 6. à n. 115. Filij libera manet potestas quoad statum, vita eligendum. Inuiti castrati pro seruitio canus Ecclesiastici non possunt, & ex veriori nec consentientes. Disp. 4. quæst. 8. n. 101. Respectu filij aliquid accipientis, quomodo pater censetur non inuitus, ibid. n. 118. 120. & 127. Mortaliter tamen peccat filius cum obligatione restitutionis, accipiens rem notabilem. ib. num. 128. Filius quando curator esse patris possit. ib. n. 274.

Finis.

Habitualis relatio ad finem malum non inficit opus per se bonum. Disp. 1. quæst. 8. num. 80. Non est necesse, opus per se bonum, quod non refertur ad DEVM, habere creaturam pro ultimo fine simpliciter, adeoque esse malum. Disp. 1. q. 8. num. 80. Secus sentiendum de opere medio seu indifferenti. ibid.

Fiscus, Fiscalis.

Actio fisci præscribitur quinquennio. D. 4. q. 1. n. 99. Res fisci centum annis. ibid. Præscriptio interruptitur sola citatione. n. 83. Fisci bonum non tenetur procurare reus confessione criminis. Disp. 4. quæst. 6. num. 76. Fisci damnum ex impunitate scelerum. ib. num. 71. Quid reus, testis, iudex, Fiscalis officium negligens nico teneatur. à n. 76. Eius priuilegiatum debitum. n. 418.

Fortitudo.

Fortitudo qualis sit virtus. Disp. 3. quæst. 2. n. 1. Non omnes qui fortia agunt, etiam fortiter agunt. num. 3. Fortitudo est virtus specialis & cardinalis. num. 5. & 7. Fortitudo est circa timorem & audaciam; & mediate circa pericula & labores. n. 9. & 10. magis tamen circa timorem quam audaciam. num. 11. An fortis sit etiam dolere & tristiari. num. 13. Fortitudo maxime enitet in periculis, & euentibus repentinis. num. 15. Fortis etiam iram moderatam adhibet. num. 16. Fortitudo præstat temperantiæ, sed cedit prudentiæ ac iustitiæ. num. 17. Donum fortitudinis in quo consistat. n. 20. Actus fortitudinis. numero 21. Præcipuus actus est martyrium. num. 23. Vide *Martyrium*. Fortitudo qua ratione differat à patientiâ. n. 26. Fortitudinis præcepta affirmatiua quæ numero 35. Fortitudinis præcepta negatiua quæ numero 38. Vitia fortitudini opposita. num. 40. seqq. Fortitudo etiam vna specie infima virtus. num. 47. Qua ratione Aristoteles quinque eius species numerare videatur. 48. Partes fortitudinis quatuor, Magnanimitas, magnificentia, patientia, & perseuerantia. num. 49. & 51. Duplex actus fortitudinis, aggredi & sustinere. num. 50.

Fraus.

Fraus alterius contrahentis dans causam pacto vel contrahenti, eum euerit. Disp. 1. q. 9. n. 119. Fraus nemini patrocinari debet, Regula Iuris. n. 126. Fraudibus ditatus tenetur restituere eum, mutatione status nisi excuset infamia. Disp. 4. quæst. 6. num. 431.

Fructus.

Fructus rei venditæ ob dilationem solutionis quando possint percipi à venditore.

Fucatio.

Fucatio mulierum an & quando peccatum. D. 3. q. 7. n. 221.

Furius.

Furiosus qui curatores dandi. Disp. 4. quæst. 8. num. 274.

Furtum, Fur.

Res furtiue quanto tempore præscribantur. Disp. 4. quæst. 1. num. 101. Restituere debet fur, etiam si res sine vtilitate perierit. D. 4. q. 6. n. 30. Furtum notabilis quantitatis sub mortali, furtum paruum sub veniali restituendum. numero 256. Ex furto excessus ille restituendus sub mortali, qui ex non mortali facit mortale. num. 257. Res furtiua adhuc extans restituenda est integrè etiam si apud dominum priorem peritura fuerit. Ibidem. Res furtiua extans apud furem etiam in meliori statu restituenda subductis expensis. numero 260. Res non extans aut vitata compensanda domino sicut ipse, eam consumpturus aut alienaturus erat. num. 261. Compensanda domino damna, inde emergentia & lucra cessantia. numero 262. Fructus rei mixti restituendi deductis expensis, num. 263. 264. Furtum restituendum etiam ab hæredibus, sed pro viribus hereditatis. num. 267. seqq. Furtum facit mortale & obligans ad restitutionem qui modica successiue furans peruenit ad magnam quantitatem. num. 269. 276. Iudices ob parua furtia etiam frequentata mortis supplicium non facile inferant. num. 274. Etiam ob furta parua penitentibus iniungenda restitutio, cauendo tamen turbationem conscientiarum. num. 279. Grauius peccant, nec absoluedi; qui nolunt desistere à paruis furtis & continuatis inopificijs, mercimonijs. u. 281. Præter inaduerentiam & bonam fidem aliæ circumstantiæ de modo acceptionis, rei substantia, intervallo, personis, damno, intentione fraudulenta, notanda. n. 280. Quomodo parua furtia faciant mortale. n. 281. Cum singuli simul communicato consilio furantur parum, peccant mortaliter cum onere restitutionis quisq; in solidum. n. 282. Secus si non communicato consilio & opera id faciat. n. 285. Nisi furtu sit rei notabilis ac mortale, non incurritur censura ob imperatam & neglectam restitutionem. num. 287. Furtiua compensatione repeti ludo perdita non possunt. num. 307. A furto excusantur moderatè lignantes & pabulantes. Disp. 4. quæst. 6. num. 346. Domino non furi res ablata restituenda est. num. 377. Fur suis sumptibus rem alienam domino absentem mittat. Disp. 4. quæst. 6. num. 387. Ad quem res furtiua multorum opera ablata peruenit, ante omnes restituet, si inde est factus ditior. num. 401. Furi quoad restitutionem comparatur vsurarius. Disp. 4. q. 7. n. 96. Fures iuste à magistratu priuantur vita. D. 4. q. 8. num. 28. Fures nocturni quomodo à priuatis occidi possint. num. 69. 70. Furtum est alienæ rei occulta & iniusta acceptio. ibid. n. 106. In furto notabilis quantitas æstimanda ex damno quod fit domino, & rei ablatæ iuste æstimatæ pretio. ib. num. 107. Habenda etiam ratio locorum, temporum, damni secuti &c. num. 108. 112. seqq.

Quantitas ad peccatum mortale, furti sufficiens alia est absoluta, alia respectiva. num. 109. Aliorum nimia laxitas, aliorum nimis rigor. num. 111. Medij statuunt octo vel decem bazios, item, tres aut quatuor vel medium florenum, vnum regalem vel duos. num. 112. Personæ coniunctæ si verè per furtum & ab iniuitis quoad substantiam accipiunt, in eadem quantitate, qua alij, peccant mortaliter, proprie & per se loquendo. num. 120. Furtum vnus adiectione oboli fieri mortale non est absurdum. num. 122. Vnde dicatur furtum fieri domino rationabiliter invito. num. 123. & 127. 1. si est iniuitis quoad rem, & quoad modum rei ablatæ. ibid. 2. si ius habet ad rem, retinendam. ibid. 3. si serio & cum damno auferatur ibid. Excusant ab iniustitia furti iocus, pœna, auersio damni. num. 124. (peccatur tamen grauius si læsus putetur blasphematurus ibid.) Excusat etiam extrema necessitas, non grauis. n. 126. Compensatio rei debitæ positæ ponendis. n. 127. Præsumptio illa; si peteretur, quod clam tollitur, non iniuit daretur: non est probanda. num. 127.

G.

Gabella.

Gabellæ sunt omnis generis pœsitiones publicæ seu exactiones. Disp. 4. quæst. 6. n. 336. Gabellæ iustæ ex conscientia sunt soluendæ, & defraudatæ restituendæ. num. 337. Gabellas iniustas defraudantes nil restituere, sed princeps & exactores tenentur. num. 341. Gabellæ dubiæ an possint sine peccato exigi, vti sine peccato fraudari. ibid. Quatuor conditiones ad gabellas imponendas, & quibus rebus imponendæ. à num. 342. Cessante vetere causâ impositæ gabellæ exactio non potest produci. num. 343. Item non secuta causâ ob quam imposita est gabella, obligat restitutio. ibid. A gabellis non debet aliqui eximi, ne alij plus grauentur. num. 345. Gabellas ab Ecclesiasticis exigens quomodo peccet. num. 346.

Gabriel Vasquez.

Sententiæ eius expensæ. Fidem niti posse reuelatione, cuius habeatur euidentia in attestante. Disp. 1. quæst. 1. num. 43. Non dari veram demonstrationem aut euidentiam, quæ solum nititur principijs extrinsecis. Disp. 1. quæst. 1. n. 47. Fidei assensum niti discursu. à n. 72. vsque ad 75. Fidem non posse stare cum quavis euidentia naturali. num. 166. Spem non versari circa bona acquirenda à nobis ipsis. Disp. 2. quæst. 1. num. 10. Obiectum Spei esse DEVM, non qui speratur, sed à quo. ibid. Rationem ardui esse rationem formalem obiectiuam Spei. Disp. 2. quæst. 1. num. 20. Amorem & gaudium de nostra beatitudine non esse actus supernaturales quoad substantiam. n. 28. Nos nõ teneri corripere, reprobū vt talem cognitum. n. 75. Non dari amorem amicitia erga DEVM vt auctorem naturæ. Disp. 2. quæst. 2. à n. 28. vsque ad 51. Sententia illius excussa; non esse iustitiam simpliciter inter patrem & filium nisi emancipatum. Disp. 4. quæst. 2. num. 17. Omnes virtutes morales, & am iustitiam versari circa

actiones & passiones. num. 33. Contra Vasquez probatur, amorem DEI naturalem non esse super omnia. Disp. 2. quæst. 3. dub. 3. num. 36. 37. Imagines non esse obiectum cultus seu adorationis ratione interni affectus ac submissionis, sed solum ratione signi exterioris. Disp. 5. quæst. 2. n. 141.

Gens, Gentiles.

Gentium ius spectat ad ius positium humanū. Disp. 4. quæst. 1. num. 126. seq. Beneficio rationis naturalis Gentiles cognoscere potuerunt saltem à toto genere, DEVM vt auctorem rerum naturalium, non vero rerum supernaturalium, ideoque quoad hoc inuincibilis ignorantia in illis locum habere potuit, non vero quoad illud. Disp. 1. q. 8. num. 18.

Gloria vana.

Magnanimitati opposita quale & quantum peccatum. Disp. 3. quæst. 2. n. 69. & 71. Gloriam quatenus appetere liceat. num. 70. Vana gloria duobus modis est peccatum mortale. num. 71. Est vitium capitale. num. 73.

Gratia.

Gratia DEI præueniens ad salutem necessaria necessitate mediæ. Disp. 1. quæst. 7. num. 20. Gratia gratis data quæ dicantur. num. 127. Sunt numero nouem, n. 130. Si quæ aliæ sunt (velut potestas consecrandi, regendi) ad diuisionem ministracionum pertinent non gratiarum. num. 133. Quædam ex his gratijs ex natura sua habitus esse possunt. num. 156. Quædam, vti est gratia virtutum & sanitatum, habitus esse non possunt. num. 157. Minima gratia resistere potest cuiunque cupiditati & mereri vitam æternam. Disp. 2. quæst. 2. num. 5. Gratia sanctificans habitus vna cum charitatis habitu etsi maneat idem specie & numero in patria, qui fuit in via, accipit tamen maiorem intensiorem, æqualem amoris visionis. Disp. 2. quæst. 2. num. 112. 115. seqq. Eius gratia augmentum quouis actu etiam remisso meretur iustus. num. 138. Per gratiam & charitatem DEO grati & amici reddimur, & magis grati & amici per intensiorem gratiam & charitatem. n. 141. Gratia sanctificans semper cum charitate intenditur, neque actus charitatis eliciti videntur æqualis cum illa perfectionis, & dignitatis. num. 146. Gratia amittitur ac destruitur ex integro quouis mortali. num. 161. & eo peccato naturali quadam ratione effectiue moraliter ob moralem repugnantiam, non solum meritorie expellitur. num. 165. Gratia velle carere sine peccato, omni casu est illicitum. Disp. 2. quæst. 3. num. 54. Gratia non deficit in necessarijs. Disp. 2. quæst. 4. num. 46. Gratia dominium habet homo. Disp. 4. quæstione 1. numero 47.

Gratitudo.

Ex gratitudinis debito, plus diligendus benefactor, quam cui tu benefacis. Disp. 2. quæst. 3. numero 80. Gratitudo est specialis virtus. Disp. 6. quæst. 1. num. 38. Innocens an magis Deo obstrictus quam nocens iustificatus. num. 39. Ad quid obliget gratitudo. num. 40. 41. 42.

Gregorius de Valentia.

Eius sententiæ discussæ. D. 1. q. 1. n. 39. sententis: In damnatis esse fidem infusam, non esse improbabile. D. 1. q. 6. n. 74. Dubios in fide incurere excommunicationem. D. 1. q. 8. n. 109.

Augmentum charitatis non statim conferri ad actus remissos. D. 2. q. 2. n. 135. 140.

Charitatem effectiue expelli per peccatum mortale. ib. n. 162.

Gula.

Quale, quotuplex & quantum sit peccatum. D. 3. q. 3. n. 37. Est vitium capitale. n. 39.

Quinque species gulæ. n. 40. Diuiditur in commellationem & ebrietatem. n. 45. Vide *Ebrietas* & *Temperantia*.

Guilielmus Ockam.

Non rectè docet spem non esse distinctum quid à fide, & charitate, sed aggregatum ex utroque. D. 2. q. 1. n. 20.

H.

Habitus.

Habitum vitiosum an possit Deus solus in homine producere. D. 1. q. 1. n. 155.

Species habitus tollitur sublata eius ratione formali obiectiua. D. 1. q. 6. n. 82. Habitus per se infusi amittuntur per vnum actum. num. 83. 161. Habitus supernaturales non dantur solum ad facile, sed ad simpliciter operandum. D. 2. q. 1. n. 3.

Habituum specifica distinctio desumitur ex diuersitate specifica actuum. D. 2. q. 2. n. 94.

Eorundem habituum intensiorem non superant actus supernaturales in patria elicitum. n. 102. Habitus omnes possunt augeri. n. 124.

Et ex probabili habitus naturales effectiue aut dispositiue augentur per actus etiam remissos. n. 144. Habitus vitiosos argent venialia. n. 157.

Habitus supernaturales à solo Deo tanquam à causa efficiente producuntur. D. 2. q. 2. n. 121.

Ad supernaturalem dispositionem præuiam, cuius Deus est causa, secundo charitas infunditur. n. 122. Supernaturales habitus statim augentur meritorie ab actibus intensioribus. n. 139.

Supernaturalia bona, gratiam &c. Deus non subtrahit homini nisi per modum poenæ supponentis peccatum. n. 150.

Habituum dominium habet homo. D. 4. quæst. 1. num. 47.

Hæres.

Hæredibus defuncti quid homicida pro honore &c. teneatur. D. 4. q. 6. à n. 112. Quæ damna compenset iisdem. n. 118. seq. & n. 124. Ad eosdem transeunt iura actualia & realia testatoris. nu. 118. itemque debita realia. n. 152. & q. 6. n. 267.

Hæredes occisi quid teneantur. n. 126.

Hæredes homicidæ quid teneantur. n. eod.

Hæredes infamantis, hæredibus infamati quæ damna debent compensare. n. 152.

Hæredes furis etiam puniti debent restituere. 267. Hæredes necessarios non potest testator fraudare. n. 362. Hæredes vsurarij pro rata parte debent restituere. D. 4. q. 7. num. 104. Hæredes vasalli amittunt feudum, nisi intra annum petant

eius inuestituram. 179. Ab hæredis institutione dicitur intrinsece testamentum. D. 4. q. 7. n. 296.

Codicillo ei hæreditas auferri non potest, nisi crimen notatum probetur. n. 298. Hæredes ab intestato soluant legata ad pias causas sine testibus probata. n. 307. Illegitimi etiam in defectu aliorum possunt institui. n. 311. Hæredis necessarij legitima fideicommissio non potest grauari. n. 316. Hæredes grauati donationibus mortis causa &c. quantum liceat illis detrahere. n. 319.

Hæresis, Hereticus.

Hæretici malè negant assensum veritatis diuinitus reuelatæ esse fidem iustificantem. D. 1. q. 1. n. 8. Sitne hæreticus priuatæ reuelationi dissentiens. D. 1. q. 1. n. 65. Credantne hæretici Diuina fide veritates fidei propter Diuinam reuelationem. D. 1. q. 1. n. 104. Hæresarchæ & hæretici etiam in hac vita puniti. D. 1. q. 2. n. 102. Hæreticorum honorificæ de Romana Ecclesia sententiæ. ib. n. 104. & seq. Hæretici omnes prouocant ad Scripturam. D. 1. q. 3. n. 20. Habeantne hæretici gratiam interpretandi scripturas. ib. n. 30. & seq. An & quomodo hæretici ad Ecclesiam pertineant. D. 1. q. 3. n. 52. Hæresis etiam est vnus error pertinaciter defensus. ib. n. 100. 114. Hæretici ex communibus argumentis seu notis Ecclesiæ conuincendi magis, quam discussione fidei doctrinæ. n. 104.

Hæreticorum proprium est nullum habere posse firmum in credendo consensum. ib. n. 111.

Hæreticorum discordiæ nascuntur ob defectum capitis in terra visibilis. ib. n. 112.

Dogmata sectariorum sanctitati contraria. num. 138. Apud sectarios nulla Sanctitas. n. 132.

Hanc proprietatem nulli sectariorum cœtui conuenire probatur ex ipsorummet scriptis. n. 161.

Sectæ nostri temporis nouæ sunt, nec ratione durationis catholica. D. 1. q. 3. à n. 165. ad 178.

Hæretici præcones à Deo missi immediatè non sunt. D. 1. q. 3. à n. 201. nec mediatè à n. 206.

Hæreses à Romana Ecclesia damnari antiquitus consueuerunt. ib. D. 1. q. 4. n. 132. seqq.

Hæretici uti veteres ita & moderni Traditiones reiiciunt. lb. quæst. 5. num. 96. & seqq.

Hæretici vitioso circulo Scripturam per internum spiritum, & spiritum illum per scripturam, & verbum Dei probare nituntur. ib. n. 192.

Non est dicendum hæreticum certius adhærere errori, quam catholicum veritati, sed pertinacius.

Hæretici non habent fidem infusam, sed acquisitam. Vide *V. Fides*.

Hæreticorum conuentus, templa, conciones adire vbi id non fit in professionem hæresis aut alioqui in contumeliam fidei aut cum scandalo, per se illicitum non est. D. 1. q. 7. n. 124.

Non est intrinsece malum adesse hæreticorum nuptijs, baptismo, sepulturæ &c. in baptismo etiam ab hæretico collato esse patrinum.

Non tamen licet patrinum hæreticum pro baptizato catholico asciscere. D. 1. q. 7. n. 125.

Hæresis Iudaismo & paganismo deterior ratione modi quo repugnant fidei, extensiuè verò & ratione obiectorum materialium paganismus vtraque deterior. D. 1. q. 8. n. 39. 40.

Hæresis est error pertinax fidei catholicæ manifestè contrarius, in eo qui Christi fidem aliquando suscepit. Disp. 1. quæst. 8. num. 82. Ad hæresim etiam pertinet dubitatio cum reflexo iudicio, rem aliquam fidei esse incertam. num. 84. Hæresis opponitur præcepto fidei affirmatiuo & negatiuo. num. 83. Pertinacia hæresim constituens in quo consistat. ib. num. 91. 92. Ad hæresim iuxta phrasin fori Ecclesiastici vterius requiritur vt quis directam habeat voluntatem contradicendi Ecclesiæ Catholicæ quam sibi vt regulam fidei sufficienter propositam norit, aut studio contradicendi nolit aduertere. num. 94. Hæresis & hæretica propositio differunt. ib. num. 97. Ad hæresim non essentialiter requiritur bapuzinum susceptissè, sed ad hoc vt hæreticus subiaceat pœnis Ecclesiasticis. num. 100. De hæresi ad tempus tolleranda in necessitate rectè pacta ineuntur. Vide v. *Religio*. Hæreticus non est qui de errore suo monitus non acquiescit viris doctis, si se submittit Ecclesiæ Catholicæ, licet alioqui contra fidem peccare possit, si res talis ad quam explicitè credendam tenebatur. ibid. n. 101. Pœna hæreticorum est Excommunicatio maior, eaque reseruata in bulla Cœnæ Domini. Disp. 1. quæst. 8. num. 10. Eam non incurrit, qui exterius tantum hæresim & c. nullo externo signo prodidit. ibid. Hæc pœna est iuris non Diuini, sed Ecclesiastici, & ipso facto incurritur. ibid. Hæretici etiam Apostolorum temporibus vt excommunicati vitabantur. n. 108. Hæreticorum receptores, defensores, fautores, & qui eorum liberoshæresim continentes aut de religione tractantes legunt, tenent, imprimunt incurrun eandem excommunicationem in bulla Cœnæ reseruata. num. 110. Hæretici, eorumque filij & nepotes incurrun Irregularitatem, ijs locis exceptis, vbi hæresis notam infamiae non habet. num. 111. & seq. In hac Irregularitate solus Pontifex dispensat, si hæresis fueris notoria; si verò occulta Episcopus. num. 114. Iure beneficij Ecclesiastici priuantur ipso facto hæretici, possessione vero non nisi post sententiam iudicis. num. 115. Hæretici incurrun priuationem dominij bonorum temporalium, tamen fisco tradere ante sententiam iudicis non tenentur. Disp. 1. quæst. 8. num. 116. 117. Sed retinent plenum eorum vsum & dispositionem. num. 118. Contractus circa bona hæreticorum cum ipsis initos in Germania non irritos reddi consuetudo obtinuit. num. 119. 120. Hæretici & Apostatae incurrun infamiam, sed in Germania quoad hæreticos toleratos non est in vfu. num. 126. Hæretici morte plectuntur à Magistratu politico ex mandato Ecclesiæ, ideoque pœnis eximere non potest magistratus civilis hæreticum brachio seculari traditum. num. 120. Pœna mortis vbi recepta est afficiuntur hæretici non tantum relapsi, sed cæteri etiam qui post admonitionem pertinaces sunt. num. 129. De fide hæreticis seruanda, vide V. *Factum* & V. *Pontifex*. Communicatione politica communicare cum hæreticis, per se illicitum non est, nisi nominatim denunciatis. Disput. 1. quæst. 9. num. 132. Viro sufficienter docto, & publice, & priuatim cum hæreticis de rebus fidei ad ædifi-

cationem audientium disputare licet. Disp. 1. quæst. 9. dub. 5. Hæretici bona possidens quanto tempore præscribat. Disp. 4. quæst. 1. numero 99. Hæresis crimen exceptum. Disp. 4. quæst. 5. n. 11. & iunctum veneficio. n. 4. Iudicium post mortem non finitur. n. 111. Ad bonorum confiscationem, & memoriæ condemnationem, quot annis post mortem liceat contra hæreticum procedere. ib. Tamen ante sententiam & excutionem bona retinere, administrare & alienare potest. D. 4. q. 6. n. 179. & 158. Vt hæreticus puniendus qui pertinaciter vsuras defendit. D. 4. q. 7. n. 76.

Hæsiludia.

Quanam sint licita, aut illicita. Disp. 2. quæst. 6. num. 93.

Historici.

Quomodo aliena vitia scribere caueant, præsertim si occulta, & probrosa viuentibus. Disp. 4. quæst. 8. num. 147.

Homicida.

Quam homicidâ grauius peccet ille, qui alium ex odio DEI ad peccatum inducit. Disp. 4. quæst. 6. num. 91. Homicida quis ad restitutionem teneatur. n. 110, & 117. Nil restituet, si conuentum, vt quisque damnum ferat; aut si prouocatus lædat; aut duo mutuo se prouocantes. num. 101. Vt etiam vir nobilis aut militaris prouocatus cum moderamine debito lædens. num. 102. Talis verò excedens moderamen debitum notabiliter, & occidens ad damnum tenetur. num. 103. Paridamno pugnautes ad nihil tenentur. num. 104. Homicida iniustus tenetur ad damna emergentia & lucra cessantia. num. 105. 106. Ex probabiliori, etiam aliquid pro vita restituet. num. 109. seqq. Num se bello offerat; aut pœna talionis satisfaciat; aut spiritualibus suffragijs occisum iuuet. n. 112. 113. Quid hæredibus defuncti, filijs, vxori teneatur. n. 188. Si eis directè intenderit nocere, quid. num. 122. Homicidij reus quomodo sit qui ferre iam ante lethalter vulneratum leui ictu occidit. num. 284. 285. Aut vnum homicidium quomodo pluribus percipientibus imputetur. ibidem. Homicidiz seu assassini etiam tenentur de damnis occisi, & hæredum eius, mercedem tamen operis non tenentur restituere. num. 299. Homicida sui voluntarius non patitur iniustum. Disp. 4. quæst. 8. num. 7. Contra DEVM tamen & charitatem sui atque Rempub. grauissimum peccatum committit. ibid. num. 8. & 9. Vt verus homicida peccat, & tenetur restituere maritus, aut pater occidens adulterum cum filia vel coniuge etiam deprehensum in flagranti. ib. num. 40. seqq. Quando homicidium inducat irregularitatem. Vid. *Irregularitas*.

Homo Humanus.

Primus homo in primo creationis suæ instanti cognouit euidenter quædam naturalia obiecta DEVM præcipue concernentia, quæ nos non nisi fide cognoscimus. D. 1. q. 6. n. 61. Homo coniungitur Deo quadrupliciter; per fidem, per obedientiam, per statum clericalem, per statum religiosum. D. 1. q. 8. n. 105. Homo naturaliter magis inclinatur ad amandum DEVM naturæ factorem, quam seipsum. D. 2. q. 3. n. 45.

Homo

Homo per liberum arbitrium fit dominus rerum. *D. 4. q. 1. n. 33.* Homo habet dominium suorum actuum, rerumque; corporalium. *ib. n. 37. 40* & quale illud. *ibid.* Alterius etiam hominis ut mancipij & serui, non tamen perfectum habet dominium. *n. 43.* Non habet dominium membrorum & vitæ. *n. 45.* Habet dominium libertatis, famæ, honoris, gratiæ & habituum. *n. 47.* Inter hominem & DEVM non est ius seu iustitia simpliciter. *D. 4. q. 1. n. 115.* & *q. 2. n. 8* & seq. Quomodo tamen sit ratione meritum. *n. 9.* Homo liber vendi non potest. *D. 4. q. 7. n. 55.* Nisi in extrema necessitate, cum quis se & pater filium potest vendere. *ibid.*

Honestas, seu bonum honestum.

Quid sit & qua ratione ad virtutem pertineat. *D. 3. q. 3. n. 27.* Honestum & spirituale decorum sunt idem. *n. 28.* Honestum, delectabile & vile, quamuis subiecto eadem sint, ratione tamen differunt. *n. 29.* Honestas qua ratione sit pars integralis temperantiæ. *n. 30.*

Honor.

Cuius virtutis propriè sit, omnia referre ad honorem Dei. *D. 2. q. 2. n. 25.* Honor quo absolute colimus Sanctos propter se, ut sic non respicit excellentiam increatam Dei. *ib. num. 60.* Honor non est bonum per se expetibile. *D. 3. q. 2. n. 68.* Honor læso per se itemque familiæ, aut etiam defuncto restituendus. *D. 4. q. 6. num. 108, 115.* Modi quibus honor lædatur & restituatur. *num. 156.* Honor est verum bonum hominis obligans ad restitutionem. *D. 4. quæst. 6. num. 156.* Quomodo veniæ petitione etiam nobili restituendus. *n. 157.* Superiores non tenentur petere veniam. *num. 158.* Pro ipsa iniuria nil per se restituendum, ante iudicis sententiam. *num. 160.* In honorum distributione & honore deferendo quæ acceptio personarum locum habere possit. *D. 4. quæst. 8. num. 20. 21.* Honor defertur virtuti per se; tunc etiam dignitati, senectuti, diuitijs ob teipub. vtilitatem. *n. 21.* Pro honore, virtute, honestate &c. à prudente vita merito exponitur. *D. 4. quæst. 8. num. 70.* & inuafori eripitur. *num. 73.* Honor tamen non adeo verbali contumeliâ, aut alapa vel baculi percussione læditur, ut liceat etiam morte vlcisci. *ib. & seq.* Pro honore alterius innocentis licitè interficitur iniustus inuafor. *num. 80.* Honor quomodo lædatur contumeliâ. à *num. 132.*

Horæ Canonica.

Quid, & quænam sint horæ Canonica, quæ earum partes & confirmationes. *D. 5. quæst. 1. num. 129.* A quibus recitandæ. *num. 137.* Episcopus non potest ordinandis imponere obligationem perpetuam vel diuturnam recitandi certum orationis pensum. *ibid.* Omne beneficium Ecclesiasticum siue curatum illud, siue simplex tantum, aut præstimoniale, vel quæcunque alia præbenda, obligat ad horas Canon. *num. 138.* Capellaniæ collatiuæ etiam obligant, non item priuatæ. *num. 139.* Coadiutores ac Cooperatores ratione coadiutoriæ suæ non tenentur recitare officium Canon. *n. 140.* Tenuitas beneficij ex probabiliori non eximit ab officio. *num. 141.*

Quinam titulus aut beneficium ad obligandum sit sufficiens. *num. 142.* Religiosi Choro adstricti obligantur omnes ad horas Canon, non item Conuersi & Nouitij. *num. 143.* Quænam omisso aut negligentia in recitandis horis Can. ad mort. peccatum sufficiat. *num. 145.* & seq. Psalmi Graduales, & si quæ alia horis subiungenda iuxta formam noui Breuiarij &c. sine peccato omittuntur. *num. 148.* Nisi peculiaris lex & consuetudo aliud velit. *ibid.* Horæ in Choro dicendæ sunt iuxta Bullam Pij V. Breuiario præfixam, priuatim tamen cæteris parib. possunt dici iuxta Breuiarium Rom. *n. 149.* Non licet sine rationabili causa Breuiarij vnus officium cum altero eiusdem Breuiarij commutare. *num. 15.* Quæ deuotio ad diuinum officium requiratur, & qualis attentio. *num. 151.* & seq. Distractio voluntaria per notabilem partem mortale constituit cum onere repetendi. *num. 154.* scrupulosus tamen consultus est non repetere, nisi certo constet de distractione. *num. 155.* Interruptio absque rationabili causa facit venialem irreuerentiam. *n. 156.* Ordinis peruersio sine causa rationabili venialis est. *n. 157.* Horæ Canon. sunt distinctæ & integrè recitandæ. *num. 159.* Quo loco sint recitandæ. *num. 160.* & seq. & quo tempore. *n. 163.* & seq. Causæ impediens ab horis Can. quænam censentur esse legitima. *n. 171.* & seq. Legitime excusatus ab Officio &c. non tenetur audire alios, vel meditari, aut alias preces vel alium substituere. *n. 176.* Nisi onus hoc peculiariter Beneficio sit adiunctum. *n. 178.* Quænam omisso Offic. Canon. restitutionem importet vide Restitutio.

Hospitalitas.

Eius bona immobilia quanto tempore præscribantur. *D. 4. q. 1. n. 90.*

Humilitas.

Humilitas qualis sit virtus. *D. 3. quæst. 3. num. 179.* Quodnam eius officium. *num. 181.* Humilitatis descriptio. *num. 182.* Specialis eiusdem honestas. *num. 184.* Qua ratione quisque se alteri submittere debeat. *num. 185.* Humilitas multis virtutibus excellentior. *num. 187.* Humilitatis gradus. *n. 190.* Humilitas est virtus specialis. Vide *Superbia.*

Hypotheca.

Hypothecaria actio extinguitur. *D. 4. quæst. 1. num. 97.* Hypotheca datur ad assecurandum debitum, quod soluendum ante debita personalia. *D. 4. quæst. 6. num. 414.* Hypothecarijs creditoribus satisfaciendum ante alios tempore posteriores. *n. 416.* Hypotheca est rei immobilis, differt à pigmore, vna vniuersalis, alia particularis. eius effectus. *D. 4. quæst. 7. num. 230.* Hypothecata sunt minori omnia bona Tutoris & curatoris. *D. 4. q. 7. num. 278.*

I.

Insolantia.

Est mendacium, quo quis seipsum verbis effert ultra verum aut meritum. *Disp. 6. quæst. 2. num. 19. 20.* Quando sit peccatum mortale, quando veniale. *Ibidem.*

Idololatria.

Quid sit. D. 5. q. 6. n. 2. Quinam directe vel indirecte creaturæ cultū diuinū censeantur tribuere Ibid Idololatria duplex est, interior, vel exterior. n. 3. Non committitur in consueto imaginum aut Sanctorum cultu. Vid. *Adoratio. Imago.*

Ignorantia.

Tunc solum peccatum est, quando præcessit aut saltem potuit ex intentione præcedere suspicio obligationis sciendi. D. 1. quæst. 8. num. 15. Datur inuincibilis ignorantia veri Dei. Ibidem. Ignorantia infidelium, etiam voluntaria voluntate primi parentis, non est peccatum originale, num. 16. Quæ ignorantia excuset possidentes hæreticorum bona. Disp. 4. quæst. 1. num. 99. Ignorantiæ iustæ causa quando conferat maioribus priuilegium restitutionis in integrum. numer. 106. Ignorantia iuris & facti deobligat à restitutione. n. 428.

Illegitimi.

Illegitimi naturales quomodo hæredes instituantur, si desint legitimi, aut quantum bonorum illis cedat. Disp. 4. quæst. 7. num. 311.

Imagines aliq. res sacræ.

Ex fide constat sacras imagines, reliquias, aliaque monumenta sacra esse honore afficienda. D. 5. q. 5. n. 62. Idque ipso iure naturali, partim ex traditione Ecclesiastica constat. n. 72. Imagines Dei ac SS. Trinitatis recte fiunt, ibid. n. 73. Etiam recte adorari dicuntur. n. 79. & seq. Quid de contrario canone Concilij Elibertini sentiendum. n. 79. Quid de libris Carolinis sentiendum. n. 85. Falso affingitur Concilio Francofordiensi interdictum cultus imaginum. n. 87. & seq. Ita etiam similis liber Parisiensis Synodi nomine editus spurius & suppositivus. n. 92. & seq. Quo pacto scriptura olim vsum imaginum vetuerit. ibidem. 97. vsque ad 111. Per imagines aliasque res sacras colitur ipsum exemplar. D. 5. q. 2. n. 111. Cultus imaginum est respectivus. Ibid. n. 112. Sunt quidam actus adorationis, qui etsi coram imaginibus exerceantur, simpliciter tamen ad exemplar referantur. ibid. n. 117. Quelibet imago potest considerari tripliciter. ibid. n. 123. & 155. Cur S. Thomas duplicem tantum imaginis considerationem statuatur. D. 5. quæst. 2. num. 125. Iuxta varias imaginum considerationes quatuor distinguuntur modi eisdem colendi vel de iure, vel de facto. ibid. num. 126. Eodem referuntur illi ipsi modi quos Bellarm. recenset. ibid. n. 129. Recte asseritur contra Catholicorum quorundam opinionem imagines, ac reliquias Sanctorum aliasque res sacras propriissime, respectiue licet, adorari ac coli. ibid. num. 132. & seq. Tam externa signa, quam affectus interni adorationis ad imagines & reliquias SS. proprie deriuari possunt vel vt ad obiectū materiale totale, vel vt ad partem materialis obiecti. Disp. 5. quæst. 2. n. 143. & seq. Imago quatenus per se colitur absque suo connotato, non colitur eodem cultu cum prototypo, nisi ratione habitus. ibid. 156. Imagines, aliaque res sacræ quatenus ipso actu sunt signa, eodem numero cultu adorationis simul cum exemplari afficiuntur. ibid. 157.

Dupliciter imago simul vna cum prototypo potest honorari. ibid. num. 158. & seq. Etsi eodem cultu & exemplar & imago colantur, differunt tamen quod illud se habeat per modum obiecti formalis Quod principale, hoc tantum per accidens. ibidem num. 169. Imagines non coluntur proprie cultu latriæ, dicuntur tamen, ex latria coli, seu adoratione latriæ. Disp. 5. quæst. 2. num. 172. Certa est doctrina Crucem Christi, & alias Sanctorum reliquias per se ac formaliter, absque suo exemplari directe posse coliet. adorationi. ibid. num. 175. & seq. Reliquiæ aliaque res sacræ, etsi non habeant sanctitatem physicam, habent tamen moralem ratione habitudinis suæ, quam habent ad prototypa. ibid. num. 199.

Imagines quoque formaliter & per se coli possunt non adorato directe prototypo. ibid. numer. 202. & seq. Colitur ergo vel imago per se, ita vt exemplar sit tantum ratio colendi, vel per se formaliter colitur prototypum, & imago repræsentatiua tantum per accidens, vel vtrumque simul vno eodemque actu. ibid. n. 207. & seq.

Honor quo imagines aliaque res sacræ coluntur, semper est minor ipsius exemplaris honore. num. 209. Imago rationem suam formalem seu excellentiam exemplaris extrinsece, prototypum, vero intrinsece participat. num. 210.

S. Thomas vocabulo hyperdulix & dulix sæpe omnem cultum extra veram latriam subinteligit. ibidem. In concilijs aperte nihil definitum fuit, vnone, an pluribus modis colendæ sint imagines, quod modus ad fidem non spectaret. num. 212. Quo sensu S. Basilius intellexerit, vnam esse tantum glorificationem imaginis. num. 196. Etiam irrationalis creaturæ capax est tam exterioris cultus, quam interioris submissionis, numero 214. Cultus imaginum non est idololatricus, neque interim etiam est latriæ perfectæ. num. 215. Species Eucharisticæ aliaque signa sacramentalia, item verba scripturæ sacræ eodem coluntur cultu quo imagines, non item conceptus seu verbum mentis Christum, aliaque res sacras repræsentans. n. 216. Cæteræ creaturæ nihil in se sacri continentes non possunt religioso aliquo cultu affici. num. 217.

Immobilia.

Immobiliū possessio quomodo amittatur. D. 4. quæst. 1. num. 31.

Immobiliū bonorum Ecclesiæ dominium ad DEVM spectat proprie, administratio ad prelatos. ib. & D. 4. q. 6. n. 211.

Eorum præscriptio quantum temporis requirat. num. 90.

Immobiliū nomine quæ intelligantur. numero 91.

Immobilia bona priuatorum quanto tempore præscribantur. ib. n. 88.

In rebus immobilibus non possunt contrahere pupilli & minores. D. 4. q. 6. n. 310.

Immobilia bona minorum & pupillorum quomodo à Tutoribus. & curatoribus administranda. D. 4. q. 8. n. 282.

Imperator.

Imperatores tanto magis minus felices fuere, quanto magis minus Catholici. Disp. 1. quaest. 2. num. 99. Qua potestate vel auctoritate Imperatores in concilijs quandoque conuocandis & celebrandis vsi fuerint. Disp. 1. quaest. 4. à n. 26. Imperator dans feudum nobile non propterea nobilitat vasallum, nisi animum nobilitandi habeat. Disp. 4. quaest. 7. num. 174.

Impenitentia.

Impenitentia finalis est deliberatum propositum nunquam poenitendi, remitti potest sed difficulter. Disp. 1. quaest. 8. num. 149.

Improprium.

Improprium est, quo defectus minorationis siue indigentiae obijciuntur. D. 4. q. 8. n. 133.

Imprudencia.

Imprudencia vitium Prudentiae oppositum, quando sit speciale peccatum. D. 3. q. 1. n. 62. Quomodo omnis peccator sit imprudens. n. 63.

Impudicitia.

Impudicitia non est diuersa species luxuriae. Disp. 3. quaest. 3. num. 145. Vide V. *Luxuria.*

Inaduerentia.

Inaduerentia & indeliberatio duplex, extrinseca & intrinseca, in suspicione & iudicio temerario excusat à mortali. Disp. 4. quaest. 3. num. 40. 41. Etiam in culpa latissima. Disp. 4. quaest. 6. num. 34. Damnum ex inaduerentia factum à quo luendum sit speculatiue, num. 40. seqq.

Indeliberatio.

Indeliberatio in omni genere peccati excusare potest à mortali. Disp. 1. quaest. 8. num. 24.

Indicium.

Indicia leuia dubitationis, suspicionis, & iudicij temerarij quae censentur. Disp. 4. quaest. 3. n. 20. Indicia grauiora requiruntur ad assensum firmiter. ibid. & seqq. Indicia requisita ad suspensionem. num. 25. Indicia si sunt dubia in vtramque partem, tamen bene de proximo sentiendum. num. 53. Ex indicijs leuib. nulla concipienda priuatim dubitatio. num. 68. Si indicia accedant ad denunciationem, interrogari potest reus & alij. num. 73. Si indicia sint expressa, potest reus interrogari. num. 83. De indicijs in criminibus exceptis & denunciationibus complicum. plura. Disp. 4. quaest. 5. à n. 20. Indicia dubia non possunt rem facere indubitata. num. 25. 29.

Indignatio, Vide *Nemesis.*

Individua.

Individua eiusdem speciei secundum rationem individuum possunt esse perfectiora ex probabili. Disp. 2. quaest. 2. num. 120.

Infamia.

Quid sit & quomodo requiratur ad inquisitionem specialem criminis non excepti. Disput. 4. quaestione 4. numero 76. An debeat ea probari per iuratos. num. 77. Quomodo liceat absque praecedente infamia procedere. num. 80. 82. 83. In criminibus exceptis non requiritur. Disput. 4. q. 5. n. 3. Infamia non creanda innocentibus. 8. 10. Infamiam contra sit vsurarius. D. 4. q. 8. n. 133.

Infamator.

Infamator restituet, nisi fama ab alio sit restituta. Disp. 4. quaest. 6. num. 140. Infamator mentitus falsum fateatur etiam cum iuramento si opus fuerit, nisi auctoritas impediatur. num. 141. Infamator verum iniuste dicendo laude & honore & c. compenfer. n. 143. Quando apud suos tantum auditores debeat restituere. num. 146. & apud alios. ibid. num. 147. Quando hoc facere debet cum vitae periculo. num. 148. Solus is, non haeredes, restituet. num. 152. Infamatorem audiens & iuuans, peccat mortaliter, & tenetur restituere. num. 153. Infamatore duo quid sibi iniucem debeant, aut possint. num. 115.

Infantes.

Infantes haereticorum baptizati pertinent ad Ecclesiam catholicam. Disp. 1. quaest. 3. num. 146. Infantis non baptizati quanta habenda cura. Disp. 4. quaest. 8. dub. 4. num. 57. seqq.

Infidelis.

Infideles post prudentem verae fidei inquisitionem, adhuc dubij ad Dei opem per preces recurrere debent. Disp. 1. quaest. 8. num. 12. Infideles habent auxilia gratiae sufficientia, quibus legem naturae aliquo modo implere, & peccata vitare, possint. ib. num. 60. Infideles per actus moraliter bonos acquirere possunt habitus virtutum moralium. num. 62. Infideles vt plurimum male moraliter operantur. ibid. & num. 76. quo sensu intelligendi sunt SS. Patres cum dicunt omnia infidelium opera esse peccata. num. 77. & Concil. Arausicanum. num. 78. Infideles qui fidem Christianam nunquam susceperunt, nullo modo sunt compellendi ad fidem, etsi principibus Christianis temporaliter subiecti sint. Disp. 1. quaest. 9. num. 1. Etsi infideles Iudaei titulo infidelitatis praecise expelli non possint ad cauendam perturbationem & contumeliam fidei. num. 9. Infideles coerceri possunt, ne fidei praedicationem impediatur. Disp. 1. quaest. 9. n. 11. Probabilius est, non licere cogere infideles subditos ad audiendam praedicationem Euangelij. num. 10. Infideles qui actuali Baptismi susceptione veram fidem professi sunt, vt sunt haeretici & apostatae mortis etiam poena plecti & reuocari possunt iure communi. num. 13. & seqq. Infidelis qui Sacramentorum vera vel ficta, spontanea tamen susceptione, veram fidem professus est, eodem iure cogi ad fidem poterit. Disp. 1. quaest. 9. n. 22. & seqq. Infidelium haereticorum & Iudaeorum superstitionis ritus tolerari possunt ab Ecclesia, ob maius malum auertendum, vel asserendum maius bonum, ibid. n. 31. 32. Ecclesia non potest vi compellere infideles ad seruandam etiam legem naturae, nisi infideles illi in Ecclesiam aut alios innocentes iniuriosi sint. ib. n. 37. Infideles, non debeat de nouo fidelibus cum potestate praecipi. n. 42. Sed antea habitum dominium in subditos non eo ipso amittunt, quod isti ad veram fidem conuertuntur. D. 1. q. 9. n. 44. Ecclesia nihilominus potestatem habet in actu primo eorum infidelium potestate eximendi fideles. n. 47. etsi eam non exerceat nisi in infideles Christianis Principibus subiectos. ibid. num. 50. An seclusa iniuria & fidei periculo, fideles infidelium dominio iure eximi possint. num. 53. & 54.

Communicatio cum infidelibus, qui veram fidem nunquam susceperunt, nec diuino, nec naturali, nec Ecclesiastico iure inhietur seclulo speciali delicto. D. 1. q. 9. num. 134. In certis casibus videlicet in poenam delicti infidelium ob vitandam fidei contumeliam vel peruersionis periculum, ab Ecclesia merito prohibetur communicatio cum infidelibus. ibidem. num. 135. 136. Circa casus habenda ratio praxis & consuetudinis & sensus fidelium. num. 137. Dare aut vendere infidelibus res per se ad superstitionem ordinatas non licet. ibidem. num. 141. Licet tamen in necessitate illis vendere ea, quibus ad superstitionem abufuri sciuntur. D. 1. quæst. 9. numero 143. 144. 145. 146. Disputare publice & priuatum de rebus fidei cum infidelibus, & licet & quandoque necessarium est, ad audientium edificacionem. D. 1. q. 9. d. 5.

Infidelitas.

Repugnat Deo. D. 1. q. 1. n. 154. Opponitur interno actui Fidei. D. 1. q. 8. n. 1. Infidelitatis nomine intelligitur carentia actus & habitus fidei in subiecto apto & quæuis positua repugnantia mentis cum assensu fidei, cuiusmodi est non tantum dissensus fidei, vel assensus oppositi, sed etiam dubitatio & voluntas non credendi, vel credendi opusitum rebus fidei. D. 1. q. 8. n. 3. Infidelitas directe vel indirecte voluntaria est peccatum. D. 1. q. 8. à n. 4. vsque ad 10. Ab infidelitatis peccato excusantur, quibus sufficienter proposita non est fides, quique post diligentem veritatis inquisitionem motiua ad prudenter credendum sufficientia non deprehenderunt. num. 18. Diligentis inquisitionis modus non idem in omnibus infidelibus. n. 11. Infidelitatis peccatum quod est dissentire rebus fidei sufficienter propositis, est in intellectu tanquam in subiecto proprio & immediato, in voluntate vero tanquam principio vniuersali omnis peccati. n. 20. Sicut etiam peccatum dubitantis in fide. num. 21. sed eius qui nollet credere v. g. Deum esse nisi de eo haberet demonstrationem, peccatum est simpliciter in voluntate. num. 23. Infidelitas grauius peccatum est ijs, quæ committuntur contra virtutes morales, & Desperatione. ibid. num. 25. 27. Infidelitatis peccatum ratione ignorantia si tamen affectata non sit, excusat reliqua peccata. num. 28. & 29. Species infidelitatis non distinguuntur ex diuersitate errorum pugnantium cum fide. n. 30. Tres sunt species infidelitatis, Paganismus, Iudaismus, hæresis. n. 31. Amissa per peccatum infidelitatis fide, spes quoque & charitas cum omnibus habitibus infusus amittuntur. D. 2. q. 1. n. 62.

Iniuria.

Iniuriæ compensatio est proprie satisfactio. D. 4. q. 6. n. 3. Iniuriæ compensatio fit per reconciliacionem & culpæ remissionem. ibid. num. 4. Ob iniuriam factam satisfactio non proprie restitutio datur. n. 5. Omnis qui per propriam & formalem iniuriam proximo nocumentum facit, tenetur ad restitutionem. n. 28. & ad omnia damna præstanda n. 38. Iniuriam non facit vtens iure suo. ibidem, Per se iniuriam non facit, qui sine fraude, ac vi, alium à consecutione boni impedit, ad

quod nullum ius habebat. num. 64. Quomodo iniuriam faciat religioni abstrahens vi ac fraude religiosum. 93. seqq. Periniuriam lædens alium in corpore, tenetur ad restitutionem. n. 100. seqq. Iniuria violatæ virginis. 131. seqq. Iniuria violatæ honoris & famæ. num. 140. seqq. Pro iniuria honoris per se nihil restituendum ante sententiam. n. 160.

Iniustum.

Iniustum legale tunc est, si leges vna cum nocumento reipublicæ violantur. D. 4. q. 8. n. 4. Iniustum facit & iniustus dicitur, qui ex electione & habitu voluntatis facit, non qui ignoranter & materialiter facit, num. 5. 6. Materiale iniustum est per se ipsa rei inæqualitas. ibidem. Iniuste pati neque est vndequeque voluntarium. n. 6. 7. Vide *Iustitia*.

Innocens.

In statu Innocentiæ non fuisset dominium proprietatis, sed tantum iurisdictionis. D. 4. quæst. 1. num. 69. Innocens ab accusatione, carcere, & morte liberandi media. D. 4. q. 4. num. 48. Vide *Index*. Innocens damnatus vel damnandus ex carcere tenetur fugere si potest. num. 101. Innocens si effringat, ad nullum damnum tenetur. num. 102. Innocens vi se potest contra ministrum Iustitiæ defendere. num. 105. Innocentibus non creandum periculum in processu sagarum. D. 4. q. 5. n. 7. 8. Innocentes sæpe Deo i permisso tam legitime quam illegitime damnari posse. num. 13. seq. & num. 85. seqq. Quaratione iuandus innocens tum à Confessario num. 95. tum à iudice ex Carolina Constitutione num. 98. Innocentem denuntiatum reus per retractationem liberare, compellendus. num. 103. seq. Innocentem iniuste oppressum si cupiat quisque potest ab iniusta vi liberare. D. 4. q. 8. n. 37. Innocentem directe occidere non licet, nisi Deo iubente. 53. Innocens potest & debet pro salute reipub. tyranno perenti eam vastaturo se tradere. n. 54. Nolens potest cogi & inuitus tyranno dari, vel vt contumax & nocens à Reipubl. puniri. n. 55. Vt reab iniusto inuasore liberet vel eum conficiat, non potes directa occisionem tendere in innocentem. 56. Per accidens potest innocens occidi si non separatim, nec directa actione occidatur, & ex probabili videatur posse separatim innocens occidi; si aliter hostem effugere nequeas &c. num. 57. & in bello quomodo per accidens occidantur innocentes. D. 2. q. 6. n. 67. & in seruitutem redigantur. num. 68. & spoliuntur seqq. Pro innocentiæ interit alterius vita, fortuna, honore, castitate licite interficitur inuasor iniustus. D. 4. q. 8. n. 80. v. *bellum*.

Inquisitio iuridica.

Inquisitio iuridica quadruplex, generalis & specialis simpliciter; specialis qua crimen, generalis qua personam, specialis qua personam, & generalis qua crimine. D. 4. q. 4. n. 71. Vide *iuridica inquisitio*.

Intellectus.

Adhæsiō intellectus quantumuis firma absque respectu ad obiectum proportionatum, non est dicenda certitudo, sed pertinacia seu vana credulitas. D. 1. q. 6. n. 59. Donum intellectus responderet Fidei Diuinæ. D. 1. q. 6. n. 93. 94.

Dono intellectus opponitur cæcitas & hebetudo mentis voluntaria, quarum illa est voluntaria, inconsiderantia rerum spiritualium à peccato auocantium, & ex luxuria potissimum oritur; hæc est stupiditas mentis in penetrandis rebus spiritualibus, & ex gula nascitur. D. 1. q. 8. n. 2.

Intellectus positiuo actu debet rejicere dubium, exortum de bonitate proximi. D. 4. q. 3. num. 66.

Vid. *Iudicium, suspicio.*

Interdictus.

Interdictus sciens aut scire debens impedimentum an inualide promouetur ad beneficium. D. 4. q. 6. n. 172.

Intimiditas.

Intimiditas fortitudini opposita quale & quantum sit peccatum. D. 3. q. 2. n. 44.

Insensibilitas.

Insensibilitas temperantiae opposita quale & quantum peccatum. D. 3. q. 3. n. 8.

Intrusio, Intrusus.

Intrusio est Pontifici reseruata. D. 4. q. 6. n. 167. Intrusione laborans non potest officium beneficium additum exercere. ib. In dispensatione petenda sigillatim explicanda. n. 168.

Inuentio, Inuentor.

Inuentor quomodo acquirat dominium. D. 4. q. 1. n. 52. & seqq. Inuenta in loco publico, religioso, sacro, & per magiam qui diuidenda. ib. Casu inuenta & domino ignorato pauperibus danda. D. 4. q. 6. n. 85. Inuentum ex probabili potest retineri donec dominus prodeat. ib.

Inuidia.

Inuidia Charitati opposita, quid sit, & unde oriatur, quasque filias habeat. D. 2. q. 6. n. 7.

Quomodo ab Inuidia distinguantur Zelus siue æmulatio, Nemesis siue indignatio, & tristitia de bono alieno nobis noxia. ib. n. 8.

Ioannes Gerson.

Eius sententia discussa: in beatis esse fidem. D. 1. q. 6. n. 69. Non posse dari hoc tempore ignorantiam inuincibilem rerum fidei. D. 1. q. 8. n. 13.

Ira et iracundia.

Iracundia mansuetudini opposita quantum peccatum. D. 3. q. 3. n. 166. Non est omnis, ira vitiosa. n. 177. Species iræ seu modi diuersi iracundia. n. 169. Alia distinctio iræ à Christo designata. n. 170. Ira vitium capitale, eiusque filia. n. 172. Vitium iracundia per defectum oppositum. n. 174.

Vide *Cruelitas.*

Ironia.

Qua ratione, & qualis sit species mendacij. D. 6. q. 2. n. 21.

Irregularitas.

Irregularitatem à solo Pontifice dispensabilem incurrunt hæretici notorij, eorum filij & nepotes, ubi hæresis coniuncta est cum infamia. D. 1. q. 8. n. 111. 114. Qui bello irregulares fiât. D. 2. q. 6. n. 85.

Quodnam sit hac in re discrimen inter bellum iustum & iniustum. ib.

Sciens aut scire debens an inualide ad beneficium promouetur. D. 4. q. 6. n. 172. seqq.

Irregularis non fit, qui pro sui, proximi, rerum,

suarum & proximi defensione, cum moderamine &c. licite occidit inuasorem iniustum. D. 4. q. 8. num. 87. In foro externo irregularis censetur, qui opus ob periculum homicidij prohibitum faciendo occidit. num. 92. Nullus censetur irregularis, si multi lapides iaciendo occidant, dum de nullo constat. ibid. Irregularis est, qui sibi partem digiti vel membri abscidit. num. 79. Fit etiam irregularis cui priores digiti vnus manus amputarentur, non cui vnus digitus amputaretur. numero. 98. Irregularitas & Excommunicatio Sixti V. contra procurrantes illicite abortum etiam non animati fœtus est reuocata ad terminos iuris communis, num. 93. In irregularitate ex casuali homicidio & facto in sui defensione immoderata dispensat Episcopus, in voluto & iniusto solus Papa. n. 94. Irregularitas ex mutilatione eadē, quæ ex homicidio; nisi quod non sit reseruata. num. 96. Irregularitas non contrahitur nisi ob culpam ab ijs qui non sunt publicæ iustitiæ ministri. D. 4. q. 8. num. 88.

Irregularitas non contrahitur ob homicidium prorsus casuale & inuoluntarium, quod ratione homicidij culpa caret. & ex tali opere etiam illicito accidit, quod ob periculum homicidij non est prohibitum. n. 89 90.

Irregularitas quoque non incurritur ob venialem negligentiam in homicidio casuali. n. 91.

Infusio iussio.

Iussione iniuste cooperans, ob quam res aliena accepta, tenetur ad restitutionem, nisi ante factum reuocauit suam iussionem. D. 4. q. 5. n. 92. in defectu aliorum in solidum n. 396.

Iudei.

Iudeorum Rabinorum infanda deliria. D. 1. q. 2. n. 75. Motiua fidei contra Iudeos. Ibid.

Iudex fidei.

Contrauersiarum fidei iudex est Ecclesia. Disp. 1. q. 3. d. 1. n. 37. Quis generatim Iudex dicatur. ibid. q. 3. dub. 1. n. Iudex conouersiarum necessarius est in Ecclesia. n. 4. Eius conditiones. n. 5. Christus supremus Ecclesiæ Iudex. n. 6. Iudex ordinarius contrauersiarum fidei non est priuata inspiratio, nec Deus quatenus illas immittit. ibid. n. 12. 13. 14. Neque scriptura, vel Deus per scripturam loquens. ibid. à n. 15. Esse absque iudice & capite, signum est, non esse veram Ecclesiam. n. 34.

Iudex forensis.

Eius officium inter Christianos licitum probatur. D. 4. q. 4. n. 12. Eius conditiones n. 3. & 6. Eius sententia quando inualida & nulla à num. 4. Iudex etiam supremus tenetur ad iuris ordinem seruandum. n. 10. 36. Iudici tyranno quando obtemperandum. num. 13. & 14. Iudex seu ciuilis seu Ecclesiasticus in pec. mort. valide perfert sententiã n. 15. Et per se nec mortaliter nec venialiter peccat in peccato iudicans. n. 16. & 17.

Potest tamen peccare etiam mortaliter in scandaloso peccato iudicans. n. 19.

Iudex excommunicatus, denunciatus, & notorius percussor Clerici inualide iudicat, & peccat mortaliter n. 20. Si alio migret, peccat quidem, sed valide iudicat, 21.

Contra iudicem excommunicatum datur exceptio
23. Iudex secularis non potest ius dicere in Eccle-
sia; neque Clericis nisi in trib. casibus. num. 28, 29,
Iudex in propria causa esse non potest habens su-
periorum. 34.

Vide Clericum & Ecclesiasticum.

Potest Iudex supremus ex causa in lege dispensa-
re, sine damno alterius num. 38. Iudex quinque ca-
sib. potest recedere à literalis scripturæ à num. 39.
Iudex num teneatur secundum allegata & probata
iudicare à n. 42. Ex scientia priuata non potest
damnare, qui probatus est innocens, n. 47. Quib.
medijs possit eripere innocentem qui probatus est
nocens à n. 48. Iudex nec ad absoluendum vi
debet scientia priuata, sed publica etiam ad dam-
nandum innocentem, n. 51. Verum in damnando
innocente detestare officium iudicis debeat cum
periculo vitæ, & muneris perdendi. num. 50. 53.
Iudex in iudicando triplici via procedit, accusatio-
nis, denunciationis iuridicæ & inquisitionis n. 71.
Quando reum aut testes legitime possit interroga-
re. n. 72. 83. Iudicis officium sufficit ad genera-
lem inquisitionem in crimine notorio. n. 74. An
debeat significare iudex interrogatis, quod non te-
neantur occultum malefactorem pandere; n. 75.
In speciali inquisitione criminis non excepti, quo-
modo se gerat. n. 76. & in notorio iuris, criminibus
exceptis, homicidio, submersione veſtorum.
num. 78. 79. Iudices non semper damnandi si non
iuxta solennitates iuris procedant. n. 80. seqq. Iu-
dex non potest procedere ad speciale inquisitionem
ob delationem sibi priuato factam. n. 82. Iudex
solus sciens crimē potest solum generale inquisitionem
habere; si alij viderint, iuridice eos citare potest, n.
84. Reo det locum se defendendi etiam in crimine
notorio, & excepto. n. 85. De complice non licet
interrogare nisi in crimine excepto, & graui dam-
no tertij. n. 86. Quando de iteratis criminibus. n.
87. Eius peccata reliqua omissionis & commissio-
nis. n. 89. seq. vt iudicans sine potestate, protra-
hens causas, non prouidens captiuus, remittens pœ-
nas, aut non procedens contra reos. n. 89. seq. Com-
missionis peccata in ferendo sententiam iniustam.
n. 91. In sententijs dijudicandis & sequendis quid
faciat ib. & n. 92. & num. 128. Potest in parib.
causis diuersam sententiam probabilem sequi, si id
sine scandalo fiat. ibid. Peccat si punit ex illegiti-
ma confessione aut testimonio. n. 93. aut non pro-
cedens legitima forma iuris, aut die festo. n. 93. 94.

Facilior sit ad absoluendum quam damnandum.
n. 119. Testes iudicet à numero, dignitate, con-
cordia, constantia, dictorum. ibid. num. 120, 121.

Pauperi in necessitate aduocatus assignet, n. 125.
idem minorib. debet dare tutores vel curatores.
D. 4. q. 7. n. 272. aliquando etiam maiorib. furio-
sis, prodigis. num. 274. Ipse vero excusatur à tu-
tela & curatela. num. 276. Iplius decreto quo-
modo minorum bona alienari possint. à numero
282.

De officio iudicis in criminibus exceptis.

In criminibus exceptis non tenetur iudex com-
muni iudiciorum ordine. D. 4. quest. 5. num. 2.
5. tenetur tamen ordine qui naturali æquitati, &
singularibus statutis conueniat. num. 6. itemque

vt sequatur interpretationem securiorem. n. 28.

Num admittere possit denunciations plurimū
infamium ad inquirendum & torquendum. n. 33.
Ipsius est iudicare quomodo elidantur aliorum
infamium denunciations contra honestæ persone
bonam famam, n. 34. 50. & seqq.

In processu sagarum quantum iudicis arbitrio
permittendum. ibid. num. 62. & seqq. adeo vt eius
arbitrio paucissima sint permittenda. n. 74. & 83.
Incommoda inde sequentia ex imperitia, inscitia,
& nimio vindictæ Zelo, à num. 74.

Scandala ex tam diuersis processibus. n. 74.

Circa informationem extra iudicalem de inno-
centia damnati quid iudex faciat post latam sen-
tentiam. num. 95. seq. & ex Carolina constitutione
melius explicata. n. 98.

Peccat mortaliter negans reo nondum damna-
to & in carcere mortuo Ecclesiasticam sepul-
turam. n. 100. Potest tamen causam contra mortuū
prosequi, damnare, exhumare, ossa comburere.
num. 111. Quales iudices contra sagas & earum
feminaria eradicanda constituendi. num. 126. Eis
Theologus attribuendus. 127.

Syndicos habeant, & denuntiatores omnium
iudiciorum. n. 129.

*De Iudicis obligatione circa restitutio-
nem & munera &c.*

Iudex de damno præter intentionem dato tene-
tur, si ex lata eius culpa accidit. D. 4. q. 6. n. 56.
Nec in culpa dubia damni præter intentionem da-
ti contra reum pronunciet. n. 62.

Negligens in ferenda sententia contra reum te-
netur ad damnum partis, & fisci, ex probabili. n.
80. Ob parua furta etiam frequentata ne puniat
capite egenos, vbi adhuc de mortali est dubium. ib.
274.

Iudex cum mortali accipit, & sub mortali
tenetur restituere quod ob rem ex iustitia iudican-
dam accipit. à num. 288. Habenti ius probabilis
causam adiudicet; in pari cogat ad transactionem;
n. 290. Gratis datum, & receptum non tenetur
ante sententiam restituere. num. 294. Titulo etiam
amicitiæ, nobilitatis &c. datum non tenetur re-
pellere. n. 295. Iudici delegato accipienti aliqua
iniuste non potest condonari à dante restitutio.
ib. 438. Vfurarijs adiudicans vsuras tenetur resti-
tuere, & est excommunicatus. D. 4. q. 7. num.
101. Iudex & testes innocenti machinantes in iu-
dicio mortem, in foro conscientie licet ab inno-
cente occiduntur ratione iniustæ aggressionis. D.
4. q. 8. n. 83.

Iudicis sententia.

Quæ iusta & valida, & contra inualida & iniu-
sta. D. 4. q. 4. n. 4. 5. in foro externo & interno. n. 7.
8. Sententia continens intolerabilem errorem quæ.
ib. n. 8. Quando sententiæ etiam inualidæ & iniustæ
obtemperandum in foro conscientie. n. 9. Senten-
tia lata contra accidentalem tantum iuris ordinem
valet. n. 10. In sententia rei iudicatæ iniusta quando
restituendum n. 11. Quomodo sententia lata con-
tra iuris ordinem non sit nulla. ib. Sententia Pastoris
sive iusta sive iniusta quare timenda. n. 12. Senten-
tiæ tyranni quatenus obtemperandum & non. n.
13. Sententia excommunicati vtrum valeat. n. 70.

& seqq.

Index Generalis III.

& seqq. sententiam minus probabilem sequens iudex peccat. n. 91. Ob iniustam vel dubiam sententiam ter licet reo appellare. n. 100. Sententia fundata in confessione extorta per torturam non sufficientibus præiudicijs etiam accedente ratificatione est nulla. D. 4. q. 5. n. 19. Contractus per sententiam iudicis irritatus est nullus. D. 4. q. 6. n. 363. Iudicis sententia liberat à restitutione. ib. n. 440. Sententia inualida in collatione beneficiorum vide Beneficium.

Iudicium publicum.

Iudicium dispositiue est actus iustitiæ, & elicitue est actus prudentiæ. D. 4. quæst. 3. num. 1. 4. 5. Eius primaria significatio est, quod sit determinatio iusti. num. 2. Quod cum à iudice sit publica autoritate per antonomasiam tale dicitur. n. 3 & spectatum ad Ethicam, tum ad prudentiam gubernatiuam, tum ad iustitiam. num. 3. Iudicium Christianis esse licitum probatur contra Anabaptistas & Waldenses. D. 4. q. 4. n. 1. Ad id quatuor requiruntur conditiones. num. 3. Est validum etiam in defectu sinceri affectus & intentionis. n. 4. 5. Inualidum est in defectu legitime autoritatis, & iustitiæ rei iudicatæ. ibid. & ob interuersum substantialem iuris ordinem. num. 4. & 6. & ob iudicis denuntiationi excommunicationem. n. 20. Validum est iudicium seu civile seu Ecclesiasticum in peccato mortali latum. n. 15. Iudicium regulariter secundum leges scriptas ferendum. n. 36. & secundum probabiliorē sententiam. n. 128. Iudicio capitali non adfit presbyter. D. 4. q. 5. n. 128. Quando in genere veneficij sit inualidum iudicium ibid. q. 5. num. 6. In iudicijs quomodo sit acceptio personarum. D. 4. q. 8. n. 25.

Iudicium priuatum, & præsertim temerarium.

Iudicium ad intellectum pertinet. D. 2. q. 4. n. 40. 41. eius rectitudo duplex. n. 41. Iudicium de singulis rebus ex diuinis regulis ferre &c. est donum sapientiæ. D. 2. q. 4. n. 41. 42. 48. 49. Duplici modo iudicium dicitur quatenus à priuato fit. D. 4. q. 3. n. 3. seqq. Iudicium de particulari facto videtur per Eustochiam elici. ibid. n. 6. Vt tamen alteri per bonam existimationem reddat quod debet, est actus iustitiæ. ibidem. 6. Iudicium de improbitate alterius etiam verum non est actus iustitiæ. n. 7. nisi ex officio elicitur. ibid. Iudicium temerarium quid sit, & quam illicitum. D. 4. q. 3. n. 8. 15. Qualem iniuriam faciat. n. 9. Causæ ex quibus oritur. temerarium hoc iudicium. n. 11. Gradus quibus crescit eius malitia vsque ad mortale. n. 13. 31. Iudicium interius quomodo se habeat ad exterius. n. 14. 16. & quomodo perfectam iniuriam contineat. n. 16. Tria requiruntur vt sit mortale. n. 17. Iudicium temerarium potest esse mortale in materia veniali, & veniale in materia mortali. 18. 19. Eius materia grauis censetur cū notabiliter, & iniuriose proximi existimatio læditur. n. 18. 19. Indicia leuia ad iudicandum temere quæ censentur. num. 20. ad iudicandum grauiora requiruntur quam ad suspicandum. ibidem. & ad iudicium firmum requiruntur. indicia moralem certitudinem facientia. n. 22. seqq.

In iudicio priuato & suspicione quæ certitudo haberi possit, saltem ex parte subiecti. num. 32. In tali iudicio duplex inaduertentia. n. 40. Primaria & intrinseca inaduertentia est quæ excuset à mortali, cum quis non aduertit se ex insufficientibus iudicijs iudicare. ibid. Iudicium temerarium vt sic non est directe voluntarium, nec habet explicitam cognitionem temeritatis. ibidem. Iudicium de improbitate proximi factum ex sufficientibus iudicijs est tamen veniale, si excuset honestus finis, aut utilitas, aut necessitas. n. 49. In iudicio priuato de probitate proximi seu noti seu ignoti dubia in meliorem partem sunt interpretanda. n. 51. 57. 60. & seqq. In eo iudicio etiam speculatiue falso, tamen sibi & proximo homo prodest. n. 53. Cautelæ tamen gratia licet supponere deterius. n. 57. 64.

Iuridica denuntiatio & denunciator.

Denuntiatio vna cum accusatione & inquisitione est via ad processum iuris. D. 4. q. 4. n. 71. Denuntiatio non incumbit probatio. ibid. Ex denuntiatione tantum generalis potest institui inquisitio. n. 74. Cuilibet licet denunciare. n. 98. Denuntiationes sagarum complicum non sufficient ad damnandam aliam denuntiatam, & non confessam. D. 4. q. 5. n. 17. & 24. contraria sententia à n. 20. Denuntiationes etiam plurium sagarum non sufficient ad capiendas, torquendas vel damnandas personas bonæ famæ a n. 23. etiam complicum, maxime n. 31. Vna denuntiatio non est legitimum iudicium ad torturam. num. 29.

Neque vnus denuntiatio etiam per iuramentum & torturam firmata sufficit ad denunciatam torquendam numero 29. Denuntiationes infamium personarum contra honestas quomodo elidantur. n. 29. 32. seqq. & 48. Quam periculosa eæ denuntiationes. n. 30. 39. 40. Post poenitentiam quomodo disponendi rei ad denuntiationem complicum. n. 57.

Iuridica inquisitio.

Est itidem via ad processum iuris. D. 4. q. 4. n. 71. Ea est quadruplex; generalis & specialis simpliciter, specialis qua crimen, generalis qua personam, specialis qua personam, & generalis qua crimen. ibid. Inquisitio generalis institui potest ex sola denuntiatione. n. 73. in crimine notorio sufficit ad generalem inquisitionem ipsum officium iudicis. n. 74. In speciali inquisitione requiritur infamia. n. 76. Quomodo absque infamia æquivalentibus alijs iudicijs possit procedi. n. 82. Inquisitio generalis sola fieri debet, si iudex solus crimen nouit. n. 84. In religiosorum inquisitione quid obseruandum. n. 88. In criminum exceptorum inquisitione non requiritur infamia. D. 4. q. 5. n. 3.

Iuridicus processus.

Triplici via instituitur. D. 4. q. 4. n. 71. Quotuplex ad eum institui possit inquisitio. ibid. & seqq. vide supra Quando testes possint interrogari iudice, ipseque reus præcedente infamia. n. 72. 76. 77. & sine infamia n. 82. 83. Quid liceat in criminibus exceptis, atque alijs. n. 79. Processus institutus præter iuris solennitates non semper damnandus. num. 80. seq. Qualis processus seruandus in crimine veneficij. D. 4. quæst. 5. num. 6. Quomodo is moderandus. n. 11. 12.

Ad

Ad eum processum contra sagas instituendum sex generalia principia. *D. 4. q. 5. dub. 1. à n. 2. 3.* In eo processu tam legitimo, quam illegitimo, fieri potest, vt Dei permisso innocentes damnentur. à n. 13. & 85. seq. Iuris processus legitimus & discretus est remedium sagas extirpandi. n. 126.

Iurisdictio.

Iurisdictio non amittitur ob peccatum. *D. 4. q. 4. n. 15. 16.* Amittitur autem ob excommunicatione. n. 20. Iurisdictio tribus modis acquiritur. n. 24. ex officio ordinaria. 2. ex commissione delegata. 3. ex litigantium subiectione arbitraria. *ibid.*

Iuris ordo.

Substantialis est qui ad valorem sententiæ omnino est necessarius. *D. 4. q. 4. n. 4. & 5.* & in quibus requiratur. *ib. & seqq.* Ordo iuris accidentalis, eum in quibusdam ceremonijs est defectus. *ib. n. 10.*

Iuramentum.

Quid sit & quotuplex. *D. 5. q. 5. n. 1. & seqq.* Per se non est illicitum. n. 6. 7. Per accidens variè illicitum. n. 8. Et quidem assertorium mortaliter. n. 9. 10. Sine animo iurandi non consistit, sed bene sine animo obligandi, aut non exequendi. n. 12. 13. Iuramentum promissorium rei malæ non obligat, & quale sit peccatum. n. 14. 15. 21. Vi extortum obligat. non fraude. n. 17. An obliget hæredes. num. 19. Quibus modis relaxetur. n. 20.

Ius.

Quomodo à Theologo & in quem finem tractetur de iure. *D. 4. q. 1. n. 1.* Eius duplex significatio & tractatio. num. 2. Eius dicitur quasi *Iustum*. num. 3. & 107. ab hoc primario significato, alia analogica octo deducuntur. n. 3. Ius seu potestas & competentia ad rem est quid prius, quam rem esse iustam. n. 4. Ius seu legitima potestas est denominatio moralis extrinseca. n. 5. Iure suo vtens nulli facit iniuriam. *D. 4. q. 8. n. 57.* ita prægnans mater potest sumere medicinam, si matris & foetus non baptizandi par sit periculum. *ib. n. 62.* sic demoliens vicinas ædes ne suæ incendio pereant, non facit iniuriã. &c. Ius bonæ existimationis omnes habent. *D. 4. q. 2. n. 3. & 6.*

Iuris diuisiones.

Ius acceptum pro legitima potestate diuiditur primo in ius in re, & ius ad rem. *D. 4. quæst. 1. d. 1. n. 5.* Ius hoc vtrumque quomodo acquiratur. *ibid. n. 6.* Ius in re perfectum & imperfectum quibus competat. num. 7. seqq. Ius in re habet ille à quo vsurarius aliquid accipit, & per commixtionem suam facit, quamdiu cumulus extat. *D. 4. q. 47. n. 94.* Ius ad rem æquiualeat iuri in re, obligans ad restitutionem. *D. 4. q. 6. n. 14. seqq.* Æquiualeat etiam ipsi rei deductis expensis, & periculo. *D. 4. q. 7. n. 46.* Ius ad rem seu ad beneficium & officium non dat dignitas personæ, nisi alius accedat titulus. *D. 4. q. 6. n. 20. seqq.* Nec fiscus habet ius ad rem seu bona rei negantis crimen, nec in bona testis non testificantis, ante sententiam. *ib. n. 76.* Ex probabili tamen ius ad rem seu bona iudicis & fscalis non fungentis suo munere habet fiscus. n. 80. seqq. Nec religio ad bona religiosi habet ius absque voluntate & transcriptione illius. n. 99.

Ius ad alimentum habent occisi vxori & filijs ab homicida alendi. n. 119. Ius vt est obiectum iustitiæ, atque idem quod iustum strictè & late sumptum, aliud est morale, aliud legale. *D. 4. q. 1. dub. 7. n. 107.* 2. diuiditur in ius seu iustum legale simpliciter, seu politicum, & in ius secundum quid. n. 112. Ius simpliciter tres habet conditiones. *ibid.* Ius legale secundum quid conuenit iuri herili, paterno, oeconomico. num. 113. itemque iuri inter Deum & hominem. n. 115. ad idem spectatius obseruantia inter magistrum & discipulum. num. 116. 3. diuiditur ius simpliciter seu politicum in legitimum & æquum, seu commune & particulare. n. 119. & quid sint hæc iura, & quos obligent. *ib.* Ius particulare duplex æqualitatis arithmeticae & geometrica. n. 120. Et certa quadam acceptione ius diuinum reuocatur ad ius naturale & positium. n. 125. Ius gentium reuocatur ad ius positium seu legitimum. n. 126. Diuidi etiam vniuersim potest ius in naturale & positium. n. 127. Ius positium iterum in diuinum & humanum. *ibid.* Ius humanum sumptum pro iusto, seu pro lege, diuidi potest in ius gentium ciuile, & canonicum. *ib. n. 127.* Iuri naturali nulla derogari consuetudine, aut dispensatione humana potest. *D. 4. q. 6. n. 250.* Ius naturale moderatæ defensionis non amittunt Clerici & Religiosi. *D. 4. q. 8. num. 76.* Iure gentium introducta dominiorum diuisio. *D. 4. q. 1. n. 69.* Iure canonico derogatur ciuili. *D. 4. q. 7. n. 75.* Ius habitationis quid differat ab vsuarij, & usufructuarij. *D. 4. q. 1. n. 19.* Quid ius seruitutis. n. 20. Quanto tempore præscribatur ius patronatus, ius exigendi, aut non soluendi decimas, indicendi vectigalia &c. *D. 4. q. 1. n. 94. seqq.*

Iustitia in genere.

Tripliciter accipitur iustitia. *D. 4. q. 2. num. 1.* Est peculiaris virtus hominem rectè ordinans ad alteri. *ibid.* Iustitia subiectum & actus primarius. n. 3. & 7. Iustitia in genere continens debitum legale est duplex. n. 6. Iustitia particularis, vna est commutativa, alia distributiva. *ibid.* Inter quos possit esse iustitia. *ibid. n. 7. & seqq.* Inter Deum & hominem qualis iustitia. n. 8. & seq. Inter Deum & Christum, & inter hunc erga seipsum. n. 10. Inter virum & vxorem. n. 11. Inter patrem & filium. n. 12. Dominum & seruum. *ibid.* Iustitiæ virtutes annexæ siue potentiales partes, quæ à perfecta alteritate & æqualitate deficiunt. *D. 5. q. 1. à n. 3.*

Iustitia Commutativa, & vitia opposita.

Eius obiectum est ius simpliciter. *D. 4. q. 1. num. 112. & 120.* eius tres conditiones. n. 112. Eam violat homo peccator erga Deum. *D. 4. q. 2. n. 8.* Est species essentialis iustitiæ particularis. n. 48. Vnde eius origo & nomen deducatur. *ibid. & seq.* Quomodo in ea seruetur medium rei & arithmetica æqualitas. n. 53. & seqq. Quomodo in ea attendatur etiam ad conditionem personæ. n. 56. Differat à Distributiva ratione materiæ propinquæ non remotæ. n. 58. Non potest in ea ex contrapasso iustum constitui. num. 66. & seqq. Quæ ratione tamen æqualitas talis constituitur, vt contrapassum idem sit quod iustum. n. 69. Eius solius actus est restitutio. *D. 4. q. 6. n. 2. & ex eius violatione oritur. n. 11.*

Eam violat cum obligatione restitutionis iniquus Principis distributor. D. 4. q. 3. n. 26. & seq. Quomodo eam violat impediens alium à consecutione boni. ibidem. num. 63. & seqq. Et negligentes officiales, item iudex, reus, testis, fiscalis, telonarius, ratione boni proximo ex iustitia procurandi num. 72. & seqq. Iustitiæ Commutatiuæ opposita est iniustitia & alia vitia vt homicidium, mutilatio, verberatio, furtum, rapina, detractio, contumelia. D. 4. q. 8. dub. 1. n. 2. seqq.

Iustitia Distributiva, & vitia opposita.

Vnde constituatur. D. 4. quæst. 1. num. 120. 121. & quæst. 2. num. 48. Est species essentialis Iustitiæ particularis. D. 4. q. 2. num. 48. & seqq. Vnde nomen desumat, ibidem. Eius actus est distributio. n. 50. Est præcipue in Rectore Reipub. atque etiam in priuato, ibid. num. eod. Quale eius debitum. ibid. n. 51. In ea non tantum personarum dignitas, sed etiam merita obseruanda. n. 52. Quomodo item medium, & Geometrica æqualitas. ibid. n. 53. 54. & seq. Secundum varia regimina aristocratæ &c. varie distribuntur honores. ibid. n. 57. Quando ex eius violatione oriatur restitutionis obligatio. D. 4. q. 6. num. 15. In beneficiorum seu bonorum communium distributione in dignos prætermisiss dignioribus non oritur obligatio restitutionis. num. 18. & seqq. Si indigni eligantur prætermisiss dignioribus, restitutio facienda est communitati, quæ patitur damnum. n. 23. In distributione bonorum suorum quomodo Princeps peccare possit. num. 25. Distributor iniquus loco Principis cui restituat. num. 26. & seqq. Distributiua Iustitiæ oppositum vitium, acceptio personarum. D. 4. q. 8. n. 1. 2. & à num. 12. Collatio beneficij contra iustitiam distributiua valet. D. 4. q. 4. n. 69.

Iustitia legalis.

Iustitia legalis est distincta & specialis virtus. D. 4. quæst. 2. num. 18. Causaliter dicitur vniuersalis Iustitia. ibid. num. 19. Est proprie dicta iustitia, ibid. num. 20. & seqq. Est eiusdem speciei in Principe & subditis. num. 26. Neque essentialiter differt ab Episkia, num. 28. Circa omnium virtutum moralium actus imperando versatur. D. 4. quæstione 2. num. 46. Quilibet virtus quatenus à iustitia legali ordinatur ad bonum commune dicitur legalis iustitia. ibid. Iustitia legalis violatur à reo, & in eum iudex & respublica tantum ius iustitiæ legalis habet, quæ non obligat ad restitutionem. num. 75. Ad iustitiam etiam legalem spectat certa ratione actus iustitiæ vindicatiuæ num. 79. Ex eius violatione non oritur perse necessitas restitutionis. D. 4. quæstione 6. num. 12.

Eius vitia per omnem etiam materiam vagantur sicut ipsa non habet propriam materiam. D. 4. q. 8. num. 2.

Ei aduersatur sui occisio. D. 4. quæstione 8. num. 52.

Iustitia Oeconomica.

Est iustitia tantum secundum quid, inter vi-

rum & vxorem, patrem & filium, dominum & seruum. D. 4. quæst. 2. num. 60. seqq. An sit virtus specialis, & distincta species iustitiæ. ibidem num. 73.

Iustitia vindicatiua.

Quid sit. D. 4. quæst. 2. num. 73. & seq. Est pars potentialis Iustitiæ, non iustitia proprie dicta. num. 74. nec species distincta iustitiæ commutatiuæ. num. 80. Actus tamen iustitiæ vindicatiuæ ex officio debito à iudice exercitus spectat etiam ad iustitiam legalem. n. 79. 80.

Iustum.

Iustum non in omnibus est idem quod contrapassum. D. 4. q. 2. num. 66. seqq.

L.

Laici.

Laici præscribere possunt bona Ecclesiastica, non tamen res sacras. D. 4. quæst. 1. num. 75. Laici non possunt præscribere ius patronatus Ecclesiæ liberæ. num. 94. Laicus iudicans clericum excommunicatur. D. 4. quæstione 4. n. 28. Laico in tribus casibus iudicare licet clericum. n. 29. 30.

Laudemium.

Laudemium quod dicatur. D. 4. quæst. 7. n. 166. Laudemium quantum esse debeat. num. 170. Soluendum à nouo emphyteuta. numero 169. In eo soluendo quæ obseruanda. numero 171.

Legatum.

Legatum quid, & quomodo differat à testamento, codicillo & vniuersali commissio. D. 4. q. 7. num. 299. Legatum etiam nutu factum valet. ibidem num. 302. Legata pia in testamento profano, & legata profana in testamento ad pias causas sub duobus testibus valent. D. 4. quæst. 6. n. 370. Legatum potest repudiare Prælati Ecclesiæ absque violata lege de non alienandis. D. 4. q. 7. num. 188.

Legitima.

Legitima quæ hæredibus necessario institutendis semper salua manet, quæ fit iure communi. D. 4. q. 7. n. 318.

Legitimus.

Legitimi tutores sunt, mater, auia, consanguinei, &c. D. 4. q. 7. num. 272. Legitimi descendentes necessario sunt instituendi hæredes. n. 311. Quantum cum ijs de bonis paternis participant legitimi. ib. seqq.

Lex.

Leges pœnales non obligant ad executionem ante sententiam iudicis. D. 1. q. 8. n. 117. Ratione legis iustum diuiditur in ius naturale & posituum. D. 4. quæst. 1. num. 113. seq. Leges scriptæ aut declarant ius naturale, aut nouum condunt. D. 4. quæst. 4. num. 36. A legibus scriptis quando liceat recedere. ibid. casus quinque referuntur. num. 39. Leges humanæ cum vitæ periculo obligare non censentur. n. 40. Leges contra damnificantes alterum præter intentionem videntur pœnales, nec obligare ante sententiam iudicis. D. 4. q. 6. num. 46.

Legum interpres optimus est sensus hominum & praxis num. 348.

Lessus.

Lessij opinio discussa de cambio Bissuntino. D. 4. q. 7. à n. 145. Itemque de modo colendi imagines, D. 5. q. 2. num. 142. & 173.

Libertas & liberum arbitrium.

Liberum arbitrium Lutherus modo negat, modo asserit. D. 1. q. 3. n. 118. Libertas arbitri credenda necessario in omni statu, D. 1. q. 7. numj 57. Libertas Religionis. Vide V. *Religio* & V. *Fides*. Libertatis dominium habet homo. D. 4. q. 1. n. 47.

Lignatio. & Ligna.

Lignationem moderatam pauperum dissimulare possunt custodes sylvarum qui alias tenentur ad damna compensanda. D. 4. quæst. 6. num. 84. 85. Item moderate sine damno notabili, & grauius egentes ex aliena sylua lignantes ex probabili saltem à mortali & restitutione excusantur. num. 347. Alias ligna cædens in aliena seu privati seu Communitatis alicuius sylua peccat vt fur & tenetur restituere, ibid. In communitatis suæ sylua cædens tempore & mensura prohibita peccat venialiter, & post sententiam tenetur ad multam post sententiam num. 348.

Eadem ratio incolarum diuersarum communitatum habentium syluas ibid.

Linguarum donum.

Gratia linguarum est facultas & peritia loquendi varijs diuersisque linguis. D. 1. q. 7. n. 140. Donum linguarum probabile est non fuisse distinctum à speciebus intelligibilibus vocum, earumque significationis, siue à Deo nouiter collatis, siue certo modo ordinatis. num. 156.

Locatio.

Locatio est contractus rerum traditione perfectus D. 4. q. 7. n. 2. Est vnus cum conductione contractus. ibid. num. 157. Locans equum an. possit duplex stipendium accipere, si pro reditu alteri locet n. 162. Locatio Ecclesiasticarum rerum ad longum tempus prohibita. 190. Locatio expirat morte locantis. num. 192. Locatio iuris Bauarici dicta dominici fauoris habenda pro precaria num. 196.

Locatio & conductio mercenariorum & aliorum quomodo instituenda fuerit anno 1620. mutata moneta & pretio rerum, ne nimia inæqualitas esset. à num. 249.

Locus.

Loci Theologici siue fidei Regulæ infallibiles enumerantur, D. 1. q. 5. n. 2. Ratione loci quomodo acquiratur iurisdicctio in delinquentem. D. 4. q. 4. n. 26.

Lucrum.

Lucri cessantia ratione occisi quomodo æstimanda, vt æqualitas seruetur. D. 4. quæst. 6. num. 106. seq. Sunt ab homicida præstanda. num. 118. seq. 124. Itemque à fure & malæ fidei possessore. à num. 262. Lucrum ex ludo prohibito ante sententiam non est restituendum. n. 306. Oblucrum cessans rescarius vendi potest. D. 4. q. 7. n. 36. seq. Conditiones in hoc pacto lucri cessantis n. 37. 38. Hoc pactum non adeo suadendum. numero 341.

Quomodo lucrum etiam retineri possit ex contractu vsurario bona fide inito. D. 4. quæst. 7. num. 99. seq. Quomodo lucrum haberi possit ex cambio. 151. seqq. Lucrum in contractu Societatis quomodo diuidendum. 203. De lucro contractus quinarij. à n. 218.

Ludus.

Ludo etiam prohibito sine vi ac fraude acquisita ante sententiam non sunt restituenda. D. 4. quæst. 6. num. 306. Perdita ludo repeti iudicio possunt, non furtiua compensatione. n. 306. 307. Ludens & oppignorata fide promittens solutionem, in conscientia tenetur. n. 308. nisi condonatio aut sententia iudicis liberet. ibid. Ludo acquisita à stultis, infantibus, religiosis, pupillis, minoribus restituenda. num. 309. Ludo honesto minutum quid exponere possunt religiosi, pupilli, minores ibid. Ex probabiliori possunt ludo perdere & lucrari alia etiam minores & pupilli que suorum autoritate. num. 310. 311. Ludo lucrari non plus potest quam perdere saltem vno iactu. n. 312. Fraude & sine voluntate soluendi ludens, simulans imperitiam, peccat & tenetur ad restitutionem ibidem. n. 313.

Lumen fidei, gloriæ.

Lumen fidei an sit obiectum fidei formale. Quo D. 1. quæst. 1. à n. 53. vsque ad 59. Lumen fidei tum actuale tum habituale, præter motiua externa ad fidei credibilitatem confert. Habituale intelligitur respectu fidelium. D. 1. q. 2. num. 60. 61. 62. Lumen fidei est causa efficiens immediata in qua assensus fidei vltimo resoluitur. D. 1. q. 5. n. 170. Lumen gloriæ non est ratio credendi D. 1. quæst. 1. num. 42. Lumen gloriæ habet moralem quandam repugnantiam cum actu fidei. D. 1. q. 6. n. 70.

Luxuria.

Luxuria est speciale vitium & capitale castitati oppositum. D. 3. q. 3. n. 135. Filia luxuriæ. num. 137. Alij effectus luxuriæ. num. 141. Sex species luxuriæ. num. 142. His addenda est septima species sacrilegium species luxuriæ in confessione distinctè explicandæ, & in quo singulæ consistant, præsertim loquendo de stupro & raptu. numero 46. seq.

M.

Magnanimitas.

Vno sensu pars integralis fortitudinis; alio sensu propria & specialis virtus. D. 3. q. 2. n. 51. & 53. 62. Magnanimitas proprie est circa magnos honores. n. 54. Datur tamen etiam specialis virtus circa mediocres honores, iuxta S. Thomam. num. 56. Contrarium tamen verius. num. 57. Dispositiones corporis in magnanimo ab Aristotele requisitæ. n. 58. Magnanimitas non pugnat cum humilitate. num. 59. Explicantur proprietates in speciem vitiosæ ab Aristotele magnanimitati tributæ. num. 60. Ad magnanimitatem spectat fiducia. num. 63. Ad magnanimitatem etiam conferunt bona fortunæ. num. 64.

Vitia quatuor magnanimitati opposita. numero 65.

Magni-

Magnificentia.

Vno quodam sensu pars integralis fortitudinis; alio sensu virtus specialis. D. 3. q. 2. n. 51. & 77. & 80. Magnificentiae materiae sunt tum opera externa magnifica, tum sumptus ijs impendendi. n. 79. Magnificentiae duo vitia opponuntur. n. 81.

Datur specialis virtus Magnificentiae circa operationes, distincta ab ea quae est circa passiones. num. 81.

Maledictio.

Maledictio materialis & facta sub ratione boni non est peccatum per se: facta autem sub ratione mali est mortale, & grauior infamia. D. 4. q. 8. n. 155. A mortali excusat leuitas materiae, & in aduertentia in subita ira, aut defectus consensus, sed non voluntaria consuetudo. Ibidem.

Creaturis irrationabilibus secundum se maledicere est otiosum, vt sunt Dei, blasphemia est; sicut brutis vt seruiunt homini, maledicere est ipsi homini imprecari. n. 157. Maledicere v. g. diei vt est relatiuus ad bonum humanum, optando diem illum fuisse infaustum, vel non natum ipso illo die, est mortale per se, maledicere autem respectu ad mala humana, nec repugnare velle diuinæ ordinationi non est peccatum. ib.

Maledictio partim est contra charitatem, si viâ iusta malum alicui optetur; partim etiam contra iustitiam, si viâ iniusta. n. 159.

Maleficium.

Maleficium maleficio illicitum soluere. D. 4. quæst. 5. n. 122.

Maritus.

Maritus adulterum cum vxore deprehensum, occidens peccat mortaliter & tenetur ad restitutionem. D. 4. q. 8. n. 40. 41. Potest tamen si absit vindicta, occidere adulterum & vxorem vt publicus iustitiæ minister traditus à iudice. n. 42.

Maritus dotis tantum vilem habet dominium. D. 4. q. 8. n. 130. Hinc si dotem aut propter nuptias donata distrahat, tenetur ad restitutionem, item si bona communia vtgiusque dissipet, vt si ludo perdere solitus, & ab vxore inhibitus non desistat. ibidem.

Martinus Lutherus.

Male damnat timorem seruilem bonum. D. 2. q. 1. n. 56. Qualis fuerit propheta. D. 1. q. 2. à n. 86. vsque ad 109. Lutherus inconstans in doctrina fidei. D. 1. q. 3. n. 118. Lutherus liberum arbitrium modò negat, modò asserit. ib. n. eod.

Lutherus de communione sub vtraque specie sibi contrarius. ib. n. 119.

Lutherus fatetur in Papatu esse & fuisse sanctos. D. 1. quæst. 3. n. 124.

Lutheri quædam pronuntiata sanctitati fidei contraria. D. 1. q. 3. à n. 140.

De Luthero elogia, num. 145.

Lutherus ab Imperatoribus damnatus. ib. n. 80.

Martyrium.

Martyrium quid sit. Disp. 3. quæst. 2. n. 34.

Est actus fortitudinis. D. 3. q. 2. n. 22. & 24.

Infantes qua ratione sunt martyres. n. 22.

Quid de sceminis, quæ se præcipitarunt ob tuendam pudicitiam sentiendum, n. 23.

Actus Martyrij qua ratione ad diuersas virtutes pertineat. n. 25. Martyrium inter actus externos virtutum est perfectissimus. n. 27.

Nemo se sponte, & sine causa in martyrium ingerere debet. n. 29. Ad martyrium requiritur mors propter Christum exantlata. n. 30.

Sufficiunt tamen etiam vulnera mortifera. ib.

B. Virgo non proprie fuit martyr. ibid.

Ad martyrium sufficit mors propter quodcumque opus virtutis tolerata. n. 31.

Veritas naturalium scientiarum morte contestata non est sufficiens causa martyrij. n. 33.

Mater.

Mater vult magis amare quam amari. D. 2. q. 4. n. 6. Quo ordine ipsa amanda. q. 3. n. 83. Mater prægnans & periclitans de vita propria nû possit sumere medicinam corporalem cum periculo abortus. D. 4. q. 8. à n. 58. Vide *Abortus*. Mater potest esse, si velit, esse tutrix filij legitima. D. 4. q. 8. n. 272.

Matri an succedant ex æquo cum legitimis illegitimi, num. 311.

Matrimonium.

Promissio mutua matrimonij obligat etiam inficijs parentibus, & non sine culpa facta. Disp. 1. q. 9. n. 112.

Medium.

Medium rei & medium rationis, sunt obiecta virtutum. D. 4. q. 2. n. 43.

Medium iustitiæ est ius & æquum. ibid.

Medium quomodo seruetur in iustitia commutativa & distributiva. n. 53. seq.

Membrum.

Membrum est ea pars, quæ proprium in corpore habet officium, hinc vnus digitus excluditur. D. 4. q. 8. n. 97. Præcipuum membri partem abscindens fit irregularis. n. 98. Pro tuenda vita licet membrum abscindere, sed nemo tenetur, & vix etiam religiosus cogi posset. n. 99. Ex probabili ad mortem imminentem effugiendam licet ligato pedem abscindere: non tamen licet parentibus filios castrare, vt seruiant cantui Ecclesiastico. n. 101.

Certum est filios cogi non posse. ibid.

Nec pro castitate seruanda licet. n. 102.

Mendacium.

Mentiri intrinsecè malum est. D. 1. q. 1. n. 51.

Mentiri Deus etiam de absoluta potentia non potest. ibid. à n. 133 vsque ad 140. Mendaciû testis in iudicio quando mortale. D. 4. q. 4. num. 124.

Mendacio alium infamans fateatur falsitatem, etiam cum iuramento. n. 141. Viri tamen graues aliter tenuibus compensent. ib.

Merces.

Ad aliquid faciendum vel non faciendum, quod ante ex iustitia debuit, mercedem accipiens, debet restituere. D. 4. q. 6. n. 288. seq. & q. 7. n. 162.

Mercedem accipere iudicem iure prohibetur. n. q. 6. 290. Mercedem accipiens pro eo, quod non ex iustitia debitum, non est restitutioni obnoxius. n. 291. Nec si extraordinaria adhibeatur diligentia n. 293. Nec si gratis datum aliquid & acceptum sit à Iudice. n. 294. Item datum ratione amicitiae &c. aliquid potest accipi. n. 295. de quibus statuta particularia consulenda.

Hinc & parochi accipientes aliquid præter stipendium excusantur, si non fordide exigatur, n. 296. Datum ab redimente vexationem, nec licitè nec validè accipitur, n. 297.

Efculenta & poculenta à quouis iudice posse accipi communis asserit. ib. Sed statuta particularia videnda.

Merces seu donum acceptum pro actione mala non obligat ad restitutionem ante iudicis sententiam, n. 298. 299. 300. 301.

Meritum.

Non omnis actus meritorius supponit actum fidei. D. 1. q. 7. n. 84. Meritum fidei non minuitur per motiva necessaria ad fidei credibilitatem. D. 1. q. 7. n. 86. Meritum fidei non collitur nec minuitur à cognitione rei credendæ habente sc ad fidem concomitantem, siue alias antecedit fidem, siue subsequatur. D. 1. q. 7. n. 87.

Meritum fidei consistere potest in sola animi præparatione. ib.

Humanæ rationes qua ratione minuunt meritum fidei. D. 1. q. 7. num. 89. 90. Ad meritum plus bonum quam difficile. D. 2. q. 4. n. 14.

Metus.

Metu tormentorum num reus falsum crimen sibi aut alij impostum retractet. D. 4. q. 4. n. 99.

Metu gravissimæ poenæ si reus crimen aut testis neget testimonium non tenetur ad damnum partium vel fisci. D. 4. q. 6. n. 78.

Metu reuerentia adductam violans an teneatur. n. 134. Inducto per vim aut metum ad ludendum restituet. n.

Si abfuit metus cadens in constantem virum, etiam contrarium probabile est. ibid.

Ex iure naturali nullus contractus ex metu factus est irritus. n. 315.

Ob metum tamen cadentem in constantem virum contractus rescinditur, n. 317. non tamen ob metum iustum. ibid.

In foro conscientia quocunque metu iniusto etiam leui extortum & acceptum restituendum est. nu. 318. In iure valet contractus leui metu extortus, ita vt in foro non detur actio. num. 325. Ex metu reuerentia iniuste incusso acceptum & extortum est restituendum. n. 326.

Accepta per contractus iniusto metu extortos, sed absque culpâ contrahentis, num sint restituenda. ibid.

Miles.

Dum & miles conductus ad defensionem reipub. pro eavitam ponat. D. 2. q. 3. n. 70.

Miles mercedem turpem soluere non tenetur, soluta licitè retinetur. D. 4. q. 6. n. 301.

Militis terminus amplior petendi feudi inuestituram. D. 4. q. 7. n. 149.

Miles cum sui interitu potest causare ruinam hostilis turris, nauim concremare qua pereat, vt hostem effugiat &c. ex probabili. D. 4. q. 8. à n. 50.

Miles pro defensione honoris potest vim vi repellere, nec tenetur fugere. D. 4. q. 8. n. 78.

Codicillo hæredem potest instituere. n. 298.

Item sub duobus testibus & quibuscunque signis in prælio. n. 303. Vide *Bellum.*

Minister publicæ Iustitiæ.

Quando ex priuata scientia debeat infirmare sententiam contra innocentem latam, detrectare executionem & officium. D. 4. q. 4. n. 54. Potest aliquid accipere præter stipendium, si illud non sit iustum, n. 292. vel ratione laboris singularis. n. 293. vel gratis datum. n. 294. vel etiam alio titulo datum, num. 295.

Minorennis.

Minorennis quis dicatur. D. 4. quæst. 1. n. 88. horum immobilia bona quanto tempore præscribuntur. ibid. numero. 23. seqq. gaudent priuilegio restitutionis in integrum num. 104. & q. 7. 23. Minorennis vtrum pro actu turpi possit aliquid exponere. D. 4. quæst. 6. num. 301. Ex communi pro ludo absque facultate curatoris non potest nisi minutum aliquid exponere. aut castrensia, vel quasi castrensia. numero 309. Ex probabiliori potest lucro perdere & lucrari. numero. 310. Eius priuilegiatum debitum, num. 418. Eiusdem contractus iuratus dat actionem, etiam iure civili irritus. D. 4. quæst. 7. num. 9. Eius amplior terminus petendi inuestituram feudi à domino, num. 179. Quibus causis dentur ijs tutores vel curatores à iudice. n. 272. Bona tutorum & curatorum sunt ipsi hypothecata, quocunque perueniunt. n. 278. Quam potestatem habeant curatores in minorenes educandos, alendos &c. atque bona illorum. 280. seq. Sine decreto iudicis non potest renunciare legatis &c. num. 285. Si non habeat curatorem, valide alienat in rebus quæ non indigent iudice. numero 287. Etiam per iudicem lætus habet ius restitutionis in integrum. ib.

Minorum Ordo.

Minorum ordo vsus non dominium bonorum & oblationum habet. D. 4. q. 1. n. 23. Non possunt, qui ex hoc Ordine sunt, hæredes institui. Disp. 4. q. 7. num. 310.

Miraculum

Miraculorum gratia signum veræ fidei. D. 1. q. 2. n. 80. 81. 82. Miraculum præter causam principalem Deum potest etiam habere causam instrumentalem physicam & moralem: illud contingit in miris patris per humanitatem Christi: hoc per cæteras res & personas sanctas. D. 1. q. 7. n. 154. Nulla videtur esse possibilis qualitas creata connaturalis potentia ad miracula patranda. D. 1. q. 7. nu. 157.

Misericordia.

Misericordiæ opera valent contra præstigiis. D. 4. q. 5. n. 122. In diuites immisericordes graues minæ. D. 2. q. 5. n. 7. 14. Misericordia est virtus distincta à charitate, eius actus elemosyna quomodo sub beneficentia comprehendatur. D. 2. q. 4. n. 4. & ex instituto. dub. 2. nu. 25. Opera misericordiæ spiritualia & corporalia ad actus externos charitatis spectant. ibidem. Eius obiectum & motuum proprium est miseria subleuanda alterius, cui in natura communicamus. ibidem & seqq. Est virtus moralis, eius tamen principalis actus est motus appetitus intellectiui super malo alterius. n. 26.

Senes, sapientes, debiles, timidi, sunt magis misericordes; non ita sibi beati, superbi, iracundi, contumeliosi. n. 27. 28. Misericordia in hominibus non est tam magna virtus, quam charitas & religio. n. 29. 30. 32. Sed est potissima inter virtutes, quæ ad proximum ordinantur. n. 32. Eius actus potest esse magis necessarius quam religionis. *ibid.* Vide *Eleemosyna.*

Mobilia bona.

Mobilium bonorum præscriptio quantum requirat temporis. D. 4. q. 1. n. 68. seqq.

Etiam eorum quæ sunt Ecclesiæ Romanæ. n. 87.

Modus.

Modus dilectionis non cadit sub illa præcepta, quæ dantur de actibus virtutum. D. 2. q. 4. n. 61. & 70. Cadit tamen modus ille sub præceptum, caritatis erga DEVM. n. 70. & proximum. n. 73. Et modus triplex intelligendus est. n. 74. Modus qui pertinet ad rationem virtuosi actus, cadit itidem sub præceptum. n. 75.

Monachi, Monasterium.

Monasterij bona immobilia quanto tempore præscribantur. D. 4. quæst. 1. num. 10.

In eius causa monachi aduocare possunt. Disp. 4. quæst. 4. num. 126. Monachis vetita negotiatio. D. 4. q. 7. n. 69. V. *religio.*

Moneta, Monetarius.

Monetario ob falsam monetam etiam damnum compensandum. D. 4. quæst. 6. num. 330.

Monetario abradens monetam, restituere debet si sciatur. n. 333.

Monetæ abradæ incommoda. *ibid.*

Monetæ anno 1620. mutatæ incommoda. à n. 231. Varij eius temporis contractus quomodo liciti vel illiciti. D. 4. q. 7. n. 234 & seqq.

Mons.

Mons pietatis quomodo iuste instituitur, & aliquid ultra sortem ex mutuo accipitur. D. 4. q. 7. n. 84.

Mora.

Si mutuarius vilis pecuniæ in mora fuit restituendi, & tamen cum commodo creditoris, tenetur postea ob damnum bonæ monetæ tantum soluere quantum vilis antea soluisset. D. 4. q. 7. à n. 232. Non est in mora, qui potest exceptione legitima se tueri. D. 4. q. 7. n. 264.

Mora sua cuiuslibet est nociua. n. 267.

Vna solutionis oblatio moram debitoris in conscientia purgat. n. 266.

Mors.

In mortis articulo neque sagis neque alijs reis neganda Eucharistia. D. 4. q. 5. n. 8.

Quid agendum cum vsurario. D. 4. q. 7. n. 106. & 109. Pro morte euitanda quomodo liceat pedem abscindere, oculum eruere, &c. D. 4. quæst. 8. num. 100. In mortis instante intercipitur facultas operandi, vt idem actus numero non possit esse in via & patria, nisi ex priuilegio id B. Virgini sit datum. D. 2. q. 2. n. 118. 119.

Motiu.

Præter proponentem fidem necessaria sunt quæ-

dam motiuæ externa, quibus credibile reddatur aliquid à Deo esse reuelatum. D. 1. q. 2. n. 52.

Eiusmodi motiuæ tam ad conferuandam, quam ad concipiendam fidem, necessaria. *ibid.* n. 53.

Non ijs omnes, sed alijs alijs ducuntur. n. 54.

Motiuorum fidei varia ratio. n. 63. seqq.

Mulier.

Mulier à testimonio ferendo repellitur, nisi in criminibus exceptis. D. 4. q. 4. n. 123.

Gaudent etiam priuilegio restitutionis. D. 4. q. 7. n. 24. Pro marito fideiubere non possunt mulieres. D. 4. q. 7. n. 228.

Pro mulieris innocentis castitate defendenda, potest ab alio occidi inuasor. D. 4. q. 8. n. 80.

Si tamen taceat, aut languide repugnet quasi consentiens, non potest inuasor occidi. *ibid.* V. *bellum.*

Multa.

Ad multam pecuniariam quando non teneatur reus & testis. D. 4. q. 6. n. 76. 77. 78.

Item iudex, fiscalis, telonarius. n. 80. 81. 82.

Item custodes ciuitatum, sylvarum, fluminum, & æstimatores venalium rerum. n. 83. seqq.

Ad damna tamen communitatis tenentur. 84.

Municipalia iura.

Municipalia iura spectanda circa Emphyteusin. D. 4. q. 7. n. 170. Vide *Bauarica iura.*

Mutilator.

Mutilator iniustus tenetur ad damna emergentia. D. 4. q. 6. n. 105. & ad lucra cessantia. n. 106. 107. Item ad honorem restituendum, n. 108. & 115. Ex probabiliore restituet etiam aliquid pro deformitate membri, 109.

Mutilator læso restituet, per accidens alijs. n. 114. Mutilator incurrit irregularitatem. D. 4. q. 8. n. 96. Mutilator dicitur qui membrum truncat. n. 97. Quando liceat mutilare se membro, & quando non. à n. 99. Vide *Membrum.*

Mutuum.

Mutuum non est reddendum vrgenti in suum nocumentum. D. 4. q. 6. num. 379. Mutuum est contractus stricte acceptus. D. 4. q. 7. n. 1. Mutuum rei traditione perficitur num. 2. differt à commodato & precatio. *ibid.* Vitium mutui vsura num. 72. seqq. Mutuum translatione dominij distinguitur à locato & conducto num. 76. Nullus in eo, vi præcise mutui, titulus dari potest accipiendi auctarij. *ibid.*

Alij tituli ex mutuo lucrandi. n. 78.

Item condonationem superioris potestatis, sicut Iudæi à gentibus acceperunt. n. 79.

Potest etiam accipi modicum auctarium ob laborem mutuandi, scribendi, numerandi, &c. n. 84. Ex mutuo montis pietatis quomodo licite plus accipitur. *ibid.* & ex obligatione mutuandi. Itemque obligatio non exigendi debitum antedictum terminum ex vtcunque tolerabili sententia quorundam. n. 85.

Potest etiam accipi aliquid ultra sortem, si pecunia tantum detur ad vsum quo non consumatur, neque transferatur dominium. n. 87.

Vi mutui non licet alia etiam pretio æstimabilia exigere, vt esset obligatio apud te molendi, remutuandi, abs te emendi, licet iusto pretio. n. 88.

vel procurandi beneficium Ecclesiasticum, n. 89. vel remittendi debitum restitutionis. ibid.

Donum accipi potest non tamen deduci in pactum. n. 90. Mutuus in certa mensura frumentum, quomodo possit æqualem vel etiam maiorem recipere, n. 91. seq. Mutuum dans & bona fide auctarium tanquam libenter datum accipiens si recusat vi mutui datum restituat. Ibidem. n. 98.

Mutuum vetus ante annum 1620. quomodo soluendum ne inæqualitas & iniquitas existat ob vilitatem monetæ, à n. 231. Mutuus in vili moneta non potuit pacisci de restituendo mutuo post reuocatum priorem monetæ valorem. num. 254. Qui autem in mora fuit per accidens ratione damni &c. quandoque tenetur soluere tot florenos in moneta bona quantum in vili accepit num 256. Ab iniustitia potest etiam excusare condonatio multum lucrantis mutuata pecunia. n. 257. Si vtrinque par periculum fuit præuisum, potuit in pactum deduci alterius vel lucrum vel detrimentum. ibid.

Mutuum dans non nisi post biennium restituendum cum intentione melioris monetæ per se loquendo usuram committit. n. 259. Si incerta fuisset melioratio monetæ, & titulus donationis, damni &c. in pactum fuisset deductus, iustus fuisset contractus. n. 261. In dubio est suadenda transactio. ibid.

N.

Natura, naturalis.

Vnio siue similitudo in natura proprietatis amicitia, D. 2. q. 2. n. 13. Naturalis amor Dei imperfectus. D. 2. q. 3. à n. 36. Natura quantum à gratia & charitate perficiatur. n. 46. 49. An ex solius naturæ viribus possit DEVS diligere super omnia vt auctor naturæ. ibid.

Naturaliter inclinatur homo ad magis Deum quam se amandum. n. 45. Naturalis inclinatio per se non est mala, nec ad malum. n. 46.

Contra naturam est omne peccatum. ibid.

In ordine amoris magis diligendi qui sunt coniunctiores secundum naturam. n. 77. 78. Naturale iustum quid. D. 4. q. 1. n. 123. Naturale debitum quid. n. 128. Naturalia bona animi. D. 2. q. 6. n. 86. In ijs nocens ad quid teneatur. n. 87. seqq.

Naturali hominis perfectioni non commensuratur gratia & charitas, sicut in angelis fit. Disp. 2. quæst. 2. num. 122. seq.

Nauarrus.

Dicens nullam legem sub mortali obligare quæ statuat poenam temporalem refutatur. D. 4. quæst. 6. num. 339.

Naufragium.

Res naufragorum etiam remotas à naufragio capiens restituat, nisi à dominis sint derelictæ. Disp. 4. q. 6. n. 349.

Necessitas.

Vna medijs, alia præcepti; quid vtraque sit. D. 1. q. 7. n. 20. Quod necessarium est necessitate medijs, est quoque necessarium necessitate præcepti. D. 1. q. 7. n. 54. Necessaria ad rectè viuendum in omni statu necessario necessitate præcepti creden-

da, & cognoscenda fuerunt. n. 55. 59. & 72. In extrema necessitate spirituali proximi, si sit spes certa iuuandi, etiam vita ponenda, vt iuuetur. D. 2. q. 3. n. 60. In graui & priuata necessitate non quidem tanta est obligatio iuuandi cum dispensatio bonorum temporalium, n. 63. Animarum curam habentes obligantur etiam cum vitæ periculo. num. 64. seqq. In necessitate consanguineorum & spiritualiter coniunctorum quis ordo seruandus, à n. 75. Extrema aut grauis exculat à debiti redditione, n. 79. D. 4. q. 4. & D. 4. q. 6. n. 429. Et reum à confessione criminis. ibid. Res in necessitate extrema destructa, deobligat à restitutione. ibid. n. 104. & q. 6. num. 38. Necessitate præcepti non, medijs est necessaria restitutio. D. 4. q. 6. num. 7.

Quomodo necessaria ad statum & vitam clericalem intelligenda. n. 254. In graui necessitate non licet elemosynam surripere vt in extrema licet. n. 407. Et diues in tali necessitate sua retinens vel tuens nulli facit iniuriam. ibid. In eadem necessitate potest vel debet præferri creditor pauper ratione soluendi alij debitoribus. n. 422.

Quæ ex necessitate aut sub hasta venduntur, vilius emuntur. D. 4. q. 7. num. 29. In extrema necessitate potest pater filium vendere. n. 55.

In graui proximorum necessitate alienari possunt res Ecclesiæ. n. 184.

Negligentia, Negligens.

Negligentia restitutionis continuat vnum peccatum. n. 425. Si tamen post poenitentiam renouetur fit aliud & nouum. n. 426. Diurnitas negligentia in confessione explicanda. n. 427.

Negotiatio.

Negotiatio est prohibita clericis in maioribus & monachis. D. 4. q. 7. n. 69.

Illicite item ratione loci, temporis, modi, finis &c. seqq. Vide *Contractio, Emptio &c.*

Nemesis.

An & quando sit peccatum. D. 2. q. 6. n. 9.

Nota Ecclesiæ.

Notæ veræ Ecclesiæ tres requirunt conditiones, & quas. D. 1. q. 3. n. 97. Sincera verbi Dei prædicatio & legitimus Sacramentorum vsus non sunt sufficientes Ecclesiæ notæ. n. 97. & seqq. Notæ veræ Ecclesiæ quæ sint, n. 105. Nota veræ Ecclesiæ est esse vnitate & consensu fidei. D. 1. q. 3. num. 109. Nota veræ Ecclesiæ est esse sanctam. n. 123. Esse perpetuam & non interruptam à tempore Christi & Apostolorum, vsque ad finem mundi, à n. 153. Vid. *Ecclesiæ.*

Notarius.

Notarius seu Tabellio ad Testamenta nuncupatiua utilis. D. 4. q. 7. n. 301.

Notorius.

Notorius percussor clerici iudex peccat mortaliter iudicando, & inualide iudicat. D. 4. q. 4. n. 20. seq. alias notorie excommunicatus peccat quidem sed valide iudicat. num. 22. In crimine etiam notorio audiendus reus. n. 85.

Nuncius.

Nuncius obligatus vni & stipendium ex iustitia accipiens non potest ab alijs tantundem accipere. D. 4. q. 7. n. 162.

Obferuantia.

Qualis virtus, & ad quos spectet. Disp. 4. quæst. 1. num. 116. 117.

Occidere.

Occidere licet animalia, sine causa tamen doloribus conficere non licet. Disp. 4. quæst. 8. n. 26. Item malefactores publica auctoritate & iuris ordine vel causa iustæ defensionis. n. 28. Promiscue occidendi inuentos noxios fieri potest potestas à magistratu ob certas causas; id tamen non semper licet. num. 43. Positiua & directa actio sui occisiva nisi mandate Deo illicita est. numero 46. Indirecta vero occisio qua quis abstinet à sui conseruatione quandoque est licita. num. 47. Iustus damnatus ad hausum veneni, videtur posse id sumere. Disp. 4. quæst. 8. num. 49. & 51. Quamuis etiam contraria sententia non damnanda. n. 48. Certum est reum non teneri in seipso exequi sententiam occisionis. num. 51. Ad nocendum hosti inferendum, potest ignis in puluerem tormentarium cum tui interitu conijci, & naues propriae concremari, quibus pereas, ne in manus hostium venias, &c. ex probabili. num. 50. 51. Occidere innocentem per accidens quomodo liceat. à n. 53. vide *Innocens*. Naufrago iam tabulam possidenti non potes eripere. num. 57. Quomodo licet inuadere inuaforem iniustum bonorum, Castitatis, honoris, &c. à n. 64. vide *Inuafor*. vid. *Homicidium*.

Odiu.

Odiu Charitati oppositum duplex, abominatiosis, & inimicitia. Disp. 2. q. 6. n. 1. Odiu peccatorum qua tales sunt non est malum. num. 2. Nec etiam malum velle proximo sub ratione boni maioris. num. 3. 4. Odiu Dei grauius peccatum est infidelitate. Disp. 1. quæst. 8. num. 26. Odiu sagarum erga genus humanum. Disp. 4. quæst. 5. num. 48. seq. Odiu accusatoris aut testis probatum aut præsumptum eneruat eius testimonium. num. 49. Ex odio Dei aut proximi ad peccatum inducens grauius peccat quam homicida. Disp. 4. q. 6. n. 91. Ex odio priuato in iusto bello hostem occidens nil tenetur restituere. num. 100. Vtrum ob odium deponendum accipi possit merces. ib. num. 291. Odiu est actus etiam charitatis in fuga oppositi mali consistens, prout peccatum est malum quoddam Dei, Disputat. 2. quæstione. 4. numero 2.

Officium, Officiales.

Officia charitatis. Vide *Actus Charitatis*, *Beneficentia*. Ex officio bonum alterius procurandum, aut damnum auerendum negligens tenetur restituere. D. 4. q. 6. n. 28. & num. 70. seqq. Ratione officij compensare tenentur damnum factum Prælati, Cõfessarij, Custodes, Pastores. num. 35. & omittens impedire damnum. num. 39. Quæ damna sequantur negligentem officialem. num. 71. Tres conditiones eorum, quibus sub onere restitutionis incumbit officium procurandi boni alieni. n. 72. Officialis conductus per se tenetur præstare officium. num. 188. Datum propter officium restitutioni

obnoxium est, si negligatur officium. num. 192. Ex officio obligatus impedire damnum proximi, nec impediens, tenetur ad restitutionem. n. 382. Officiales Principum colligentes pecuniam in veteri moneta, post tempore rationum non potuerunt substituere vilem monetam. D. 4. q. 7. n. 244. An possit sibi officialis clam compensare stipendium. quæst. 7. num. 164. & fuse. quæst. 6. à num. 406. In officiorum tam Ecclesiasticorum quam secularium quomodo contingat acceptio personarum, & peccatum mortale. Disp. 4. quæst. 8. num. 20. Officia sunt communia Reipublicæ bona, non propria Principis, nec pro ijs quidquam soluendum. num. 22. Officiorum venditio pestis reipublicæ. num. 23. Potest tamen aliunde licere ea venditio. num. 24.

Opinio.

Opinio trifariam sumpta, & qua ratione, cum scientia stare possit. Disp. 1. quæst. 1. num. 185. 186. Vide *Judicium temerarium*.

Oratio I.

Modum legitime DEVM orandi tenentur, ex præcepto scire fideles. D. 1. q. 7. n. 72. Oratione vinci potest etiam tentatio, vt non sub præcepto elicienda sit contritio. D. 2. q. 4. n. 83. Ex amore etiam solitarius tenetur orare pro salute aliorum. num. 86. Et si desit particularis necessitas, orandum pro communibus. ibid. n. eod. Oratio Dominica docet amandum omnem hominem. num. 87.

Oratio II.

Oratio est actus intellectus. Disp. 5. q. 1. n. 67. à Religione immediatè imperatus. n. 74. Oratio aliqua ratione conuenit cum imperio, differunt tamen inter se. num. 69. Oratio, vt pote rationis actus, nec Deo, nec brutis, sed soli creaturæ rationali competit. n. 71. Oratio est actus non tantum honestus & virtuosus, sed etiam vtilis & necessarius. n. 72. Oratio non immutat diuinam dispositionem, sed impetrat id, quod Deus per orationem disposuit implendum. num. 73. Quamuis oratio ex imperio impetrandi nascatur, non tamen ideo vel ad spem, vel ad charitatem pertinebit. num. 75. Oratio peccatoris tum à spe, tum ab habitu Religionis acquisito proficitur, ibid. Oratio post Deuotionem est præcipuus Religionis actus ex suo genere. num. 76. Deus solus oratione inuocandus est. Disp. 5. quæst. 1. num. 77. Sancti rectè inuocantur vt nostri apud Deum Intercessores. n. 79. Quinam ex nostri æui sectarijs inuocationem sanctorum negarint. ibid. SS. reipsa pro nobis orant in Cælo. n. 85. quod Vigilantius impiè negauit. num. 86. Oratio Sanctorum in Cælo licet non habeat rationem meriti, est tamè impetratoria. num. 87. Potest fieri vt oratio inferior alicuius sancti sit efficacior quam superioris. num. 88. Sancti in purgatorio adhuc constituti, nec à nobis inuocandi sunt, nec orare pro nobis solent. num. 90. Oppositum sensu Ioan: Medina alijque ibidem citati. numero 91. Sancti in limbo etsi olim fuerint subinde inuocati, ordinarie tamen id factum non est, nec censentur inuocandi ordinariè. numero 92.

Bona tam spiritualia quam temporalia recte à Deo postulantur; modo debita ratione. num. 93. & seq. Non tantum pro nobis ipsi, sed alijs, inimicis quoque orandum est. num. 96. Tam pro iustis quam peccatoribus orandum est. num. 97. & seq. Ea quæ à nobis postulanda sunt, in precatone Dominica, velut oratione perfectissima compendiose exprimuntur. num. 100. Qualis esse debeat oratio efficax, num. 106. & seq. Sine intermissione orare quid sit. ibid. Ad bonitatem orationis requiruntur aliarum quoque virtutum actus in primis fidei, spei & humilitatis, num. 109. Orationis efficaciam supponit has 4. Conditiones, 1. ut quis pro se petat. 2. Necessaria ad salutem. 3. Perseueranter, & piè. num. 110. & seq. Etsi ad impetrationem non sit necessarium subiectum gratum, est tamen necessarium ad meritum de condigno. num. 115. Quo pacto peccatoris oratio possit esse pia. num. 117. Quotuplex sit Oratio. n. 120. Alia eiusdem orationis diuisio secundum Apostolum. num. 122. Quo loco, tempore, & gestu corporis sit orandum, an quouis loco, situ corporis saltem priuatim orare sit licitum. num. 123. & seq. An, & quandonam iure naturali obliget orationis præceptum. num. 126. Quid, & quænam sint Horæ Canonice. Vide *Horæ Canonice*.

Ordo.

Ordinis inferioris bona ex non improbabili non sunt restituenda cum iactura boni ordinis superioris. Disp. 4. quæst. 6. num. 435.

Oves,

Grege ouium. ad modum societatis quomodo pastori tradendus cum vtriusq; partis commodo. Disp. 4. quæst. 6. num. 215.

P.

Pabulatio.

In alieno pabulans inuito domino peccat mortaliter & restituere tenetur, nisi moderate, & ex necessitate præsumpto consensu. Disp. 4. quæst. 6. num. 347. In communitatis suæ pascuis pabulans tempore & mensura illicita, peccat venialiter, & post sententiam tenetur ad multam. num. 348. Si damnum notabile fecit compenset, ibid.

Pactum.

Pactum quod licitum est facere, non semper licitum est faciendum promittere. D. 1. q. 9. n. 98. Pacta de toleranda hæresi, in necessitate licita. Vide *V. Religio*. In huiusmodi pactis summus Pontifex consulendus. ibid. num. 101. Pactum non redditur irritum sola imprudentia & inconsideratione alterius contrahentis. num. 112. Pacta cum hæreticis etiam imprudenter inita, seruanda sunt Principi, donec à superiore irritentur. num. 104. & 112. Etiam si reipublicæ incommodent. num. 114. 116. Etsi cum subditis rebellibus inita. num. 117. 118. Etsi per manifestum vim extorta. num. 120. Secus si per fraudem alterius contrahentis extorta sint. num. 119. Pacta inferioris superiori præiudicari non possunt. num. 123. An & quando Summus Pontifex ea irrita reddere possit. Vide *Summus Pontifex*. Pacta quomodo transferant do-

minium. D. 4. q. 1. n. 57. Pactum duorum late contractus dicitur. D. 4. q. 7. n. 1. Pacta sunt contractus alij etiam sine traditione rei. n. 3. Variè diuiduntur. n. 3. Vide *v. Contractus*.

Pædobaptismus.

Ex sola scriptura non euincitur, sed traditione tenetur. D. 1. q. 5. n. 112.

Palpo.

Palpo est qui laudando & adulando ad iniustam acceptionem inducit, & tenetur ad restitutionem etiam totius damni, in defectu aliorum, si verè & efficaciter causa fuit. D. 4. q. 6. n. 392. 393. 396.

Pares Curie.

Pares curiæ, pares domus &c. dicuntur plures vasalli vnius domini. D. 4. q. 7. n. 72. Et coram illis inuestiri debet nouus vasallus. n. 178.

Parochus.

Quomodo excusetur si præter stipendium aliquid accipiat in particularibus ministerijs, si tamè non sordide exigatur præsertim à pauperibus. D. 4. q. 6. n. 296.

Pars.

Pars tertia bonorum paternorum diuiditur in quatuor filios vel pauciores, illaque est legitima eorum iure communi. D. 4. q. 7. n. 318. Idem tertia pars bonorum est legitima respectu ascendentium. ibid. Pars quarta Trebellianica, Falcidia. Vide *Quarta*.

Participans.

Participans in scelere & damno, singuli tenentur de toto damno in defectu aliorum, sed certo ordine. D. 4. q. 6. n. 391. 396. seqq.

Passiones.

Ad passiones tollendas ordinantur virtutes. D. 2. q. 4. n. 61. Quomodo sint materia virtutum moralium. D. 4. q. 2. n. 33. seqq.

Pater, Parentes.

Inter parentem & filium quale ius. D. 4. q. 1. n. 113. seqq. & q. 2. n. 12. Parentibus occisi quid teneatur homicida. Disp. 4. q. 6. n. 119. & seq. Parentes absque sua culpa de damno à filio dato non tenentur. n. 127. Quid parentibus violatæ filii restituendum. à n. 128. 134. Pater in extrema necessitate potest filium vendere. D. 4. q. 7. n. 55. Pater adulterum cū filia deprehensum in flagranti occidens est homicida & tenetur ad restitutionem. D. 4. q. 8. n. 40. 442. In parentes facta subsannatio est impietas, eiusque poena, n. 153. & maledictionis. n. 155. Pater quando dandus curator filio etiam coniugato. D. 4. q. 7. n. 274. Pater debet spurio alimenta, & filia etiam dotem dare. n. 312. Quo ordine diligendus, & diligat. D. 2. q. 3. à n. 75.

Patronatus.

Ius Patronatus censetur inter bona immobilia Ecclesiæ. D. 4. q. 1. n. 91. Quanto tempore contra id ius præscribatur. n. 95.

SS. Patres.

Non sufficiunt eorum scripta ad controuersias fidei diiudicandas, absq; alio iudice. D. 1. q. 3. n. 35. Patres censuerunt hæreticos ex notis Ecclesiæ conuincendos. ib. n. 105. SS. Patres asserunt Vnitatem, Sanctitatem & Vniuersalitatem Ecclesiæ. à n. 111.

Index Generalis III.

SS. PP. primum Ecclesie S. Petro asserunt, D. 1. q. 5. n. 54. & 69. Primum decernunt Romano Pontifici, n. 112. Aiunt Romanam cathedram in causa fidei definienda esse auctoritatis infallibilis, n. 345. Ecclesiasticas traditiones tuerentur, Disp. 1. quest. n. 116. Quo sensu dicant SS. Patres Scripturam sufficienter continere quæ ad religionem pertinent, n. 153.

S Paulus.

S. Paulus à Christo immediate Apostolatus dignitatem & ordinem accepit, Disp. 1. quest. 4. n. 89. Quo sensu voluerit esse anathema pro fratribus, D. 2. q. 3. n. 55.

Pauperes.

Pauperes ex Ecclesiasticis bonis alendi, & ijs restituendum, D. 4. q. 6. à n. 215. Item ignorato domino realitatis & inuentæ, à n. 381, & 385. Item in defectu hæredum domino mortuo, n. 386. Aut si domino transmitti nequeat, n. 388. Pauper creditor in graui necessitate potest vel etiã debet præferri alijs, n. 422. Pauperibus restituenda debita incerta, n. 440. *pauperes V. vorum.*

Pax, Pacificus.

Pax quæ duplicem vniõnem dicit appetitum in diuersis hominibus & in vno homine appetitus sensitui & intellectui, non est distincta virtus, D. 2. q. 4. n. 20, 21. Stare pax potest cum aliqua rebellionem carnis, & dissensione opinionum inter amicos & doctores, ibid. Omnia appetunt pacem, peccatoribus tamen pax esse non potest, num. 25. De pace actu charitatis præceptum datur, num. 65. Quibus actibus virtutum ad pacem sapientia perducatur, num. 53.

Peccator.

Quo pacto peccatores dici possint Christi & filij Dei, D. 1. q. 3. n. 63. An habeant aut habere possint in Ecclesia iurisdictionem, n. 51. Sunt in Ecclesia, Vid. *Ecclesia.*

Peccatum Originale.

Peccatum originale remedium pro foeminis Israelitarum in scriptura non erat expressum, sed traditione acceptum, D. 1. q. 5. n. 106. Peccatum originale necessario credendum in omni statu, D. 1. q. 7. n. 57. Non quilibet priuatio debita perfectionis voluntaria voluntate primi parentis est peccatum originale, sed illa quæ est priuatio charitatis & gratiæ, in qua consistit auersio habitualis à Deo, D. 1. q. 8. n. 16.

Peccatum.

Peccatum quodlibet in ea potentia tanquam in subiecto inest, quæ est proximum principium eliciens actum immanentem peccati, seu etiam cui immediate inest priuatio rectitudinis peccato opposita, D. 1. q. 8. n. 20. Peccata infidelium leuiora sunt, quam fidelium, n. 28. Peccatum in Spiritu sanctum quid sit, ib. n. 146. Ad peccatum inducens saltem ex charitate tenetur seductum reducere, D. 4. q. 6. n. 81, 96.

Peccatum veniale.

Peccatum veniale non diminuit charitatẽ, nec eidem aduersatur, D. 2. q. 2. n. 150. sed. Potest cum quauis intentione charitatis consistere, n. 156. Non tamẽ eo tempor diligi potest Deus super omnia simpliciter

& positue, quæ Deus non sunt, n. 156. Extrinsecè tamen & ex parte actus rectè dicitur diminui charitas per venialia, seu feruor charitatis, n. 155. Alia quæ sequuntur ex veniali, ibid. Reddunt indignum specialibus gratiæ auxilijs, & habitus vitiosos augent, & indirectè ad mortale disponunt, n. 156. seq. Veniale esse potest inter pueros ob leuitatem materiæ, non resalutare, alloqui inimicum, D. 2. q. 3. n. 13. Obsat perfectioni diuini amoris, qui non omnia quæ sunt extra DEVM refert in DEVM, n. 34, 35. In nullo casu licet vel veniale, facere pro salute proximi aut totius mundi, n. 53.

Peccatum mortale.

Peccato mortali quouis goatia & caritas amittitur, D. 2. q. 2. n. 161. Eo cutem non, pprie physice effectiue expellitur, n. 162. Speciali tamen ratione ob moralem repugnantiam cum gratia effectiue moraliter non solum meritorie gratiam expellit, n. 165. Peccati mortalis malitia consistit in eo quod Deus æstimatiue non plus diligatur, quam creaturæ, D. 2. q. 3. n. 40. Id solum repugnat Dei amoris super omnia constituens, vltimum finem in creatura, n. 33. In peccatum inducens ex odio Dei grauius peccat homicida, n. 91. Non grauius peccat ex alia causa eu inducens, ib. Si virtute præditum seducis peccas fure ac prædone grauius, ibid. Ob peccatum tantum mortale contrahitur irregularitas ex delicto, D. 4. q. 8. à n. 89.

Peccatum mortale vnde in furto æstimandum, num. 107.

Peculatus.

Peculatus est rei communis ablatio, Disp. 4. q. 8. num. 106.

Pecunia.

Pecunia præsens plus valet quam absens cæteris paribus, D. 4. q. 7. n. 153. Pecunia vt merces quædam est, & alia pecunia eiusdem pretij pulchrior, rarior, lucrum ferre potest, n. 154. Item pecunia aurea permutata cum argentea ob meliores vsus, n. 155. In contractu societatis plus valet opera quam pecunia, n. 202. Pecunia noua & cusa post annum 1620, non potuerunt ad æqualitatem & iuste solui debita vetera, n. 234. Vide *Moneta.*

Pensio.

Pensionũ ius & praxis ex consuetudine pendet, D. 4. q. 6. n. 210. Pensiones ex censibus quales, D. 4. q. 7. n. 112, seqq. & n. 118. Pensionibus omnibus non debet æquale esse pretiũ, nisi forte tantũ annua emeretur, cum non pensiones sed ius ad illas ematur, n. 120. Pensio quomodo remittenda, vel minuenda, si res patiatur damnum, n. 121, & 158, seqq. Pensio an augenda si casu magna vbertas contingat, n. 160. Pensionem non soluens conductor potest expelli, n. 165, 168.

Periurium.

Periurium mortale etiam ioco admittitur, & voluntaria iurandi consuetudine, non item si lapsus aut consuetudo voluntaria non sint, D. 5. q. 8. n. 4.

Qui frangit iuramentum promissoriũ, ipso iure infamis est, non item qui frangit assertoriũ, num. 5.

Priuatim exigere iuramentum ab eo quem constat esse falso iuraturum, mortale est, ordine vero iuris exigere etiam sub periculo periurij nullum est peccatum, num. 6.

Persona.

Personæ dignitas attenditur in distributiua iustitia. D. 4. q. 2. n. 56. Pro vario regimine variè spectatur, n. 57.

S. Petrus.

S. Petrus Vicarius fuit Christi, Apostolorum & Ecclesiæ in terris visibile caput. D. 1. q. 4. num. 46. & 85. seqq. Prærogatiuæ Petri præ alijs Apostolis. n. 71. Petrus successorem habet in officio summi pastoris, n. 77. Petrus in quibus rebus cæteris Apostolis superior. D. 1. q. 4. n. 85. Petrus Romanam Ecclesiam fundauit, ac per se constanter tenuit. D. 1. q. 4. n. 143.

Vox [Petra] ad S. Petrum refertur in illo Matthæi 16. Tu es Petrus & super hanc Petram, &c. D. 1. q. 4. à n. 47.

Piccardita.

Piccarditarum peculiaria dogmata. D. 1. q. 3. num. 169.

Pietas.

Pietas inter Patrem & Filium specialis virtus. D. 4. q. 2. n. 72. seq. & D. 6. q. 1. n. 9. Quid sit pietas quodque eius officium. D. 6. q. 1. n. 2. & seq. Pietatis est & parentibus patriæque ac simul etiam ciuibus succurrere, n. 5. Ita cultus parentum debet attemperari, vt à diuino non impediatur vel abstrahatur. n. 7. Aliter charitas, aliter iustitia, aliter etiam Pietas proximo, patriæ, ac parentibus succurrit. ibid. Alia est pietas, quæ donum Spiritus S. dicitur quæ & à pietatis virtute & religione distinguitur, eidemque particulares Beatitudines respondent. D. 6. q. 2. n. 63. & 65.

Pignus.

Pignus est contractus traditione perfectus. D. 4. q. 7. n. 2. Pignora non possunt in mutuantem transire, n. 8. Quibus casibus eius fructus in sortem non computentur. ib. n. 80. 81. & seqq.

Piscari, Piscatio.

Piscari contra prohibitionem est iniustum, & restitutioni & pœnæ post sententiam obnoxium. D. 4. q. 6. n. 355. Pisces nassa conclusi an sunt eximentis. ibid. 356.

Pœna, Pœnalis.

Pœna vsurarij. D. 4. q. 7. à n. 105. Pœnæ Simoniacæ. Vide *Simonia*, Pœnales leges. Vide *Lex*.

Pœnitentia.

Pœnitentia vel formalis vel virtualis adultis peccatoribus necessaria est ad salutem necessitate medijs & præceptis. D. 1. q. 7. n. 20. Pœnitentia in omni statu necessaria fuit lapsæ necessitate medijs. D. 1. q. 7. n. 43. Pœnitentia includit cognitionem peccatorum & ipsius Dei liberatoris à peccatis. ib.

Non est peccatum nec falsæ religionis professio, in articulo mortis absque scandalo absolutionem accipere à sacerdote hæretico, si alius haberi non possit. D. 1. q. 7. n. 105.

Pœnitentia virtus quoad secundarios actus suos, auersionem scilicet à peccato, gratiarum actionem

ob remissum peccatum, &c. potest esse in beatis. D. 2. q. 1. n. 43.

Pœnitentia spectat ad iustitiam commutatiuam. D. 4. q. 2. n. 76.

Quid de pœnitentium sagarum denuntiationibus tenendum. D. 4. q. 5. n. 52. Quomodo post pœnitentiam disponendæ ad denuntiationes. n. 57. seqq. & 131. Pœnitentibus in carcere mortuis non neganda Ecclesiastica sepultura. n. 109. Pœnitentibus sagis venia promittenda, & de impunitate fides seruanda. n. 132. Supplicium capitis quomodo in pœnitentiam publicam aliquando, possit mutari. n. 133. Pœnitentia post maledictum & alia peccata non excusat à mortali. q. 8. n. 148. 156.

Politicum.

Politicum ius quid. D. 4. q. 1. n. 112. Quænam eius condiciones ibid. Eiusdem diuisiones. n. 119. & seqq. Prima diuisio in ius legitimum & æquum, seu commune & peculiare, & quid vtrumque ibid. Secunda diuisio Iusti politici in iustum, naturale & legitimum seu positum. n. 123. Et quid vtrumque ibid. & seqq. Tertia Iusti politici diuisio in debitum naturale & ciuile, num. 128.

Pontifex.

Pontificis definitio non spectat ad obiectum fidei, sed ad eius propositionem. D. 1. q. 1. n. 38.

Qua fide credamus hunc vel illum in individuo esse verum & legitimum Pontificem. ibidem, num. 146. 163. & seq. Pontifex condere potest symbolum fidei. D. 1. q. 1. n. 236.

Pontifex Romanus potestatem supremam regendi Ecclesiam non ab hominibus, sed immediate à Deo accipit. D. 1. q. 4. n. 157. Supposita tamen electione Ecclesiæ tanquam conditione.

Definitio fidei ritè facta ab eo qui ab vniuersa Ecclesia pro summo Pontifice habetur, tanquam infallibilis est recipienda. ib. n. 160.

Summus Pontifex deponere potest Pontificatum. D. 1. q. 4. n. 171.

Summus Pontifex in perpetuam amentiam incidens excidit ea potestate ipso iure Diuino. n. 171. Summus Pontifex ab Ecclesia vel Concilio deponi non potest. n. 173. Palam tamen hæreticus, ipso facto, ipsoque iure Diuino excidit sua potestate. n. 174. Pontifex hæreticus, si tempestiuè respiscat, ex tacito consensu Ecclesiæ redit in suam dignitatem. n. 175. Pontifex dubius, de cuius legitima electione non constat, suum ius resignare debet, alioqui eo abdicato iure alius eligitur. D. 1. q. 4. n. Pontifex non habet superiorem in terris. n. 173. Pontifex in approbatione Religionum non potest errare speculatiuo iudicio erroneo. D. 1. q. 4. n. 284. Pontifex in Canonizatione Sanctorum errare non potest. ibid. n. 290.

Asserere summum Pontificem esse Antichristum repugnat S. scripturæ. D. 1. q. 4. n. 182.

Repugnat SS. Patribus. ib. à n. 202. vsq. ad 209. Iniuria est aduersus Romanum Imperatorem, & omnes Principes Catholicos. n. 209.

Aduersus Christi quoque Ecclesiam. n. 222.

Nec in Romano Imperio publico consensu tolerata. ib. n. 224. Neque cum Lutheranorum Religione coheret. n. 225.

Index Generalis III.

Pontifex vt Doctor priuatus errare potest. Disp. 1. q. 4. n. 236. & n. 238. Etiam vt Pontifex in particularibus quæstionibus facti diiudicandis n. 210. An possit velle priuatam suam hæresim publicæ auctoritate Ecclesiæ obtrudere. n. 241. Pontifex in causa fidei vnà cum Concilio generali aliquid definiens & credendum, proponens errare non potest. n. 242. Imo & sine Concilio. num. 248. Rationes inuestigandi num Pontifex publica auctoritate aliquid credendum definiat. à num. 260. Pontifex non eo ipso censetur, aliquid definire publica auctoritate, quando referri curat in Ius canonicum, nisi aliunde id constet. n. 269. Pontifex errare non potest, quoad substantiam præcepti, præcipiendo aliquid vel prohibendo in materia morum totius Ecclesiæ. D. 1. q. 4. n. 279. Potest autem errare quoad circumstantias temporis, modi n. 82. Summus Pontifex non quidem omni casu dissoluere potest pacta cum hæreticis inita, sed quando absque suo consensu, & in Ecclesiæ præiudicium essent inita. D. 1. q. 9. n. 121. & seqq. Etiam iurata, si per vim iniustam extorta sint. n. 125. Quomodo & quibus in causis se iudicandum alteri & sententiam latam reuocare possit. Disp. 4. quæst. 4. n. 25. Habet potestatem indirectam quoad bona temporalia in vniuersa Ecclesia. n. 32. 133. Ad eum tantum licet appellare Religiosis. ibid. n. 100. Cuius legitima electio eo ipso tollit omnem inhabilitatem. D. 4. q. 6. n. 176. Potest dispensare ad plura curata beneficia etiam Episcopalia. n. 199. Sine eius licentia non possunt exigi gabellæ ab Ecclesiasticis. n. 346. Sine rationabili causa dispensans in debitis incertis non reddit tutum in conscientia dispensatum. num. 440.

Posituum.

Posituum ius & naturale. Disp. 4. q. 1. n. 124. Quid sit. n. 124. Diuiditur in diuinum & humanum. n. 127.

Possessio.

Possessio quid sit. Disp. 4. quæst. 1. num. 25. Eius definitio explicatur. num. 25. & 26. Ab illa rejicitur iniusta possessio. ibid. Possessio naturalis & civilis quid. n. 28. Perfectissima est vtraque coniuncta. n. 29. Tribus modis ea acquiritur. num. 30. Tribus item perditur. num. 31. Professionis tria priuilegia. num. 32. Eam armis tueri & repetere licet. ibid. Possessio est necessaria conditio ad præscriptionem & qualis, quo titulo, qua ignorantia iuris. num. 76. 77. 78. Per possessionem triennale bonæ fidei reualidatur titulus beneficii inualide acquisiti. Disp. 4. quæst. 6. num. 169.

Potio.

Potionem ad calefaciendum necessariam licet sumere etsi per accidens sequatur ebrietas vel pollutio. Disp. 4. quæst. 8. num. 57.

Potentia.

Potentia Dei ordinaria quæ. Disp. 1. quæst. 1. num. 132.

Præceptum.

In statu legis naturæ an fuere præcepta positua de actibus solum externis. Disp. 1. quæst. 7. n. 56. Modus dilectionis non cadit sub præceptum nisi in præcepto charitatis. D. 2. q. 4. n. 61. dupliciter potest impleri, imperfectè & perfectè. D. 2. q. 4. n. 76. Vide *Charitatis præceptum*. Præcepta Decalogi conuenienter sunt tradita, ac Iustitiæ subordinantur. Disp. 6. quæst. 2. num. 67. 68. In prima tabula ponuntur ea præcepta, quibus homo recte ordinatur ad DEVM: in secunda, quibus ordinatur ad proximum, num. 68. seq. Quæ directe in tabulis non ponuntur pro diuersitate materiæ suæ eodem indirectè reuocantur. num. 68. & seq.

Prædestinatio.

Prædestinatio ad vltimam salutem necessaria necessitate medij. Disp. 1. quæst. 7. n. 20.

Prædicatio.

Prædicatio verbi DEI non est sufficiens veræ Ecclesiæ nota. Disp. 1. quæst. 3. num. 97. Eadem non est sufficiens legitime missi pastoris. ibid. num. 185.

Pralati.

Vide, *Episcopi, Clerici, Beneficium, Religiosi, Correctio fraterna, Status &c.*

Præscriptio.

Præscriptio quid sit. Disp. 4. quæst. 1. n. 71. Ea requirit quatuor condiciones. num. 73. & seqq. 76. 75. 82. Interrumpitur. num. 81. & seqq. dormit. n. 84. Præscriptibilitas quibus bonis conueniat. num. 74. & seq. Quantum temporis requiratur ad singulas. à n. 85. Ad præscriptionem extraordinariam spectant, res malæ fidei. num. 85. Quanto tempore præscribantur res illæ. num. 100. & seqq. Præscriptionis legitime effectus. n. 103. Contra legem naturalem & diuinam de bonis superfluis Ecclesiasticis in non pias causas erogandis præscribi non potest. Disp. 4. q. 6. num. 244. 250.

Præsumptio.

Præsumptio quid sit. Disp. 2. quæ. 1. num. 76. Est peccatum in Spiritum S. læditque iustitiam DEI, adeoque leuius desperatione, quæ lædit misericordiam, ib. Præsumptio opponitur magnanimitati, nisi sit de bonis supernaturalibus, tunc enim etiam fidei repugnat. num. 77. Præsumptio quinque modis contingit. num. 77. & 78. Præsumptio virtualis vnà, altera formalis, hæc tollit Spei habitum, non illa. num. 80.

Preces, Precario.

Preces quotidianæ & publicæ instituendæ ad extirpanda sagarum seminaria. Disp. 4. quæst. 5. n. 137. Precibus importunis & blanditijs adducens & violans virginem quando teneatur compensare damna. Disp. 4. quæst. 6. num. 154. Precario empta vilius emuntur. Disp. 4. quæst. 7. num. 29. Precarium differt à mutuo & comodato. num. 73.

Pretium.

Pretium iustum est, quod lege positua vel prudenti iudicio taxatum. Disput. 4. quæst. 7. num. 219.

Pretio

Pretio æstimabilis est odij depositio ob difficultatem & mortificationem. Disp. 4. quæst. 6. num. 291. Item damnum alterius gratia susceptum. q. 7. n. 37. Item actio etiam iniusta. n. 298. Pretium actionis turpis promissum in conscientia est soluendum. num. 303. Ratione pretij quomodo vitentur contractus. Disp. 4. q. 7. à n. 25. Obligat ad restitutionem fraudatum pretium etiam non infra dimidium. ibid. n. eod. Pretium iustum est, quod est æquale rei tunc cum traditur. n. 26. Duplex est pretium, legitimum & naturale, hoc iterum triplex, rigidum, moderatum & infimum. num. 27. Pretium variatur ex præstantia rei naturali, & usu, copia, inopia &c. num. 28. Quæ precario, sub hasta &c. venduntur, vilius emuntur. num. 29. Quæ sub auctione empta vel vendita sunt, absque fraude non obligant ad restitutionem. n. 30. Pretium augeri potest ob labores officij, industriam, periculum &c. an etiam ob affectum. num. 31. 32. Pretio taxato potest vendere rem qui nullo eam labore cõparauit. n. 31. Pretia varijs titulis augentur præter taxam. n. 33. Pretio non consueto venduntur res curiosæ variæ. n. 34. Limitatur. seq. Ob damnum emergens & lucrum cessans amplius accipi & in pactum deduci potest. n. 36. Quomodo augeri possit ob pœnam conuentionalem. n. 44. Augeri vel minui pretium ob anticipatam vel dilatam solutionem nequit. n. 45. Nec in emendis debitis. n. 46. Neque in pacto retrouentionis. n. 50. Ita etiam minuendum, cum grauatur emptor onere reuentionis ob dilatam solutionem. n. 52. Pretium census quod iustum habeatur. Disp. 4. q. 7. n. 118. seq. Id pretium non debet æquare omnes pensiones, nisi forte tantum ad annum emere- tur. num. 120.

Primatus.

Primatum Ecclesiæ S. Petro Christus contulit. Disp. 1. quæst. 4. à n. 46. Primatum Petri negant Lutherus, Calvinus, & cæteri huius temporis hæretici. num. 77.

Princeps.

Princeps non est dominus vitæ subditorum, nec seruorum. D. 4. q. 1. n. 46. Eius auctoritate possunt transferri dominia. num. 63. Cum titulo ius indicendi vectigalia præscribit quadraginta annis. ib. In principe iustitia legalis est eiusdem speciei cum ea, quæ in subditis. Disp. 4. quæst. 2. num. 26 & 79. Principis etiam sententia est iniusta contra præceptum iuris lata. D. 4. q. 4. n. 10. Princeps potest dispensare in legibus scriptis ex causa, sine damno alterius. num. 38. Princeps saluo bono communi potest remittere pœnam. num. 90. Princeps in illimitatam licentiam iudicium procedentium contra veneficia, certas leges statuat. D. 4. q. 5. à n. 74, maxime. n. 81. 82. Princeps quid faciat ad extirpanda veneficia, sagarum seminaria. à n. 123. Potest princeps peccare sine obligatione restitutionis, in distributione suorum bonorum, exclusis quibusdam. Disp. 4. quæst. 6. num. 25. Principis designatus distributor qui peccet & cui faciat restitutionem. num. 26. Princeps imponens gabellas iniustas,

restituat. num. 341. Princeps in prohibenda venatione ne prohibeat captarum ferarum dominium, omnium animalium venationem, & ab agris defensionem; nec pœnis atrocibus facile nocentes plebat. num. 359. seqq. Princeps gaudet priuilegio restitutionis in integrum. Disp. 4. quæst. 7. num. 24. Adjudicans vsuras tenetur restituere, & est excommunicatus. num. 101. Officia notæ sunt bona Principis propria, sed communia Reipublicæ, & in ijs distribuendis pro acceptione personarum peccare potest grauius. Disp. 4. quæst. 8. num. 22. Boni communis procuratio in tollendis malefactoribus pertinet ad Principem. num. 29. Testamentum coram Principe factum valet siue alia solennitate. q. 7. num. 303. V. bellum.

Prodigalitas.

Opponitur liberalitati per excessum, estq; ex suo genere peccatum veniale tantum. Disp. 6. quæst. 2. num. 46. & minus auaritia. ibidem.

Promissio.

Mutua matrimonij promissio. Vide V. Matrimonium. Promissio donationis. Vide V. Donatio. Promissio merè interna non dat ius alteri. Disp. 4. quæst. 1. n. 58. Nec obligat promittentem. n. 59. Promissio non acceptata in foro externo regulariter non obligat. num. 58. Promissio etiam merè interna Deo & Sanctis facta, & acceptatur, & obligat. num. 59. Promissio stipulatione firmata parit ciuilem obligationem. ibid. item acceptata. ibid. & num. 60. Eam rationabiliter non implens qui venialiter, qui mortaliter peccet. num. 61. 62. Promissiones etiam factæ violatis puellis seruandæ. Disp. 4. quæst. 6. num. 128. 133. 136. 137. etsi per se non obligent. num. 36. Promissio pretij turpis post factum soluenda in conscientia. num. 303. Promissiones & contractus leui metu extortiquomodo non ligent. num. 326. Promissio iniusto metu cum iuramento facta ligat. num. 327. Promissio num seruanda excommunicato. n. 445. Promissio & donatio est contractus latè acceptus. Disp. 4. quæst. 7. num. 1. Pollicitatio iurata per se est seruanda, sed non acceptata non parit actionem. ib. num. 6. Promissio simplex ex metu tyranno facta, non obligat. Disp. 4. quæst. 8. n. 37. Quænam promissiones iure positio inualidæ sint. Disp. 6. quæst. 2. n. 48. Quomodo pacto promissio seu donatio facta absenti acceptetur. num. 49. Post defunctum etiam donatorem valide acceptabitur res, modo tradatur ab eo qui ante mortem potestatem accepit. ibid. An & quomodo pro absente promissionem acceptare & stipulari possint. num. 50. Qui & quantum quisque possit donare, & quænam donationes reuocari possint. num. 51. & 52. Quænam donationes iuris positio constitutione propter excessum sunt irritæ. num. 53. Res donata etiam tradita inter viuos reuocari possunt, tum ob ingratitude, donatarij, tum ob prolem susceptam, vel inofficiolam donationem. num. 53.

Propheta, Prophetia.

Prophetia ob euidentiam quā habet reuelans, differt à fide. D. 1. q. 1. n. 45. & q. 7. n. 143. Prophetia donum, veræ religionis signum. D. 1. q. 2. n. 83. Altior gradus Prophetiæ videtur esse, audire verba, quam videre res significantes veritatem. D. 1. q. 7. n. 148. Propheticum lumen, ea quidem ratione qua prophetis communicari solet, quoad ipsum iudicium, non potest esse habituale; licet species & phantasmata extraordinarie indita habitualiter in ijs permanerint. n. 159. 158. Gratiam prophetia permanentem multi habuerunt, & habere etiamnum possunt, nõ quod ea vi pro arbitrio possint, sed quod Deus illos frequenter illustrando ad hoc munus quodammodo vocauerit. n. 161. In prophetis non fuit imminutum meritum fidei per euidentiam reuelantis. D. 1. q. 7. n. 88. Prophetia non tantum ad futura, sed etiam ad præterita & præsentia, certo quodam lumine diuinæ reuelationis notificata, extenditur. D. 1. q. 7. n. 142. Prophetæ dupliciter à Deo instruuntur, per expressam reuelationem, & per instinctum occultum. n. 145. Ad perfectam prophetiā pertinet probe cognoscere visiones, & earum sensum, 145. Prophetiæ modus præcipue triplex. 1. per obiectum externum. 2. per internam imaginationem. 3. per simplicem illustrationem intellectus. n. 147.

Prouocans, Prouocatus.

Prouocans ad duellum, si ladar, ad nil tenetur, quamuis peccet mortaliter. D. 4. q. 6. n. 101. Duo se mutuo prouocantes & lædentes ad nil tenentur ib. & pari damno pugnantes. n. 104. Prouocans nec in iudicio petere nec accipere compensationem potest. ibid. Prouocatus nobilis aut vir militaris, in loco tantū vltro comparens, & post inuafus lædens ad nil tenetur. n. 102.

Prudentia.

Qualis sit virtus, & in qua potentia. D. 3. q. 1. n. 1. Est virtus simpliciter. n. 2. & 12. Quodnam sit officium Prudentiæ. n. 3. Non præstituit finē virtutibus moralibus sed solum ea quæ sunt ad finem. ib. & n. 40. Cuius proinde est inuentio medij in virtutibus moralibus. n. 4. Propriū est Prudentiæ præcipere. n. 5. Ad prudentiam spectat sollicitudo, itemque recte consiliari, iudicare & præcipere. n. 6. Spectat ad Principem simul & subditos, n. 8. Prudentia perfecta est in iustis. n. 9. Nec à natura nobis inest. 10. Consistit non in sola cognitione, sed dispositiue etiam in appetitu. n. 11. Definitio prudentiæ. n. 12. Obiectum seu materia Prudentiæ. n. 13. Actus Prudentiæ non solum imperium, sed etiam recta consultatio & iudicium. n. 14. 15. Partes integrales Prudentiæ. n. 18. & 32. Partes subiectiuæ eiusdem. n. 20. Partes potentiales n. 21. & 33. Prudentia alia naturalis, alia infusa. n. 23. Infusa Prudentiæ regula quæ sit. n. 26. Prudentia alia Monastica, alia communis. n. 28. Communis quatuor species habet. ib. Prudentia politica stricte accepta, propriè spectat ad ciues priuatos, non ad subordinatos magistratus. n. 28. Regnatiua Prudentia quid sit. n. 29. An etiam detur distincta species Prudentiæ

pro particularibus quibusque communitatibus Reipubl. ib. Prudentia particularis est vna specie infima virtus, nec multiplicatur pro numero virtutum moralium. n. 30. Eubulia, Synesis & Gnome non sunt habitus à Prudentia distincti, sed eiusdem actus. 34. Quo sensu Aristoteles Synesin & Gnome accepit. n. 35. 37. Anchinia siue sagacitas, quomodo se habeat ad prudentiam. n. 38. Prudentia ordine naturæ prior est cæteris virtutibus moralibus. n. 39. An prudentia sit prior natura etiam virtutibus Theologicis. n. 42. Prudentia nobilior est virtutibus moralibus, non autem Theologicis. 42. Quonam habitu dirigantur Fides & Spes in homine peccatore. n. 44. Præcepta affirmatiua Prudentiæ quæ & qualia. n. 45. & seq. Præcepta negatiua eiusdem. n. 50. Vitia prudentiæ per defectum opposita, quæ & quando distinctum peccatum constituent. n. 50. & 53. Vitia prudentiæ per excessum opposita. 55. Prudentia carnis quid sit, & quantum peccatum. ib.

Pupillus.

Pupilli bona præscribi non possunt. D. 4. q. 1. n. 74. 89. Pupillus potest trahere ad iudicem Ecclesiasticum suum reum. D. 4. q. 4. num. 31. Vide Tutor. Pupillus quis dicitur. n. 309. 310. A pupillis ludo acquisita restituenda. ib. n. eod. Minutum tamen quid exponere honesto ludo possunt. ib. Possunt ex probabiliori aliquos contractus inire, ijsq; stare tenentur. n. 310. Gaudent tamen priuilegio restitutionis in integrum. ibid. Possunt retinere per ludum acquisita sine Tutoris auctoritate. n. 311. Eius contractus cū damno irriti absque tutoris auctoritate. n. 362.

Quarta.

Quartam Trebellanicam potest hæres detrahere in fideicommissaria substitutione. D. 4. q. 7. n. 16. Quartam Falcidiam licet detrahere hæredibus grauatis per legata &c. n. 319.

R.

Rapina.

Rapina est ablatio rei alienæ iniusta & violenta. D. 4. q. 8. n. 10. Est à furto specie distincta, & pro rei quantitate mortalis. ib.

Raptus.

Raptus est, quo aliquis præter naturæ ordinem abstrahitur à rerum sensibilibus apprehensione. D. 1. q. 7. n. 149. Tripliciter fieri potest, vi naturæ, vi demonum, virtute diuina. ib. Etsi habeat causam ex parte appetitus, formaliter tamen ad solam cognoscitiuam potentiam pertinet, n. 150. Differt ab extasi, quod raptus sit violenta alienatio sui; illa simplex quidam excessus extra sui potestatem. n. 157.

Redditus Ecclesiastici.

Vide Beneficium Ecclesiasticum, Beneficiatus, Clericus, Episcopus.

Regula.

Regula seu norma in communi quid sit. D. 1. q. 3. d. 1. n. 3. Verbum Dei certa fidei regula. ib. n. 6. Regulæ Sectariorum variæ refelluntur, dignoscendi sacram scripturam à non sacra. D. 1. q. 5. d. 1. Regulæ quatuor ad discernendas legitimas traditiones. ib. dub. 3. n. 161.

Regulæ fidei infallibiles septem enumerantur.
D. 1. q. 5. dub. 1. n. 2.

Religio, seu fides.

Libertas religionum per se loquendo, & quoad fieri potest nec approbanda, nec permittenda, nec promittenda. D. 1. q. 9. d. 3. à n. 65. Libertas religionum quarivis & perpetua à Catholico principe in sua ditione moraliter vix unquam pacto aut iuramento licite concedi potest. n. 94. Maior requiritur causa ad hoc, ut permissio falsæ religionis pacto firmetur, quam ut simpliciter permittatur. n. 97. Pacta de toleranda falsa religione ad certum tempus recte incuntur. n. 99. In cuiusmodi pactis Sum. Pontifex consulendus. n. 101.

Religio, Religiosus.

Cum statu religionis uniuersim non pugnet etiam directum dominium D. 4. q. 1. n. 31. Religionum quarundam priuilegia circa præscriptionem immobilium. n. 90. 91. A religione alium vi ac fraude abducens fraudem amoliri, seductum ex iustitia, vel alium reducere, damnum religioni & seducto compensare quomodo debeat. D. 4. q. 6. d. 3. à n. 92. Religioni se tradere non tenetur seductor, si reuocare nequeat seductum. n. 97. Religionis ingressus debet esse liber, nec pro poenitentia imponitur. ibid. A religione abducens nouitium, & ad huc secularem, imo etiam professum sed absque vi aut fraude, ad nil tenetur. 98. 99. Religionem approbatam laudabiliter non relaxant ob priuatum bonum regulas de corporis asperitatibus. D. 4. q. 8. n. 48. Religiosi vsum non dominium bonorum habent. D. 4. q. 1. n. 22. 69. Professus cuiusque religionis approbatæ non habent dominium particulare rerum temporalium. ib. n. 39. In loco religioso dimidium inuenti thesauri Prælati cedit. n. 55. Religiosi exempti. D. 4. q. 4. n. 26. In religionum inquisitione quid obseruandum. n. 88. Religiosis non licet appellare nisi ad Papam. n. 100. In quibus causis aduocare possint. 126. In eos solum ius obedientiæ non iustitiæ habent Prælati D. 4. q. 6. n. 99. Religiosus voluntarie seductus, & defertor tenetur ex religione & obedientia, non ex iustitia redire. ibid. Religiosi minutulum quid ludo honesto exponere possunt, ex superiorum consensu. D. 4. q. 6. n. 309. atque ob actionem turpem tantundem à pellice potest retineri. 301. Religionem ingredi non licet, si creditoribus satisfieri breui possit; alias licet cessione bonorum. n. 444. Non reuertant iuri naturali moderata defensionis. D. 4. q. 8. n. 76. Idem ius honoris & famæ etsi non amiserint, & sæpe interfit, ut illa defendatur, ex charitate tamè fugere & iniuria & morte tolerata proximum edificare debet. n. 78. 79. Religiosus in casu saltè extraordinario posset cogi à superiore ut permetteret sibi membrum, pro salute corporis amputari. n. 99. Erga religiosos quoad bona clam accepta possunt esse tam liberales superiores, quam est pater honestæ conditionis erga filium. Disp. 4. quæst. 8. num. 131.

Merito tamen hæc cauere, & inuitum superiore censere debet ex vitæ instituto religiosus ibid.

Religio III. ut est virtus & status.

Religio qualis sit virtus D. 5. q. 1. n. 13. Religionis obiectum materiale duplex est, propinquum & remotum n. 14. quorum vtrūque peculiare suam rationem formalem habet. n. 16. Ad obiectum materiale Religionis spectat etiam cultus Sanctorum, hic tamen nonnunquam ad Duliam refertur. n. 20. Et si non eodem cultu afficiamus Deum & hominem ob excellentiam supernaturalem eidem insitam, tamen vtrumque eadem charitate ob excellentiam dictam. n. 21. Cultus Dei duplex est alius externus, alius internus, Cultus hominis absque actu externo esse non potest. n. 28. Quid sit cultus ille, qui per Religionem Deo offertur, & ab honore quomodo differat. n. 25. Religio & sanctitas non differit inter se essentialiter. n. 38. Religio quid sit. n. 45. Religio inter virtutes morales est perfectissima. n. 46. Religionem à pietate, obseruantia, humilitate, & gratitudine non distingui probabile est, probabilius tamen distinguitur à gratitudine sicut & ab obedientia & iustitia erga Deum n. 40. & seq. Religio est virtus moralis, ac pars potentialis Iustitiæ n. 31. quæ licet reddat debitum, non tamen reddit æquale. n. 4. Religio est virtus specialis à cæteris omnibus distincta. n. 32. & seq. Religio est vna specie infima. n. 35. Neque diuersitas obiectorum, neque actuum etiam diuersitas impediunt hanc infimam Religionis specificationem. n. 36. & seq. Religionis actus alij sunt immediate per se, alij mediate elicitu & quasi imperati. n. 48. Religionis actus imperati alij sunt externi, alij interni. n. 49. & seq. Religionis & charitati præ omnibus alijs virtutibus conuenit aliarum virtutum actus imperate n. 52. Religionis actus uniuersim sunt vndecim. n. 54. Religio consistit essentialiter in tribus communibus votis paupertate, castitate, & obedientia. D. 6. q. 3. n. 95. Peccatores per se loquendo non sunt arendi ab ingressu religionis. D. 6. q. 3. n. 125. Quænam ad ingressum religionis actus requiratur n. 129. Obsequium parentum eorumque necessitas non debet morari communiter religionis ingressum. 33. Conditio seruitutis, æs alienum, ac nonnunquam obligatio rationum impediunt ab ingressu religionis. n. 135. & seq. An spūs & coniugibus, vel post consummatum matrimonium liceat intrare religionem. n. 140. Tā Archidiaconis, quam parochis curatis consentiente Episcopo, vel irracionabiliter dissentiente, licet ingredi religionem, non item Episcopo inconsulto Pontifice, n. 141. An Clericus ingressu religionem teneatur resignare beneficium suum ante professionem, & quo interim fructus pertineant. ibid. Qualis & quantitas ad religionis ingressum requiratur deliberatio. n. 143. & seq. An sit laudabile alios ad Religionis ingressum inducere. n. 155. sine legitima causa ab vna religione transire ad aliam non est laudabile. n. 159.

Quænam censeantur esse causæ legitime. 160. Licet hodie Canonicis Regularibus transire ad Monachos petita tamen ad id prius licentia. num. 162.

Qui olim vouit religionem arctiorem, interim professus

professus in remissiori, non tenetur exire. 163. Quilibet regularis de comuni iure potest transire ad arctiorem religionem, siquidem ibidem etiam seruetur illa arctior disciplina. 164. An quis etiã nolens possit expelli è religione & quibus de causis n. 165. Post vota solennia eiecere inuitum est actus iniustitiæ, non item post simplicia, ib. Eiectus an obligetur adhuc votis suis, teneaturque aliam religionem intrare ibidem. *Religiosus* vide status.

Renuntiatio.

Qui ante ingressum Religionis absque eiusdem intuitu vult disponere, non est quod præter communes leges & consuetudines aliud obseruet. D. 6. q. 3. n. 167. Nouitij dispositio aut renuntiatio quam censetur esse valida, num. 168. & seq. Nouitij & Religiosis Societatis Iesu ante professionem solennem semper licitum est disponere. 170. Quivis Nouitius ante professionem licite testamentum facit, quod & post professionem valet, & ab eodem reuocari nequit. 171. & 172. Quonam tempore Legatarij extranei Religiosorum adire possint hæreditates. n. 173. Etsi renunciatio legitima, aut successiois, citra iuramentum sit irrita iure civili, tamen si fiat absque fraude, iuxta præscriptum Con. Trid. est licita & valida n. 174. Qui renuntiat hæreditati simul etiam renuntiat legitime, si tamen ea deinde deuoluatur ad fratrem &c. recuperatur ius successiois, n. 175. Nec ætas minor renuntiationi obstat, modo doli sit capax. ib. Quo pacto, & quando ista renuntiatio seu pactum de nõ succedendo expiret. n. 176. Per professionem ac renuntiationem filij, ipsum quoque monasterium amittit ius in bona renuntiatæ. n. 178. Ingressurus religionem ante omnia tenetur æri alieno de suo satisfacere. 179. Sicut parentes ingressuri religionem, tenentur descendenti. relinquere legitimam, ita etiam liberi ingressuri ad idem obligantur. n. 180. Ab ingressuris religionem extra ea quæ debita sunt, omnia oportet distribuere pauperibus n. 181. quo titulo etiam continentur cognati, egentes, monasteria tenuiter fundata; non item opulentiora. ibid. Bonorum dispositio facta à candidatis religionum non est irrita, neque mortaliter illicita, etsi non fiat in pios vsus. 189. Omnia bona religiosi ante professionem sunt monasterij, quamdiu aliter non dispositum fuerit, n. 190. 191. Quanam feuda ad monasteria transire possint? 192. Sunt quædam monasteria ex peculiari priuilegio nullius successiois capacia. 194. Statutum si quod fieret, ne quis ingressurus religionem sua secum transferret, adeoque propinquis etiam minime indigis transcriberet, nullo pacto foret licitum. n. 195. An peccent parentes vel cognati, qui vel vi, vel fraude impediunt liberam religiosi dispositionem, & num restitutioni sint obnoxij. num. 196. Peccant etiam grauissime parentes, qui filijs religiosi legitimam negant. n. 197. Neque pietati consonum est filijs religiosi absque legitima causa minorem hæreditatis partem assignare, vel ad resignandam hæreditatem totam, vel eius

partem vi absque fraude adigere. 199. Candidatus societatis ante ingressum nouitatus libere ac valide potest donare ac renuntiare. n. 202. Renuntiationes & donationes cum conditione regressus ad eadem bona in candidatis societatis simpliciter sunt irritæ, quanquam si absoluta forent, validæ essent. n. 204. Societatis Candidati atque Nouitij, imo eiusdem Religiosi, etiam ante vota solennia, iuxta peculiare Societatis institutum, testari non possunt. n. 205. Et tamen testamentum à Nouitio etiã incisco superiore factum, validum, quoad reuocetur à superiore, qui semper reuocandi potestatem habet extra articulum mortis, n. 205. & 206. Etsi tam Nouitij, quam Religiosi Societatis aliquamdiu bonorum suorum dominium retineant, de ijs tamen absque superioris facultate & consensu, Nouitij quidem valide, non tamen licite, cæteri neque licite, neque valide disponere possunt. ib. Religiosi Societatis ante vota solennia capaces sunt & dominij rerum temporalium, & successiois hæreditariæ, legatorumque, de quibus etiam pro arbitrio superioris disponere possunt. 208. Tam professi quam coadiutores formati omnino dominij, ac iuris temporalis rerum tam mobilium quam immobilium penitus sunt incapaces. n. 209. Nulla religio, neque domus aut Collegium Societatis post solennia suorum vota, quando nulla præcessit dispositio, eorum bonis succedere potest, n. 210. Est etiam præ cæteris religionibus, hoc societati peculiare, vt neque eius professi aut coadiutores formati, nec ipsa societas eorum loco à quoquã hæres scribi possit. n. 211. Possunt tamen & Ecclesiæ societatis, & collegia domusque professæ, nõ quidem intuitu personarum, sed per se hæres scribi & ex asse succedere. n. 214. Possunt etiã professi ac Religiosi Societatis bona quædam temporalia ita legari, vt post mortem testatoris non ipsi, sed religio, vel locus vbi habitant, succedat. n. 214. Possunt quidem religiosi etiam professi, itemque collegia ac domus probationis societatis in communi habere possessionem, imo ex quorundam opinione etiam dominium rerum mobil. ac immobilium, domus tamẽ professæ omnis possessionis rerum immobilium est incapax. n. 215.

Represalia.

Quid & quando licitæ sint. D. 2. q. 6. n. 73. Iis vti non licet contra psonas & bona Ecclesiastica. ib.

Res.

Verba non habent aliam significationem, nisi ad quam ex hominum imitatione determinata sunt; res vero certos ex natura sua vsus habent, quos præter hominum accidentariam institutionem significant. D. 1. q. 7. d. 5. n. 111. Res vsu consumptibiles, & quomodo earum vsus à dominio separari possit. D. 4. q. 1. n. 21. 22. Re quinam contractus perficiantur. D. 4. q. 7. n. 2.

Residèntia vide *beneficiatus*.

Respublica.

Bene ordinata respubl. præter leges scriptas exigit alium iudicem visibilem. D. 1. q. 3. d. 1. n. 15. & seq. Non habet dominium in vitam subditorum. D. 4. q. 1. n. 46. habet tamẽ ius ciuẽ perni-

nitiosum perimendi. ib. Id enim eius pax requirit. D. 4. q. 8. n. 28. eius damna ex negligentia officialium & impunitate scelerum. D. 4. q. 6. n. 71. Eius autoritate possunt transferri rerum dominia. ib. n. 63. & q. 6. n. 361. & q. 7. n. 79. In contractibus nō aperte iniustus potest supplere quod deest D. 4. q. 6. n. 361. & q. 7. n. 83. Eius condonatione vel supplementatione potest ex mutuo nō vi mutui aliquid amplius accipi. D. 4. q. 7. n. 79. seq. & 83. Reipub. contractus viles nō facile dānandi, nisi apertus sit error. ib. n. 83. Communi consilio sibi prospicere potest de capite, in eū ius regendi deferre; si abutatur, vt cōtra tyrannū se defendere, eum deponere, & punire potest. q. 8. n. 33. Contra eundem ius belli vindicatiui habet. à n. 34. Pro bono Reipb. communi debet quisque vitam ponere. n. 53. Nolens potest cogi, & inuitus tradi à Republ. vel vt contumax etiam occidi. n. 55. Quid dux, miles, priuatus debeat reipubl. vide *charitas*. Respubl. gaudet priuilegio restitutionis in integrum. D. 4. q. 1. n. 105.

Restitutio.

Restitutionis in integrum priuilegio qui gaudeant. D. 4. q. 1. à n. 104. & ex iniustitia. D. 4. q. 7. à n. 23. Quid restitutio. D. 4. q. 6. n. 1. Significat actum quo damnum in bonis quibuscunq; proximo iniuste factum rescitur. ib. & n. 4. Est actus solius iustitiæ commutatiuæ. n. 2. & eius tantum violatione oritur. n. 11. & 14. Differt à satisfactione num. 34. & ab eleemosyna. 10. Est necessaria tantum necessitate præcepti non mediij. Illius præceptum est negatiuum. 8. 9. Non oritur per se ex violatione iustitiæ legalis. 12. Quando oriatur ex violatione iustitiæ distributiæ. 15. item ex stipulatione præuia principis. 25. 27. Quomodo obliget restitutio in collatione beneficiorum, & bonorum communium. D. 4. q. 8. à n. 15. & is cui per sententiam iniustam ex parte rei iudicata res est adiudicata. D. 4. q. 4. n. 11. Iudex cum damno partium causas protrahens. ib. n. 90. Aduocatus dans causam damno ob patrocinium causæ iniquæ. ib. n. 127. vel improbe extorquens stipendium. n. 130. Restitutionis strictæ duo generantur tituli. D. 4. q. 6. n. 28. seq. ad eam tenetur omnis habens alienum, domino rationabiliter inuito, sed diuerso modo. ib. Ratione damni tripliciter obligaris. 35. Ex intentione sola lædendi non oritur. n. 36. Neq; ex noeuimento dato quod ne daretur, omnis diligentia fuit adhibita, ni pactum assicurationis liget. 37. Damnicans scienter & iniuste, tenetur ad omnia damna, etsi res perierit. 39. Præctice in foro conscientiæ ad restitutionem nō teneris ratione delicti damnicans præter intentionem, nisi ex culpa lata seu mortali. n. 40. 43. 45. 49. Ratione contractus damna præter intentionem data compensanda sub mortali ob pactum assicurationis, aut longiorem moram, aut usurpationem inconcessam rei commodatæ. 49. Quæ culpa restitutionem inducat in deposito, pignore, commodato. 50. sententia iudicis damnatus præstare damnum debes. n. 56. & in dubio compensationem facere. 60. seqq. ad restitutionem in dubia culpa nemo damnandus in foro externo.

62. à consecutione boni impediens iniuste & ex odio restituat. 63. non tenetur si absque fraude impedit eum qui nullum ius in re, nec ad re habet. 64. Si ius ad rem habebat per vim aut fraudem impediens à bono consequendo in solidum restituat. 65. 66. Si consecutio non erat certa, p ratione certitudinis restituum. 68. Nil restituum si absq; vi impediens à nondum legato aut nondum collato. 69. Quid restituat negligens procurare bonum proximi, parochus, iudex, custos, fiscalis, reus, testis. 70. seq. Telonarij, fluminum, sylvarum custodes, n. 82. seqq. Quid restituat nocens in bonis animi per veneficia, philtira, doctrinam malam. 86. seq. ad peccatum inducens ad quid obligetur à n. 89. & religiosum vi ac fraude seducens quid teneatur à 92. Quid homicida, mutilator, restituat. D. 4. q. 6. n. 100. & pro damno irreparabili à n. 109. Lædens vel occidens etiam ex priuato odio sed bello iusto, ad nil tenetur. n. 100. Lædens item consentientem, saltem tacite. n. 101. & quomodo prouocans & prouocatus deobligentur à restitutione. ib. Quid restituum pro virgine, aut nupta violata à n. 128. Quid pro honore & fama à n. 140. Quib. titulis, & cui restituum ratione beneficiorum Ecclesiasticorum à n. 161. Quid beneficiarius destruens bona immobilia &c. ib. n. 211. Restitutio rei furtiuæ à n. 256. Accipiens aliquid tanquā mercedem vt quid faciat vel nō faciat, quod ex iustitia facere vel non facere tenetur. 288. seq. Quid restituum ob actionem malam & turpē à n. 298. Restituenda ex ludo à n. 306. vide *Ludus*. Restituenda ob donationes & contractus metu factos. à n. 315. Vide *metus*. Ob falsatam monetam, literas, testamenta à n. 330. Ob gabellas defraudatas &c. à n. 336. Ob illicitam lignationem & pabulationem à n. 347. Ob venationem, piscationem, aucupium, columbaria à n. 349. Ob contractus illegitimos à n. 361. Restitutionis circumstantiæ à n. 373. In vsu consumptibilibus æquiualens, in alijs idē numero reddendū. n. 375. Non plus accepto restituendū, nisi per accidens, in penam & post sententiā iudicis. n. 376. Cui res accepta reddenda n. 377. Vigenti in suū detrimentū potest differri restitutio. n. 379. Dissipanti bona Ecclesiastica nō sunt restituenda 380. Si dñs rei alienę ignoretur quando in pios vsus expendenda. 381. seq. Inuenta domini ignoti, nō necessario pauperibus eroganda. 385. Domino mortuo restituendū hæredibus. 386. Absenti transmittenda sumptibus iniusti acceptoris. 387. Quomodo & à quo restituendum damnum coniunctis operis factū à n. 391. 1. ab eo qui alienum quoquo modo habet 391. vel ad quē res furtiuā peruenit. 401. 2. ab socijs participantibus &c. non impediētibus. 392. seqq. Principali restituenti alij æque principales obligantur, at minus principales ad nil tenentur. 402. 404. in defectu aliorum, tenentur in solidū quisq; reliquorum. n. 396. & 404. Quibus conditionibus liceat sibi restituere. à 406. Quomodo restituendū creditoribus si omnibus nō possit. à n. 412. 7. restituēda ea quæ extant, & eadē numero reddenda, deposita, pignora, locata, empta nō soluta. 412. quomodo debita realia à num. 413.

persona-

personalia à n. 419. Vbi restituere etiam obligantur nõ seruantes ordinem & consuetudinem restitutionis. 423. Restitutionis omisio est vnũ peccatum, nisi pœnitentia, vel longo tempore interrumpatur, idque in confessione explicandum. 426 seq. Causæ excusantes à restitutione à n. 428. ignorantia iuris & facti. n. 428. impotentia restituendi; extrema necessitas, periculum infamiæ, & mutandi status, nisi rua culpa sis depauperatus. n. 430 seqq. periculum mortis & infamiæ. n. 442. Damnum creditoris. 437. vel eius consensus, ib. exceptis tribus casibus. n. 438. à restitutione liberat etiam dispositio supremæ potestatis & sententia iudicis; Papæ & Episcopi in debitis incertis condonatio ex rationabili causa. n. 440. Itẽ præscriptio & vsucapio. 441. ad eandem non obligat res in extrema necessitate destructa. D. 4. q. 4. n. 104. Cessio bonorum non omnino tollit restitutionis obligationẽ. q. 6. n. 441. Restitutio quando differatur ob excommunicationem creditoris. 445.

Reuelatio.

Reuelatio diuina obiectum fidei formale *Quo.* D. 1. q. 1. n. 3. seqq. Reuelatio diuina comprehendit primo conceptum diuinæ mentis, secundario vero eius signa. n. 37. Reuelatio vt est ratio credendi, obscura est, tum ratione rei reuelatæ, tum reuelantis. à n. 40. vsque ad 53. An reuelatio diuina prout significat obiectum formale fidei, comprehendat non solum reuelationes factas Ecclesiæ, sed etiam priuatis. n. 59. Priuata reuelationi dissentiens pertinaciter essentialem malitiam hæresis contrahit, tamen secundum phrasin fori Ecclesiastici hæreticus non dicitur. D. 1. q. 1. n. 6. & q. 8. num. 163. In omni assensu fidei diuinæ, quo credimus obiectum reuelatum, simul & eodem assensu fide diuina credimus etiam ipsam reuelationem tanquam rationem credendi obiectum per modum medij cogniti. ib. dub. 4. toto. Reuelatio infallibilis non esset, si Deus falsum dicere posset. n. 137. Reuelatio existimata diuina non facit fidem diuinam n. 149. Sine noua reuelatione non est nouus fidei articulus. n. 214.

Reus.

Sine rei citatione & audientia inualidum est iudicium. D. 4. q. 4. n. 5. Ad eum iuridice interrogandum sufficit semiplena probatio. n. 72. Ex sola denunciatione non potest interrogari reus, nisi alia sint indicia. 73. Nec tenetur se prodere requisitus per viam generalis inquisitionis etiam sub excommunicationis comminatione &c. neque alij eum occultum tenentur pandere. n. 74. Quomodo ex notorio iuris, seu eius confessione contra eum procedi possit. n. 78. Quando possit interrogari & torqueri ex indicij expressis &c. n. 83. Reus debet audiri, etiam in crimine notorio, & plene probato. n. 87. Quando iure possit interrogari & is respondere de coplice. 86. aut de pluribus criminibus. 87. Reus non legitime interrogatus, aut de hoc dubitans non tenetur crimen fateri. 95. Legitime interrogatus tenetur crimen fateri sub peccato mor-

tali, & cum periculo mortis, ex veriori; non tamen improbabile contrarium, si spes sit euadendi. num. 96.

Negatum crimen tenetur fateri dum durat processus, sed non eo absoluto. *ibid.* Reus inique interrogatus non videtur peccare per se, reuelando crimen occultum, vel socios. 98. Reus ob sententiam dubiam aut iniustam triplici conditione ter potest appellare. n. 100. Damnatus vel damnandus ad mortem, triremes, aut carceres perpetuos, ex carcere aufugere potest. n. 101. 107. Innocens debet, si potest fugere. *ibid.* In graui metu pœnæ corporalis carceres & vincula licet ipsi effringere. 103. nec ad restitutionem damni sic videtur obligatus. 101. Sine vi potest se excutere à ministro iustitiæ. num. 106. Damnatus ad inedia potest oblatum cibum, accipere, non tamen tenetur; n. 107. & alij cibum possunt offerre, nec tamen tenentur. *ibid.* Venenum sumere non tenetur; ex probabili potest. num. 108. Hoc non potest, vt sui occidendi animo sumat, 109. Pro reo standum, si testes pares numero & dignitate stent pro eodem. nu. 119. Reo fauendum potius, si partium iura sint obscura. D. 4. q. 5. n. 28. & 54. q. 6. n. 61. 26. Non est vltra tertiam vicem torquendus etiam ex grauissimis indicij. q. 5. n. 70. Confessionem suam edat ex tortura demissus. *ib.* 71. Panda ei copia indiciorum & processus informatiui cum aduocato. n. 73. seqq. Reo suam confessionem retractanti quid faciendum, à n. 88. de eodem Carolina Constitutio. n. 98. Iam damnatus non tenetur reuocare crimen sibi impositum metu torturæ. n. 100. & 110. seq. si tamen spes certa esset euadendi, teneretur. nu. 102. Ad innocentem falso denunciatum liberandum compellendus est reuocare. n. 103. seq. Reo in carcere mortuo ante latam sententiam, non est neganda sepultura. n. 109. 110. Iniuste negans crimen non tenetur ad multam fisco soluendam. *ibid.* n. 76. sed tamen ad damnum aduersario præstandum, tenetur. 77. nisi ex metu pœnæ grauissimæ excusetur. 78.

Rustici.

Gaudeantne priuilegio restitutionis in integrum. D. 4. q. 7. n. 24. Possunt dare in feudum. *ib.* n. 180. Quando illis satisfaciendum à principe, si militem in hybernis &c. alant. D. 2. q. 6. num. 61. Rusticanorum vtriusque sexusturpia conuenticula, ludi, choreæ, tactus, denudationes, sagarum sunt seminaria. D. 4. quæst. 5. num. 123. & 125.

Sacerdos.

Summi quoque Sacerdotes veteris testamenti quamdiu illud in vigore fuit, in decretis ad religionem pertinentibus fuere infallibiles. D. 1. q. 4. n. 272.

Sacerdos nõn peccat contra professionem religionis, mutando habitum, & consuram, vel interroganti negando se esse sacerdotem. D. 1. q. 7. n. 121.

Sacramenta.

Sacramentorum legitimus usus non est sufficiens veræ Ecclesiæ nota. D. 1. q. 3. n. 97. Sacramentorum substantiam & rationem ex præcepto fideles scire tenentur in lege Evangelicâ. D. 1. qu. 9. numero 72.

Sacrificium.

Quid proprie per sacrificium intelligatur. n. 5. q. 3. n. 2. Sacrificium in genere est quasi compositum quoddam artificiale seu morale, ex ratione signi veluti forma, & actione externa quasi materia. num. 3. Materiale sacrificij includit aliquid sensibile, externum & quodammodo permanens, item actionem qua ea res Deo offertur. nu. 5. Debet autem oblatio esse sensibilis, immediate Deo facta, & immutabilia ac consecratiua rei quæ offertur. n. 6. & seq. Sacrificium debet fieri à competente ministro n. 10. Sacrificij institutio non est iuris naturalis proprie loquendo, natura tamen admodum conueniens. n. 11. Sacrificium diuidi potest, 1. ratione originis. 2. ratione materiæ. 3. ratione actionis oblatiæ & finis. 4. deniq; ratione rei oblatæ & ipsius etiam oblationis, num. 12. seq.

Sacrilegium.

Sacrilegium est violatio rei sacræ qua sacræ est, fit commissio, vel omissione iuxta diuersitatem obiectorum tripliciter, vel violatione personæ sacræ, vel violatione rei sacræ, vel deniq; loci sacri. D. 5. q. 8. n. 7. & seq. Quanam censeantur loca sacræ, unde non possunt extrahi transfugæ. nu. 14. Hac infirmitate quinam gaudeant, qui non. n. 16. Quicumq; iudex per vim extractum à se vel alio è loco sacro, condemnat, restitutionis fit reus. n. 18. An & quinam sacrilegi ipso facto sint excommunicati. n. 19. Omne sacrilegium est peccatum mortale nisi excusetur aut in deliberatione, aut paruitate materiæ. n. 20.

Saga.

Sagarum nefanda crimina, & contagio morte punienda. D. 4. q. 5. n. 4. 5. Quinam cum ijs processus instituend? & moderandus. n. 2. seqq. n. 11. 12. Suspectis & lapsis dandus locus & facultas se purgandi, nec pro iam conuictis habendæ. numero 17. & 24. Earum denunciationses solæ non sufficiunt ad damnandam aliam denunciatam. ibid. Multo minus ad torquendas vel damnandas personas bonæ famæ. à n. 23. maxime n. 31. Illarum denunciationses quomodo elidantur. nu. 32. 33. 37. 40. 41. Per somnia & translationes phantasticas deluduntur. n. 43. Saga poenitentes denunciare debent. n. 44. & 131. Earum reuocatio in extremis quid valeat. n. 53. Contra sagas procedendi signa etiam sine denunciationibus. n. 55. Quomodo disponendæ sagæ post confessionem suorum criminum vt complices denunciet. num. 57. Eis danda copia indiciorum & aduocatus. nu. 73. 76. 77. 78. Non statim vt capræ sunt, torturis subiiciendæ. n. 80. Consulendum in hoc negotio Christianæ & naturali modestiæ. n. 81. Earum reuocationi de persona innocente denunciata quomodo credendum. n. 89. seqq. Quomodo sibi & alijs falsa imposta crimina reuocent. n. 100. seqq.

Sagis laborantibus violenta suspicione, nec tamen conuictis aut confessis extra periculum mortis non est danda SS. Eucharistia. nu. 106. Si urgeat periculum mortis in carcere, nec SS. Eucharistia neganda. n. 108. nec mortuæ sepultura Ecclesiastica. n. 109. 110. Sagarum iudicium non finitur morte, sed post mortem potest iudex ceptam causam prosequi, & legitime damnatarum ossa exhumare & comburere. n. 111. Ad earum maleficia auertenda valet confessio. SS. Missa, S. Crux &c. à nu. 114. Sagas extirpandi remedia. à n. 123. Sagarum seminaria sunt obscæna vtriusque sexus conuenticula. n. 123. 124. turpes contactus, complexus, denudationes in choreis, ludis, turpe quoddam chorearum genus. nu. 125. Sagis poenitentibus venia & reconciliatio promittenda, & seruanda fides etiam post atrociam factam. numero 132. Nonnunquam expedit, loco supplicij capitalis, ad publicam poenitentiam aliquam admittere. n. 133.

Salutare, Resalutare.

Salutare & resalutare inimicum potest esse necessarium, ita vt id omittere possit esse mortale. D. 2. q. 3. n. 12.

Sancti.

Sancti à Pontifice canonizati necessario pro talibus habendi & colendi sunt. D. 1. q. 4. nu. 289. Sanctorum reliquiæ, imagines, inuocatio valent contra præstigias. D. 4. q. 5. nu. 121. An licitum sit Sanctos inuocare. Vide *Adoratio. Imago.*

Sanctitas vitæ fidelium, veræ fidei argumentum. D. 1. q. 2. n. 91. Nullos habere sanctos non potest nisi falsæ Ecclesiæ conuenire. D. 1. q. 3. n. 131. Sanctitatis defectus apud sectarios probatur. D. 1. q. 9. n. 132. Substantio in sanctos facta est irreligiositas. D. 4. q. 8. n. 253. Sanctis maledicere pro vi Deum in illis habitat, est blasphemia. n. 117.

Sanitas.

Gratia gratis data quæ dicitur, sanitatum, dicitur potestatem patranti miracula in ordine ad salutem corporum, & ita materialiter tantum differt à Gratia virtutum.

Sapientia.

Sapientia quæ datur ob priuatam vtilitatem, non intrat in animam maleuolam, Sap. 7. Sed ea quæ datur ad salutem publicam aliorum. D. 2. q. 4. n. 274. Donum sapientiæ perficit intellectum ad recte credendum & agendum per causas altissimas & diuinas. D. 2. q. 6. n. 94. Gratia quæ dicitur sermo Sapientiæ, diuina cognoscit & externo sermone tractat per causas superiores & rationes diuinas, eoque differt à sermone scientiæ. Disp. 1. q. 7. n. 234. & 36. Sapientia est donum Spiritus S. quo de Deo, rebusque omnibus secundum diuinas regulas iudicatur. D. 2. q. 4. n. 36. Ad eam spectat vt Deus altissima causa cognoscatur, & omnia ordinentur ex interna cum eo coniunctione. n. 37. Speculatiua est & practica, vt nō solum speculetur diuina sed practice per regulas diuinas dirigat actus humanos. n. 38. 39. Excellentior est quam Sapientia virtus intellectualis, per quamdam vñionem attingens Deum quod fit per charitatem, & ad plura se extendit. n. 39.

Percam amaritudo in hac vita vertitur in dulcedinem. n. 40. 44. Eius subiectum, formaliter est intellectus, charitatem velut causam supponit in voluntate, per quam habet illam connaturalitatem ad res diuinas, ex qua habet esse donum Spiritus Sancti. n. 41. 42. Hoc donum non est in peccatoribus sed in omnibus gratiam & charitatem habentibus, secundum diuersum tamen gradum. num. 46 47. Sapientia donum est distinctum ab acquisita sapientia, fide, dono intellectus, scientia & Charitate, ei tamen respondet. n. 48. 49. 50. Eidem sapientia septima beatitudo Pacificorum respondet. n. 51. Vnde tribuatur Sapientia, quod sit pacifica, modesta, suauis, bonis consentiens, plena misericordia & c. n. 52. Initium sapientia timor Domini est, quod sapientia primo omnium remoueat mala. n. 52. Sapientia diuina opponitur triplex Sapientia, animalis, terrena, diabolica. D. 2. q. 4. n. 54. Sapientes ad bonum & malum. ib. Sapientia terrena est, quae pro ultimo fine habet bonum terrenum, animalis bonum corporis; diabolica aliquam excellentiam vanam. ib. n. 54.

Satisfactio.

Satisfactio quid & quomodo differat à restitutione. D. 4. q. 6. num. 3. 4. Per illam Deo satisficit. num. 5.

Scandalum.

Quid & quotuplex. D. 2. q. 6. n. 95. Scandalum passiuum non est speciale peccatum sed actiuum, & quidem ex suo genere mortale. n. 96. Nec ad id requiritur directa intentio ruinæ spiritualis. n. 96. Excusat tamen à mortali tum indeliberatio tum paruitas materiae. n. 97. Non semper habet adiunctam speciale malitiam eius peccati, ad quod proximus inducitur, nisi directe sit intentum. num. 98. Scandalum non cadit in viros perfectos. n. 99. An & quando liceat rem per se non malam, at non sine peccato exercendam, ab alio petere, suadere, præcipere. n. 101. An & qua ratione liceat propter malum peccatum vitandum, inducere ad minus. n. 102. Qua ratione liceat per accidens aut remote malo cooperari. n. 103. An à peccato excusentur metu mortis remigantes in nauibus Turcarum, aut eis arma ministrantes. n. 104. Ad mouere scalam, aut res latentes prodero furi; aut ferre amatoriam, epistolam amicæ, aut vendere arma, aleas, pigmenta ipsidem abufuris. n. 104. & seq. An & quale peccatum sit aliquem à bono indebito impedire. 106. Non solum omnes actiones malæ, sed etiam mali speciem habentes propter scandalum omittendæ. n. 107. nisi forte in casu extraordinario magnæ utilitatis vel necessitatis. n. 108. Ob scandalum vitandum non sunt omittenda bona spiritualia necessaria; nec etiam cætera, si scandalum sit Pharisaicum n. 109. & seq. Si scandalum sit infirmorum, reddenda est ratio facti, quæ si contemnatur, contemni etiam poterit scandalum. n. 112. Quenam bona necessario ob scandalum prætermittenda. 113. Etiam præstat nonnunquam ob scandalum tacere verum. n. 114. Consilia Euangelica qua ratione ob scandalum prætermittenda. n. 115. Qua ratione bona temporalia propter scandalum dimittenda. n. 116.

Bona communia Ecclesie rectoribus commissa, communiter propter scandalum non dimittenda. ib. 117. Sæpe tamen expedit Prælati ad tempus dissimulare, vel etiam condonare, aut condonationem procurare. n. 118. & seqq. An & qua ratione possit nonnunquam aliquod præceptum posituum negligi ob vitandum scandalum. n. 120. Et quid in cæteris actionibus obseruandum.

Scientia.

Actus scientia solum quoad exercitium liber est & meritorius. D. 1. q. 7. num. 81. Gratia quæ dicitur sermo scientia, tum ad cognitionem, tum ad explicationem externam rerum fidei pertinet. ibidem. num. 134. Differt à sermone sapientia, quod hic Diuina tractet ex superioribus causis, ille ab inferioribus & creatis. n. 136. Dono scientia opponitur ignorantia. D. 1. quaestione 8. num. 2.

Scotus.

Scoti sententia discussa: dum asserit, fidem Diuinam resolui in aliquid fide humana creditum. D. 1. quaest. 5. n. 180. Præter habitum fidei in intellectu credentis nullum alium poni in voluntate. D. 1. q. 6. n. 9. 10. Habitum fidei non esse certum certitudine obiectiua. D. 1. quaest. 6. n. 47. Omnem habentem fidem certum esse se habere, fidem. D. 1. q. 6. n. 87. Infideles subiectos Christianis ad fidem compellendos. D. 1. q. 9. n. 1. Habitum spei non distingui à fide & Charitate, esse probabile. D. 2. q. 1. n. 20. Habitum spei naturalem dici posse virtutem Theologicam. n. 21. Eiusdem sententia refutatur, qua dicit, non licere malefactores in scriptura non expressos occidere. D. 4. q. 8. n. 8.

Scriptura sacra.

Scriptura S. non est ordinarius iudex controuersiarum fidei. D. 1. q. 3. à n. 15. vsque ad n. 35. Quædam controuersia scriptura iudice definiti nequeunt. ib. n. 19. Scriptura per se sola non satis damnat hæreticos ibid. n. 20. Scriptura difficilis & obscura. n. 23. Quo sensu nihilominus dicatur lex Domini lumen oculorum. n. 32. Scripturae vocabulo intelligimus Verbum Dei Spiritu sancto dictante & inspirante conscriptum ab homine. D. 1. q. 5. n. 4. Nefas est, scripturam vel minimi erroris arguere, profecti à scriptore sacro. D. 1. q. 5. n. 8. Scriptura sacra continetur omnibus & solis ijs libris quos Ecclesia in Canonem recipit. ib. n. 10. Referuntur varia regulæ dignoscendi scripturam sacram a profana. ib. vide. v. *Canonicus*, omnes & soli & toti illi libri sacri & Canonici sunt, quos Concilium Trid. exhibet sess. 14. D. 1. q. 5. n. 39. Recensentur libri Canonici. ibid. Scripturae textus editio. vide v. *Biblia*. Scriptura traditiones asserit & commendat. n. 98. Scriptura non ideo proprie conscripta est, vt esset norma & comprehensio fidei, sed vt esset commonitorium ad conseruandam fidem prædicatione acceptam. n. 145. Quo duplici sensu scriptura sufficienter contineat, quæ ad religionem pertinent. n. 153. Scriptura S. infallibilis fidei regula; qua tamen notior & vniuersalior est Ecclesia, vt pote ipsam scripturam eiusque sensum, multa insuper non scripta patefaciens. n. 175.

Scriptura non tantum creditur ex auctoritate Ecclesie sed ex communibus fidei motibus. n. 187.

Secretum.

Ex probabili potest re⁹ metu grauis torture secreto alienum crimen sibi commissum prodere. D. 4. q. 4. n. 98. Secretum contra commune bonum non obligat. ib. n. 110. 117.

Senex, Senectus.

Senes ex longa experientia suspiciosi. D. 4. q. 3. n. 11. Senectuti deferretur honor tanquam ordinem habenti ad virtutem. q. 8. n. 21.

Sepultura.

Sepultura Ecclesiastica non est neganda poenitentibus absolutis. D. 4. q. 5. n. 109. *V. elemosyna.*

Sub excommunicatione ad eam non potest admitti vsurarius manifestus. D. 4. q. 7. n. 107.

Serui, Seruitus.

Serui de iure non habent dominium. D. 4. q. 1. num. 38. & num. 116. Inter seruum & dominum ius est legale secundum quid. num. 116. Est etiam ius simpliciter. D. 4. quaest. 2. num. 12. & num. 73. In seruorum vitam non habet dominium Princeps, Respublica, Dominus. num. 46. ratio ibid. Seruitutis duplex significatum, D. 4. quaest. 1. num. 20. Est genus quasi ad vsu, & ad vsu fructum. ibid. Seruitutes varia, affirmatiua, continua, personalis, vrba. ibid.

Simonia.

Simoniaca electio Summi Pontificis an valida. Vide *Electio* Per Simoniam accepta restituenda ante sententiam. D. 4. q. 6. num. 298. 304. & quidem pauperibus. num. 389. Ob Simoniam non possunt vendi spiritualia. D. 4. quaest. 7. num. 55.

Simonia à Simone, Mago dicta est peccatum. Religioni oppositum, quo spirituale quidpiam vel spirituali annexum emitur, aut venditur. D. 5. quaest. 8. num. 21. Per spirituale intelligitur vel id quod per essentiam est tale, vel causaliter, vel effectiue, vel quod rei spirituali est annexum, antecedenter, concomitanter, aut consequenter, num. 22. Simonia est ex genere suo peccatum mortale, nisi excusetur ab ignorantia, aut inaduerentia num. 26. Quotplex sit Simonia. num. 27. & seq. Potuit ante Christi aduentum vera Simonia committi ab ijs qui secundum legem naturæ viuebant extra Synagogam. num. 33. Potuit etiam committi ab Idololatriis ante Christum, non item post eius aduentum. num. 34. 35.

Officium vel operam docendi vendere non est simonia, neque ex script. euinci potest. num. 36. & seq. Quonam pacto pretium pro virtutum actibus accipere sit simoniacum. num. 40. & seq.

Pro omissione actus spiritualis dare vel accipere aliquid propriè non est simoniacum. n. 43.

Quæ per se pretio æstimabilia, etsi rebus sacris sint annexa, absque simonia possunt commutari, alioqui non possunt. num. 44. & seqq.

Beneficium Ecclesiasticum tria complectitur, Titulum, 2. ius percipiendi fructus, 3. fructu ipsum. num. 51. Officium Ecclesiasticum iure naturali citra simoniam vendi non potest, etsi possit vendi fructus eius, imo etiam ius percipiendi fructus & conducere & elocari potest. n. 51. & 52.

Ius percipiendi fructus officio debitus, vel personis ob titulum spirituale, ne iure quidem naturali potest emi aut vendi. numero 35. & 56. quod quoad simplicia beneficia bene negat Nau. num. 54. Varietamen à Pontifice circa beneficia dispensari potest, concedendo scilicet fructum absque titulo, etiam cum iure percipiendi eos fructus. num. 55. Potest quæuis pensio spiritualis absque simonia redimi. num. 57.

An simoniacum sit rem spirituale cum temporali commutare. num. 58. 64.

Permutatio rerum spiritualium intuitu temporalium, quæ annexa sunt, simoniaca est tam positio quam naturali iure. num. 59. & 60.

Permutatio beneficiorum quo pacto sit licita. num. 61. Quo pacto incurratur simonia. n. 63.

Potest Episcopo impendi officium spe alicuius beneficij titulo gratitudinis. num. 69.

Nec illæ etiam donationes sunt simoniacæ quæ sunt Ecclesie sub onere recompensationis alicuius spiritualis. n. 70. Licet etiam pecunia, vel motiuo quodam ad actus virtutum prouocare. n. 71.

Beneficium precibus aut motiuo consanguinitatis indultum non est simoniacum, licitum etiam est alia spiritualia ex metu conferre. n. 73. 74.

Licet etiam pacifici de retributione temporali modo caueat scandalum, & temporale non exigatur tanquam pretium rei spiritualis. n. 76.

An sit simonia temporali aliquo munere redimere vexationem, qua quis impeditur à consecutione beneficij aut alterius boni spiritualis. n. 77. & seq. Simonia mentalis nullam poenam iuris incurrit. num. 84.

Conventionalis obligat ad restituendum quidquid acquisitum est, temporale quidem etiam ante sententiam iudicis ei quo acceptum, spirituale vero superiori præter poenam pro arbitrio iudicis determinandam. num. 85. & seq.

Realis quoque simonia obligat ad restituendum quidquid simoniacè acceptum est (deductis tamen expensis) spirituale quidem prælato, si possit tamen restitui, temporale & quidem ante sententiam iudicis, ei qui dedit, post sententiam vero Ecclesie vel pauperibus. n. 89. & seq.

Tenerur is quoque restituere qui bona licet fide, ab eo tamen qui simoniace dedit, accepit, sine fructibus tamen. n. 92.

Quinam simoniaci incurrant Excommunicationem. n. 93. Quænam poenæ simoniæ confidentiali in beneficio à Pio V. sint determinatæ. n. 96. Simonia in electione Papæ, vel examinandis pro Parochijs admissa priuat ipso iure, facitque inhabilem ad alia, vsu tamen receptum est, vt ante sententiam iudicis non dimittant. n. 67. & seq.

Potest Papa circa omnes simoniæ poenæ dispensare. n. 99.

Simplicitas. Vide *Veritas.*

Societas.

Societatis contractus quid, & quomodo ineatur. D. 4. quaest. 7. num. 200. Quibus conditionibus ineendus, & vt in eo plus valeat opera quam pecunia. num. 201. seqq.

Et fortis etiam pecuniaria sit particeps, qui operam contulit. n. 203. seqq.

Quomodo damnum æqualiter ad socios perueniat aut vnum tantum. num. 206. Expensæ item sint communes. num. 207. Ei contractui possunt addi contractus alij inter eosdem socios, iuri naturali & humano non contrarij, vt pactum assecurationis & capitalis, certis tamẽ conditionibus. n. 208. seqq. vbi fufe cõmoda eius contractus. Societatis contractus implicita vel explicita intentione iniri potest ab illis, q̄ contractu innominato dant 5. pro 100. n. 222. Societatis titulo an potuit in vili moneta summa 1000, florenorum dari lucroso negotiatori anno 1620, &c. qui & lucrum & capitale in bona moneta redderet. n. 258.

Societas IESV.

Eius Professi, Coadiutores formati spiritualia & temporales non habent dominium particulare rerum temporalium. D. 4. q. 1. n. 39. Eius bona immobilia præscribi non possunt nisi annis sexaginta. num. 91. In bonis alienandis non requiritur tractatio capitalaris. D. 4. q. 7. n. 185. & disp. 6. ex instituto, &c.

Solennitas.

Solennitates iuris omiffæ vtrum irritent contractum. D. 4. q. 6. à n. 364. Sine solennitate quidem contractus super abalienatione bonorum Ecclesiasticorum facti tenent in conscientia. D. 4. quæst. 7. num. 189. seq. Solennitates testamenti. D. 4. quæstione 7. numero 300. seqq. Vide *Testamentum*.

Somnium, Vide Diuinitio.

Spes.

Spes virtus Theologica definitur. D. 2. quæst. 1. num. 2. Speramus etiam bona naturalia quatenus ad Deum ducunt. D. 2. quæst. 1. num. 5. Spes secundum actum principale non est simplex amor, sed efficax voluntas consequendi Deum num. 6. Spes tendit in Deum vt summum bonum nostrum, charitas in Deum vt summum bonum absolute num. 7. & D. 2. quæst. 2. num. 10. Datur aliquis spei actus, quo nihil efficaciter obtinendum appetitur, num. 13. Ratio ardui, non est ratio formalis obiectiua Spei, sicut nec nullius alterius prosecutionis, D. 2. quæst. 1. num. 20. Habitus spei naturalis & acquisitus de Deo vt est bonum supernaturale, nec perfecta virtus est, nec virtus est Theologica. num. 21. Actus à virtute spei eliciti, præter intentionem finis, & electionem mediõrum, sunt etiam alij, & prosecutionis quidem, amor concupiscentiæ, desiderium, gaudium de bono; fugæ vero odium & abominatio, timor, & dolor de malo opposito. n. 22. & seqq. Spes etiam in hac vita quodammodo beatos facit. num. 24. Sperare alteri supernaturalem potest beatitudinem etiam peccator, quia amor ad spem supernaturalem prærequisitus non est actus charitatis. D. 2. q. 1. n. 30. 31. Spes ordine naturæ posterior est fide, prior charitate. n. 32. Spes in ratione virtutis perfectior est habitu fidei. numero 33. Spei subiectum proximum, voluntas. D. 2. q. 1. n. 35. Spes supponit in intellectu iudicium de possibilitate beatitudinis. n. 36. 38. Spes certa. n. 39. Spes est in iustis & iniustis viatoribus non in damnatis, nec in beatis. saltem quoad id quod imper-

fectum in Speest, videlicet carentiam & expectationem propriæ beatitudinis, qua ratione etiam non fuit in Christo. n. 40. 41. 42. 43. Nec actus nec habitus spei metaphysice loquendo, repugnat statui beatorum num. 49. Spes non amittitur per peccatum contra præceptum spei affirmatiuum. n. 82. Amiffa per infidelitatem fide, spes quoque cum cæteris habitibus infusis amittitur, ibid.

Spiritualia.

Ratione spiritualium bonorum & temporalium quis ordo charitatis ad se & proximum. D. 2. quæst. 3. à n. 50. Vide *Charitas*. Quomodo spiritualia bona proximi anteferenda temporalibus proprijs. n. 59. Spiritualium bonorũ dominium habet homo. D. 4. q. 1. n. 47. & seq. Non possunt vendi. D. 4. q. 7. n. 55. Spirituale bonum v. g. infantis non baptizati & ab fugiente equite conculcandi præferendum vitæ corporali. D. 4. q. 8. n. 57.

Spurius.

Spurius adeptus bona fide hæreditatem non tenetur cedere, nec credere matri etiam iuranti. D. 4. q. 6. n. 443. Qui sint spurij. D. 4. q. 7. n. 12. Nil possunt à paternis bonis vel ex testamento, seu promissione, neque ab hærede, nisi liberaliter datum accipere, ibid. Matri etiam carenti legitimo nõ potest succedere, potest tamẽ retinere dona, donec priuetur ibid. Alimenta illis debentur à matre per triennium, post à patre. Spuriæ quoque loco alimentis etiam dos debet dari. ibid.

Status.

In statu Innocentiæ nulla fuisset dominiorum diuisio. D. 4. q. 1. n. 69.

Cum mutatione status non tenetur restituere bonæ fidei debitor. D. 4. q. 6. n. 430.

Nisi sua culpa & fraudibus eum obtinuisset, & sine infamia mutare posset. n. 431.

Quæ tamen infamia non excusaret vilem hominem obligatum ad magnam summam. n. 434. Nec cum iniuste & malis artibus parta sunt, etsi mendicitatem omnino incurrat, nisi infamia excuset. n. 436.

Honesto alias viuens statu potest seruare, quæ ad illum sunt necessaria. ibid. Cedere bonis absque culpa coactus potest abscondere quantitatem necessariam ad statum. n. 441.

Status vniuersim diuiditur in Ecclesiasticum & Laicum, qui iterum varie subdividuntur. D. 6. q. 3. n. 7. Quomodo inter se differant perfectio & status perfectionis. num. 19. seq. Episcopi & Religiosi sunt in statu perfectionis, sed non eodem modo. 21. 24. 28.

Prælati cæteri & Curati seu Presbyteri, itemque Clerici non sunt in statu perfectionis. num. 25. 26.

Etsi ex se status religiosus præcedat presbyteratum &c. posterior tamen est ille religiosorum status, qui curam animarum non habet. numero 30. Quoniam ordine status religiosi secundum ordinem perfectionis sibi succedant. num. 34. Perfectio status religiosi vnde metienda. numero 36. Etsi vita solitaria cæteris paribus perfectior sit ecenobiticâ, est tamen periculosior. numero 44.

Statuta.

Statuta rerum publicarum non facile condemnanda, si videantur iniqua. *D. 4. q. 1. n. 64. & quaest. 6. n. 361.*

Sterilitas.

Si res censualis sterilecat, pensio remittenda. *D. 4. q. 7. n. 121.* Item si res conducta, pro ratione damni. *n. 158. seq. Quae censeat sterilitas. n. 160.*

Stipendium.

Stipendium parochorum ad animas in spirituali necessitate iuandas obligat etiam cum periculo. *D. 2. q. 3. n. 60. 62. 64. seqq.* Idem obligat, ducem, militem ad vitam pro communitate in necessitate ponendam. *n. 70.* Stipendia à duobus non potest accipere vni ex iustitia obligatus. *D. 4. q. 7. n. 62.* Neque sibi licet compensare clandestina compensatione, nisi esset infra infimum iustae mercedis gradum. *n. 164. & fufe q. 6. à n. 406.* Stipendium Tutoris. *n. 293.*

Stipulatio.

Ex ea oritur ius ad rem, & obligatio restitutionis. *D. 4. q. 6. n. 25. 27.* Contractus ille verbis perficitur. *D. 4. q. 7. n. 2.* Vide *Promissio.*

Studiosus.

An à studiosis exigenda gabella, standum consuetudine. *D. 4. q. 6. n. 346.*

Stuprum.

Stuprum est genus contumeliae, quomodo compensandum. *D. 4. q. 6. n. 129.* Virgini consentienti stuprum faciens nil tenetur nisi prolem alere. *ibid. num. 128. 130.* Stupro fraude violata aut ducenda, aut damna compensanda. *num. 130. 131. seq.* Blanditijs adducta & iam ante violata quid teneatur. *num. 134. 135.* Quid ei teneatur ratione promissi matrimonij. *num. 136. seq.* Quid ligatus voto castitatis & religionis. *n. 138.* Stuprum dicitur etsi volente parente filia corrumpitur. *D. 4. q. 8. n. 9.*

Subditi.

Subditi accusare non prohibentur, nisi infames, & ex odio. *D. 4. q. 4. n. 11.*

Subsannatio.

Subsannatio est derisio factis exercita, grauior contumelia; in Deum facta est blasphemia, in sanctos irreligiositas, in parentes impietas. *D. 4. q. 8. num. 153.*

Substitutio.

Substitutio cum vnus loco alterius haeres instituitur est directa & indirecta, & quouis adhuc est sextuplex, & quid singulae sint. *D. 4. quaest. 7. num. 314. seqq.* Si substitutus sit pia causa non potest haeres detrahare quartam partem. *num. 316.* Quis ordo in substitutione compendiosa. *numero 317.*

Superstitio.

Quid sit. *D. 5. q. 7. n. 1.* Species superstitionis sunt Idololatria, superstitiosa diuinatio, & vanae obseruantiae. *ibid.*

Suspicio.

Suspicio quid, quam illicita, vnde orta. *D. 4.*

quaest. 3. num. 8. 9. seqq. & n. 32. 35. Quae indicia requirantur ad suspensionem non temerariam. *num. 25.* Suspicio per se & regulariter etiam in materia graui non est peccatum mortale. *num. 31. & seqq.* vbi etiam natura suspicionis explicatur. Neque etiam in peccato morali videtur esse mortale peccatum, seclulo odio & prauo affectu. *numero 39. 44.* Suspicio per accidens ex prauo affectu, & in materia grauissima potest esse mortale. *num. 37. 44.* In suspicione duplex potest esse indeliberatio. *num. 40.* Primaria & intrinseca indeliberatio est cum quis non aduertit se ex insufficientibus indicijs rapi in suspensionem, & hoc excusat à mortali. *ibid.* Suspicio temeraria vt sic directe non potest esse voluntaria. *ibidem.* Suspicio in re graui prodita apud suspectum, grauem contumeliam continet, & est mortalis. *num. 42.* Suspicio ex sufficientibus indicijs absque honesto fine & causa vilitatis est illicita & venialis. *num. 49.* Suspicio violenta laborantibus reis sagis num. SS. sacramenta administranda, & sepultura concedenda. *D. 4. q. 5. à n. 106.*

Sufurratio.

Sufurratio est amicitia inter duos dissolutio facta per detractionem vel per aliam narrationem, est mortalis, aut venialis ob leuitatem materiae aut indeliberationem. *D. 4. q. 8. n. 152.*

Symbolum.

Symbolum Apostolorum quot contineat articulos. *D. 1. q. 1. d. 8. n. 219. seqq.* Symboli Apostolorum scriptura Canonica. *ibid. num. 225.* Cur ita appellatum. *num. 229.* An in Symbolo recte etiam dici possit, Credo in Sanctam Ecclesiam &c. *num. 230.* Symbolum Nicanum. *num. 231. & seq.* Symbolum Athanasij. *num. 234.* Symbolum de nouo potest condere Pontifex & Ecclesia. *num. 236.* Symbolum Apostolorum sicut & orationem Dominicam sub praescripta verborum formula memoriter tenere necesse est. *D. 1. q. 7. n. 73.*

Syndici.

Syndici constituantur ad denuncianda omnia magiae, & veneficiorum indicia. *Disp. 4. quaest. 5. num. 129.*

T.

Talio.

Talionis poenam omnibus iuste irrogari Pythagoricorum & Rhadamanti sententia. *Disp. 4. quaest. 2. num. 66.*

Talio statuitur accusatori, qui in probatione accusationis ex malitia susceptae deficit. *Disp. 4. quaest. 4. num. 115.*

Talionis poena occisor non satisfacit parti laesae. *Disp. 4. quaest. 6. num. 113.*

Temerarium iudicium. Vide *Suspicio, iudicium &c.*

Temporalia bona.

Temporalia bona quomodo ex charitate saluti spirituali proximi vel eius bonis temporalibus postponenda. *D. 2. quaest. 3. à n. 59. & à num. 69.* Vide *Proximus, Episcopus, Caritas, Communitas.*

Tempus

Tempus.

Tempus legitimum est necessaria conditio ad præscriptionem. D. 4. q. 2. n. 82. 83. Quantum requiratur pro singulis præscriptionibus. n. 85. seq. Tempore immemoriali sine titulo præscribitur ius patronatus. n. 94. exigendi aut non soluendi decimas. n. 96. ius indicendi vestigalia. n. 98. Prior tempore prior iure in soluendis hypothecariis creditoribus valet. D. 4. q. 6. n. 416.

Tentatio Dei.

Tentatio Dei est species irreligiositatis, vitium oppositum religioni per defectum, quo quis temere explorat diuinam potentiam. D. 5. q. 8. num. 1. Est peccatum mortale ex genere suo, & interdum veniale vel ob indeliberationem actus, vel ob materiam leuitatem. n. 2. sibi autem vel proximo necessitatis, vel utilitatis causa quiduis petere humiliter à Deo charitatis est & religionis, non temeritatis. n. 2.

Testamentum.

Testamentum dolo mutare curans tenetur ad restitutionem. D. 4. q. 6. n. 65. Testamenta Episcoporum, Clericorum debent esse pro pauperibus & pijs causis. n. 233. 238. seq. & fusa à n. 244. Nec præscribi nec dispensari valide potest, si non ad honestum & per se licitum vsum ex particulari causa impetraretur dispensatio. n. 251. Incommoda ex testamentis clericorum in vsum profanos legantium. nu. 250. Testamenta clericorum in profanos vsum odiosa magis quam donationes inter vivos, quæ tamen habentur illicitæ. n. 252. Testamenta falsate, lacerare, obligat ad restitutionem. n. 332. Testamenta minus solemnia ad pias causas cum duobus testibus in vtroq; foro valent. n. 368. seq. Eiusmodi vero testes in foro conscientie necessarii non sunt. nu. 370. Testamentarij tutores qui testamento vel codicillo patris pro filio relict. D. 4. q. 7. n. 272. Quid testamentum, vnde dictum. ib. n. 294. Conuenit cum cæteris vltimis voluntatibus, & ab iisdem differt, quod sit hæredis directa institutio. n. 295. 296. Testamentum aliud in scriptis seu clausum, aliud nuncupatiuum: ad prius quales septem testes requirantur qui subscribant & subsignent. ib. n. 300. Excipitur testamentum coram rege & c. militis. n. 303. Ad testamentum nuncupatiuum itidem septem testes necessarii, & notarius vel octauus testis. n. 302. Vtrumq; debet esse absolurum, alias nullum etiam quoad priora coram testibus dicta. n. 302. Quædam valent sine solennitatibus vt coram rege, militis testamentum inter liberos & descendentes. n. 303. Testamenta dubij valoris per codicillarem clausulam transeunt in codicillum. n. 305. Quis effectus eius codicilli. ib. Testamentaria solemnitates etiam iure canonico receptæ sunt, etsi subditis Ecclesiarum & clericis tres vel duæ personæ cum parochio sufficiant, vel quatuor testes tantum. nu. 306. Testamentorum solemnitates ad pias causas & naturalem obligationem in foro conscientie. 307. Variæ genera hominum testari prohibita. n. 308.

Testari subgravi obligatione per se nemo tenetur sed ad cauendas lites. n. 309.

Impedientes testamentum aut eius mutationem peccant & bonis ijs priuantur. ib.

Testis, Testimonium.

Testis facit semiplenam probationem. D. 4. q. 4. n. 73. debet esse distinctus ab accusatore & denunciatore. ibid. Vt testis iuridice interrogari possit, requiritur publica infamia. n. 76. Quomodo absq; publica infamia ex alijs causis & indicijs possit ad specialem inquisitionem testium procedi. nu. 82. Testari quilibet tenetur ex præcepto vel charitate. n. 116. Testari licet etiam de crimine occulto & sibi sub iuramento secreto commissio, vbi maior obligatio erga rem publicam vel innocentem. numero 117. Duo testes sufficiunt omni exceptione maioribus: in particularibus quibusdam causis plures requiruntur. n. 118. & D. 4. q. 5. n. 27. 308. Testes singulares quanti faciendi. nu. 119. 120. 121. A testimonio ferendo qui repellantur. num. 123. Testis quomodo mentiendo peccet mortaliter aut venialiter. n. 124. Vnus testis in occultis non facit iudicium ad torturam nec plures ad condemnandum, nisi sit omni exceptione maior, vel adiuetur alijs adminiculis. D. 4. q. 5. n. 24. seqq. maxime n. 29. Testis infamis est inhabilis ad faciendum iudicium absq; alijs adiumentis etiã in exceptis criminibus à n. 29. Testis & accusatoris præsumptum odium elidit eius iudicium. n. 49. Testis iniuste recusans testimonium, aut falsum testificans, non tenetur ad multam fisco soluendam. D. 4. q. 6. num. 75. Tenetur tamen ad damnam partem præstandum. n. 77. nisi metu incommodi excusetur. n. 78. 79.

Theologia, Theologus.

Theologia in quo à fide differat. D. 1. q. 1. n. 72. Theologum contra veneficia quid scire oporteat. D. 4. q. 5. n. 112. Theologus iudicibus contra fasas procedentibus attribuendus, & quod eius officium. n. 127. Torturæ interesse non debet. n. 128. Vtrum Theologia pro pretio doceri possit. D. 5. q. 8. à n. 36.

Theauri.

Theauri qui sunt inuentoris. D. 4. q. 1. num. 53. seqq.

S. Thomas.

Eius sententia discussa, an fides esse possit cum euidencia. D. 2. q. 6. n. 166. Explicatur eius sententia dicentis fidem informem non esse virtutem. D. 1. q. 6. nu. 29. Quo sensu dicat hereticos non statim sed post primam & secundam correptionem ab Ecclesia damnari. D. 1. q. 8. n. 108. Spem non esse in beatis. D. 2. q. 1. n. 44. Timorem seruilem bonum esse quoad substantiam, malum quoad seruiliterem. n. 58. Timorem seruilem non esse in beatis. n. 65. Quo sensu dicat obiectum charitatis esse bonum diuinum vt est beatitudinis obiectum. D. 2. qu. 2. nu. 9. Quo sensu dicat eundem actum quoad substantiam posse esse naturalem & supernaturalem. ib. n. 77.

Timor.

Timor in genere est fuga mali possibilis futuri contrarij bono amato. D. 2. q. 1. n. 51. Nasceatur ex amore. n. eod. Timor triplex, filialis, seruilis, mundanus. nu. 53. Timor filialis est quo timemus malum culpæ & offensam Dei, propter ipsam DEI bonitatem. nu. 54. Est actus charitatis. ib. Seruilis est quo timemus malum pœnæ, & Deum quatenus eius causa est. nu. 55. Seruilis timor duplex, bonus & malus, & quid vterq;. n. 55. seq. Timor seruilis bonus initium sapientie effectiue. numero 57. 63. Timor mundanus quis dicatur. 59.

Crescente

Crescente charitate minuitur timor servilis quoad actus exercitium. n. 64. Timor, donum spiritus S. habitus est à reliquis virtutibus distinctus, quo reddimur facile mobiles ad timendum Deum. n. 62. An in beatis & quomodo maneat timor tam servilis quam filialis. n. 65. 66. Quare ratione ex timore proveniat paupertas spiritus quæ est prima beatitudo. n. 67.

Tituli.

Quibus titulis transferatur dominium. D. 4. q. 7. n. 52. 57. 63. 65. & seqq. Quibus præscribatur. n. 76. Etiam in bonis mobilibus Ecclesiæ. nu. 86. & minoreñium. 88. Quo titulo præscribatur beneficium. nu. 92. Sine titulo sed tempore inmemoriali præscribitur ius patronatus. n. 94. Ius exigendi decimas, vel non soluendi. n. 96. Ius indicendi vectigalia. n. 98. Titulum coloratum habentis iudicis acta sunt valida. D. 4. q. 4. nu. 21. Tituli generales duo restitutionis. D. 4. q. 5. n. 28. seqq. Titulus contractus quando obliget sub mortali ad restitutionem damni. n. 49. Quasi titulo laborum, potest beneficiatus inualide tenens beneficium, fructus percipere. n. 163. Titulo revalidato cū beneficio possunt retineri etiam fructus percepti. n. 166. Titulus quomodo revalidetur, & ad quem revalidatio spectet. nu. 167. Tituli ob quos pretia non æqua in emptionibus excusantur. D. 4. q. 7. à n. 33. Tituli ex mutuo licite lucrandi. n. 78.

Tortura.

Ad torturam rei maiora requiruntur indicia, quam ad simplicem interrogationem. D. 4. q. 4. n. 83. & q. 5. n. 45. Tortura metu graui ex probabili potest reus crimen alienum occultum prodere n. 94. 98. Ex probabili non peccat mortaliter si magna vi tormentorum reus falsum imponat alij. n. 99. Falsum tamen crimen si sine metu torture potest retractare, tenetur reus. ib. Torturam q. 5. adhibere iam legitime sceleris conuicto non licet. n. 17. Per torturam sufficientem purgantur indicia & denuntiationes, & plenæ probationes. n. 18. & num. 107. Per torturam expressa confessio non præiis sufficientibus indicij est nulla etiam accedente ratificatione. ib. n. 19. A tortura non est incipiendum etiã in atrocissimis criminibus absque legitimis indicij. n. 29. Ad torturam personæ alias honeste non sufficiunt solum etiam plurium fagarum denuntiationes. n. 31. seqq. Tortura vna licita est contra retractantem, si non alia accedant indicia. 69. Aut priora sint grauissima. n. 70. Non in tortura acceptetur rei confessio. n. 71. Sufficit etiam metus torture. n. 71. Non statim capto ante lui defensionem adhibenda. num. 80. Metu torture graui non tenetur reus sub mortali negare in extremis crimē, quod sibi imposuit. n. 100. seqq.

Traditio.

Ecclesiæ traditio non sufficit ad fidei controuersias omnes diiudicandas, absq; alio iudice absoluto. D. 1. q. 3. n. 35. Traditionis vocabulo intelligitur doctrina ad religionē spectans, nec in scriptura aperte tradita nec ex sola Scriptura euidenter deducta. D. 1. q. 5. nu. 96. Traditio dicitur verbum Dei, non ea modo, quæ à Christo, sed & quæ ab Apostolis nuntius spiritus S. profecta in materia religionis. num. eod. Esse in Ecclesia verbum Dei non scriptum siue traditiones, probatur. Disp. 1.

q. 5. nu. 98. Vide V. *Scriptura V. Israelita* Exempla. traditionis veteris testamenti recententur ib. à nu. 100. Traditionum noui testamenti à n. 111. Traditione nititur scripturæ autoritas. ib. n. 126. Traditiones diuinæ non scriptæ, & doctrina diuina Christi in Euangelio contenta eiusdem sunt, auctoritatis, sicut & doctrina scripta & non scripta Apostolorum & Ecclesiæ, respectiue ib. n. 156.

Tributum.

Quid & quare soluendum. D. 4. q. 6. n. 336. Vide V. *Gabella.*

SS. Trinitas.

Mysterium SS. Trinitatis explicite credere in lege natura & Mosaica, necessarium non fuit necessitate medij. D. 1. q. 7. n. 38. Fides implicita SS. Trinitatis in omni statu semper est & fuit necessaria necessitate medij ad vtramq; salutem n. 40. Explicitam fidem SS. Trinitatis necessariam non esse necessitate medij post Euangelium promulgatum, probabile: contrariū tamen probabilius. n. 44. Mysterium SS. Trinitatis explicite credere tenebantur necessitate præcepti in lege natura & Moyse maiores, non minores. 60. In lege etiam Euangelica ab hoc mysterio explicite credendo excusari possunt multi per inuincibilem ignorantiam, et si per se ad hoc, tempore hoc teneantur, necessitate præcepti. n. 63. SS. Trinitas imagine re de permilla. Vide *Imago Turpis.*

Pro actione mala quacunq; licet iniusta non est restituendum in foro conscientia ante iudicis sententiam, vel consensum præceptum; excepta simonia & incapacitate dantis & recipientis. D. 4. q. 6. n. 298. Hinc excusantur assassini. n. 299. Meretrices quoq; seu publicæ seu occulte et si blanditijs elicerint & consuetis mendacijs. num. 300. 301. Tenentur tamen restituere accepta ab religiosis & minoreñibus & per fraudem. ib. Alia virgines, conjugatæ, moniales non quidem dantibus, sed quibus subsunt dare tenentur accepta ex turpi quaestu, sed sine nota. n. 302. Pretium promissum pro turpi actione post in conscientia soluendum. n. 303. Accepta ob turpem causam & per se restitutioni obnoxia ante sententiã restituenda. n. 304. Turpitudinem suam alleganti nulla debetur fides etiam iuranti. 443.

Tutela, Tutor.

Cum moderamine debito se defendens nulli facit iniuriam. D. 4. q. 6. n. 38. nec tenetur restituere. n. 100. sicut & in duello provocatus. n. 102. Excedens notabiliter moderamē & occidens, lædēs &c. tenetur restituere. n. 103. Tutela virtualis quasi contractus & officij ad bona minorū curanda. D. 4. q. 7. n. 269. Tutelam miserabilium personarum potest suscipere Episcopus, clericus eandem & in super legitimam. n. 275. Tutela varie finitur. n. 289. seqq. Tutor ex qua culpa ratione officij tenetur ad damna inconsulto data bonis sui clientis compensanda. D. 4. q. 6. n. 55. seqq. sine eius auctoritate non potest pupillus ludo perdere & lucrari. n. 309. 330. Tutores pro pupillo vsuras excentes tenentur in solidum restituere. D. 4. q. 7. n. 120. Tutores año 1620. acceptantes veterum debitorum solutionem in vili moneta tenentur ad damna pupillis. nu. 240. Et aduersus ipsos dabitur pupillis restitutio in integrum. num. 241. Quis tutor & vnde dicitur eiusq; officij ex instituto.

D.4. q.8. à n. 269. seqq. Is conuenit solum impuberi & differt à curatore hoc & alijs modis quod detur etiam inuito, & detur maxime personæ, cuius educationem curet. nu. 270. Tutorum tria sunt genera, testamentarij, legitimi, datiu. n. 272. Legitimi tutores esse possunt mater, auia, consanguinei. ib. Datiu possunt etiã à iudice cogi. n. 273. Qui tutores esse non possint. n. 275. Qui à tutela excusentur. n. 276. Tutores iurare debent se recte munere functuros. n. 277. nisi ipsi bona imobilia habeant quæ omnia sunt hypothecata minori, sub fideiussore rem minoris saluam præsent. numero 278. Triplex est eorum potestas in personas, res & causas minorum n. 280. & seq. Bona ita administrat, vt ea augeat vel damnũ præstet. n. 282. seq. Qua ratione emere vel alienare licet ex bonis minoris & 284. seq. Si plures sint, eorum consensus requiritur, rationes singulis añs danda, damnũ is præstare debet cuius ex negligentia factum est. n. 288. Ob dolum remotus est infamis. n. 292. Tutor re bene gesta præmio dignus, quod pro ratione honorũ est varũ. 293. *Tyrannus.*

Tyrani sententiæ etiam iustæ in conscientia necessaria non est obtemperandũ. D.4. q.4. n. 13. Si tantum in modo gubernandi peccet, ei est obtemperandam etiam in conscientia. n. 14. Ob vitandum tamen scandalum tumultus est necessariũ obtemperare, præsertim si iam sit in pacifica possessione. nu. 14. Ob eundem modum regendi quam diu potestate legitime non priuatur, non licet priuato tyrannũ occidere. D.4. q.8. n. 32. Ei communitati, quæ superiorem non habet, licet ex communi consilio tyrannũ potestate compescere, & pro meritis punire, sicut & priuatis iniuste inuasus cum moderamine, se defendere contra inuasorem. nu. 33. Potest contra eum Respublica bellum gerere, & eundem per priuatum occidere certis conditionibus. à n. 34.

V.

Vasa.

Vasorum Ecclesiasticorum dominium non est penes clericos. D.4. q.6. n. 212.

Vasallus.

Vasallus idem quod feudatarius. D.4. q.7. numero 172.

Vestigal.

Vestigalia indicendi ius quanto tempore præscribat Princeps. D.4. q.1. nu. 98. Quibus rebus & conditionibus possit imponi & solui. Disp. 4. q.6. à n. 336. Vide *Gabelle.*

Venatio.

Venari contra prohibitionem feras liberas cum damno est iniustum & pœnæ post sententiã obnoxium. D.4. q.6. n. 355. Nec dominium feræ captæ acquiris si Princeps prohibeat. n. 356. Venari liberum est ex consuetudine n. 357. Ad venationem iuste prohibendam requiritur auctoritas & iusta causa. num. eod. In ipsa prohibitione quis modus seruandus. Vide *Feræ, Custodes, mulia.*

Venditio, Venditor.

Venditor ante alios creditores soluendus, cuius res adhuc extat nondum soluta ab emptore. D.4. q.7. n. 28. Rerum pretium taxandum ex ipsarum præstantia, vsu &c. n. eod. Precario & ex necessitate vendita minoris sunt. ibid. Omnis etiam

non mercator potest vendere taxato pretio & lucrari. num. 31. Vendi res ob aliquos titulos carius potest. n. 33. non tamen carius quam nunc valet etsi alio tempore sit plus valitura, num. 38. Vendens rem fructiferam, si percipiat fructus ante solutionem, sed rei translato dominio, debet eorum pretium in sortem computare. nu. 48. In pacto reuocanditionis minuendum pretium & in redemptione non est augendum per se. nu. 51. Vendens magno pretio, & statim reemens viliori illicite, facit. nu. 52. Vendere currenti pretio potes, etsi scias id diminutum iri. n. 53. Venditio ex materia dupliciter fit illicita, n. 55. Si materia sit prohibita. ib. Venditor sciens vitia, & non pandens emptori cupienti, tenetur ad damna. nu. 57. Tenetur etiã ad partem pretij, si emptor adhuc sed minoris empturus erat. ib. Non peccat per se mortaliter qui se non offert ad contractum rescindendũ, si nulla fuit inæqualitas. n. 58. Si absq; dolo & nil interrogatus taces vitium emptori, qui ex multis eligit sibi mercem vitiosam, non peccas contra iustitiam. n. 59. Neq; peccat venditor, si protestetur se nolle teneri de vitio sibi ignoto. nu. 61. In aperto vitio, si non supra dimidium iusti pretij es deceptus, non datur actio. n. 62. Nec teneris vitia non adeo noxia aperire, si emptor non interroget. n. 63. Venditio iniusta non est, si vitium nec absoluta, nec conditionata emptoris intentioni aduersetur, sed perfectioni materialiter tantũ ab emptore volitã. nu. 65. Vendere non licet personæ, quæ putatur ab usura re empta. n. 68. Aliæ circumstantiæ, quibus redditur illicita negotiatio, vt ratione festi, loci sacri, &c. à n. 70. Vendi res emphyteutica quomodo possit. n. 169. Qualis venditio in simonia. D.6. q.8. n. 23. Venditio officiorum illicita & pestilens Reipublicæ. D.4. q.8. n. 23.

Veneficium.

Veneficij crimen est exceptum. D.4. q.5. nu. 1. Pro eo inquirendo iudicãdoq; generalia sex principia. à n. 2. vsq; ad n. 19. In eo iudex non tenetur seruare comunem iudiciorum ordinem. n. 2. 5. Ei grauisima alia crimina iuncta. n. 4. 5. Veneficium inter excepta crimina est exceptissimum, & peculiari indigens processu. n. 62. Etiam post mortem contra veneficas procedi, & quot añs licet. n. 111. 4. Veneficia quomodo auertenda. n. 113. seq. Eorum seminaria quomodo extirpanda. nu. 123. Veneficio nocens qui restituat. D.4. q.6. n. 87.

Venerium.

Reus ad id damnatus non tenetur sumere; licite posse probabile est. D.4. q.4. n. 108.

Verbum Dei.

Verbum Dei certa regula fidei. D.1. q.3. n. 7. Diuiditur in scriptum & non scriptum. D.1. q.5. n. 2.

Veritas.

Prima veritas vltimatũ obiectum formale fidei diuinæ. D.1. q.2. n. 17. Veritas seu veracitas vt specialis virtus moralis in voluntate sita, qua quis in verbis factisq; verum amat dicere & facere. Disp. 6. q.2. nu. 1. Quo pacto fides aliæq; virtutes intellectuales ab hac veritate speciali differant, & quale habeant medium. n. 2. & 3. Simplicitas duplicatai opposita ad veritatem spectat, à qua non nisi ratione distinguitur. n. 4.

Virgo.

Virgo.

Virgini violatæ non tenetur parens augere dotem. D. 4. q. 6. nu. 130. Per vim violatâ aut ducenda, aut damna omnia compensanda. num. 131. 132. Nisi violatio nil obfuerit. num. 133. Virgini precibus adductâ, & iam ante violatâ quid debeatur. n. 134. seq. Promissum matrimonium, & alia pacta puellæ seruanda. n. 128. 133. 236. A matrimonio tamen duo excusant casus. nu. 137. Vtrum excuset votum. n. 138. Virginem sponte consentientem, & obligationē post remittentem violans ad nil tenetur. n. 139.

Virtus.

Nulla virtus intellectualis potest tendere in falsum. D. 2. q. 1. n. 124. Quælibet virtus perficitur in ordine ad proprium obiectum, moralis ad bonum, intellectualis ad verum. num. 125. Nulla virtus fallitur circa obiectum suum formale. nu. 126. Virtus moralis cur possit versari circa obiectum materialiter malum, non vero fides circa materialiter falsum. n. 128. De ratione virtutis Theologicæ est. vt attingat Deum vt obiectum. Quod. D. 2. q. 1. n. 12. Virtus intellectualis non tam specificatur ab obiecto Quod, quam Quo; appetitiua contrario modo se habet. n. 13. Virtus Theologica non est nisi infusa. nu. 21. Eiusdem virtutis est bonum aliquod prosequi, & malū contrarium fugere. n. 26. & q. 4. n. 3. Virtutes absq; charitate perfectæ esse possunt, quoad substantiam, non tamen quoad statum Christianæ virtutis. D. 2. q. 2. n. 26. Ratio virtutis magis consistit in bono quam in difficili. D. 3. q. 2. n. 19. Virtus quanto est altior, ad tãto plura se extēdit. 38. Virtuti absolutæ & integræ nullus honor dignus tribui potest. D. 4. q. 1. n. 116. Medium virtutis obiectum est eiusdē formale. D. 4. q. 2. n. 43.

Vis.

Vis nemini debet patrocinari. D. 1. q. 9. nu. 126. & D. 4. q. 6. n. 432. Vim iniustam inferens tenetur læsum suæ restituere libertati; quod si nolit, tum aut læsus ipse (nisi iuramentum obster) aut in hoc casu superior id poterit. D. 1. q. 9. nu. 126. Vi aut fraude te impediens à bono consequendo quid restituat. D. 4. q. 6. nu. 64. seqq. sine vi ac fraude ad peccatum inducens non tenetur ex iustitia emendationem procurare. n. 90. Ex probabiliori etiam neq; si vi aut metu ac fraude induxit, sed tunc vim tenetur amoliri. n. 91. Vi ac fraude alium à religione abstrahens tenetur fraudem amoliri. n. 92. Damnum quoq; seducto & religioni præstare. n. 93. Insuper seductum ex iustitia vel alium ad religionem adducere. n. 95. Sine vi ac fraude seducens ad nil tenetur. n. 98. 99. Vi ac fraude imprægnans aliam ex iustitia tenetur prolem alere. nu. 228. & ad cūpensationem omnium damnorum. n. 131. Sine vi ac fraude, tamē cum mendacijs extorques multa meretrix non tenetur restituere. nu. 301. Vi inducens ad ludendum, & lucrans restituit. n. 314. Vi metusq; causa facta carent robore firmitatis. n. 331. Vi cogens inter cooperatores facti damni in eo restituendo est primus. n. 398. seq. Vi non licet sibi ipsi debitum priuatum restituere. n. 410. limitatur. ib. Vim vi quomodo & quibus conditionibus liceat repellere, etiam occidendo tam pro vita quam castitate & pudicitia & bonis externis. D. 4. q. 8. n. 64. & n. 85.

Viso.

Certitudo visionis beatificæ, vt etiam scientiæ per se infusæ, simpliciter maior est certitudine fidei. D. 1. q. 6. n. 57. Vide *Lumen gloriae*. Visio est causa amoris etiam maioris in patria. D. 2. q. 2. n. 105. 115. Ex eiusdem visionis beatificæ vi prouenit dilectionis infuitabilis & impeccabilitas. n. 120.

Vita.

Vita ponenda in necessitate spirituali proximi. D. 2. q. 3. n. 60. Vitæ & membrorum dominus homo non est. neq; princeps, nec res publica. D. 4. q. 1. n. 45. ratio. ib. Quando cum vitæ periculo fama est restituenda. D. 4. q. 6. nu. 148. 149. Ad eius conseruationem est præceptum affirmatiuum nõ obligans pro omni tempore, nec ad pretiosam mediâ, nec prohibens discretam corporis asperitatē. D. 4. q. 8. n. 47. seq. De vita seruanda innocens vel negligenda à nu. 53. Vide *Innocens, occidere*. Ad vitam prægnantem seruandam non licet directe fœtus animati abortus. D. 4. q. 8. n. 58. seqq. Vitam negligere quomodo liceat se infamantiâ euitanda. grauius tormenta. D. 4. q. 8. n. 149.

Vitium.

Vitium in re empta irrita contractum, si emptor expresse contra id excipiat, etiam tacite tantum. D. 4. q. 7. nu. 14. seq. & 57. Rei venditæ duo vitia ob quæ illicita venditio à n. 55. Secluso damno & periculo possunt taceri vitia. nu. 63. Emptio est nulla si notabile vitium taceatur, quod sciens emptor non emisset. n. 64. Vide *Venditio*.

Vltimus finis.

Vide *Finis, voluntas*.

Vocatio.

Ad nouam fidem inferendam mundo nemo potest esse legitime vocatus, secundum statum. Ecclesia repta à Deo instituitur. D. 1. q. 3. nu. 204 & 206. Vocatio ordinaria & mediata non sufficit ad nouam fidem mundo inferendam. n. 206.

Voluntas.

Vnio voluntatum effectus amicitia. Disp. 2. q. 2. n. 14. Voluntas est proximum subiectum charitatis. n. 83. Voluntas naturaliter ab ratione inclinatur ad Deum super omnia diligendum. D. 2. q. 3. n. 46. Absoluta voluntate velle carere gratia, charitate & beatitudine pro spirituali bono proximi omni casu illicitum. nu. 54. seq. Voluntas tamen conditionata (si Deo placeret) non est illicita numero 56. In voluntate situs est amor amicitia, primari⁹ ad charitatis & fons cæterorum. n. 2. q. 4. n. 2. Velle bonū alicui varie accidit, nec semper dicitur amare illū. ib. n. 5. Voluntas est principium omnium spiritualium motuum, eaq; intelligitur cum dicitur, Deus diligendus ex toto corde &c. ib. n. 67. Volenti scienti non fit iniuria. D. 4. q. 6. n. 90. 98. 101. & q. 8. n. 6. Voluntarium est simpliciter, quidquid metu factum. D. 4. q. 6. nu. 315. Voluntarium homicidium in sua causa quid. D. 4. q. 8. n. 87. Voluntates vltimæ quæ & vnde dicantur. D. 4. q. 7. à nu. 294. & seqq. In ijs sufficienter quinque testes etiam non rogati, nec masculi qui subscribant, si fiant scripto. n. 304. Vltimæ voluntates reliquæ excepto testamento valent sub testium tantum quinque subscriptione. &c. numero 304.

Volunt.

Votum.

Votum est religiosa promissio rei conuenientis Deo facta. D. 5. q. 4. n. 1. Ad votum tria requiruntur deliberatio, propositum, & promissio. nu. 2. Ad essentiam & valorem voti requiritur etiam voluntas se obligandi. n. 3. Qualis ad votum requiratur deliberatio. n. 5. & 6. Qui dubitat an deliberatio, vel iudicium ad votum fuerit sufficiens, tutissime petet dispensationem, quamvis probabile sit voti non esse reum. n. 7. Votum non stat cum metu non cadente in virum constantem. n. 8. & seq. Materia voti tria exigit. vt sit in libera nostra potestate. 2. vt sit opus bonum, ea scilicet parte qua Deum vt finem respicit, esto ob aliquam circumstantiam actus sit melius. 3. vt non sit in præiudicium maioris boni. n. 14. Duplicis generis dantur subditi, alij secundum rem quæ vouetur; alij etiam quoad ipsam voluntatem: vtrique licite vouent sub tacita vel expressa conditione si superior consenserit. num. 16. Votum subditi absq; consensu superioris vel formalis vel interpretatiuo firmum esse non potest, est tamen firmum quoad à superiore irritatur. n. 19. Subditi votum à superiore irritatum tam diu manet irritum, quamdiu subditus est. n. 21. si vero subditus sit etiam quoad voluntatem, nunquam reualefcit etiam cessante subiectione. num. 26. Subditus quoad rem potest quiduis vouere etiam absq; consensu superioris, si res non sit in præiudicium superioris: subditus vero quoad rem nil potest absq; consensu. nu. 22. Votum religiosi & impuberis etiam cum consensu facti potest irritari à prælato vel parente: subditi vero quoad rem post consensum superioris non potest. n. 25. Secundum veriorum sententiam non tantum eorum vota irritari à parentibus possunt, qui 25. a. n. non dantur trans eundem, sed quorumq; filiorum quamdiu sub potestate parentum sunt constituti. n. 29. An patens possit irritare votum non solemne filij sui iam emancipati ab impubere editum? nu. 30. quoduis votum ante pubertatem editum à parentibus irritari potest, etiam post pubertatem: non item ea, quæ post pubertatem edita sunt. n. 31. Quo a. n. a. t. a. t. i. s. l. i. c. i. t. u. m. Quidam vota valorem requirunt. nu. 33. Votum validum obligat sub mortali ex genere suo, potest tamè eius transgressio interdum etiam esse venialis. nu. 34. & 37. Votum impetratorium obligat, etsi non sequatur effectus, nisi forte sub conditione sit factum. n. 36. Obligatio voti plurimum pendet ab intentione vouentis. n. 39. Non tamen pro libitu se vouens obligare potest, vel sub mortali, vel veniali, votum enim pro qualitate materiae obligat. n. 43. Votum in peccati poenam factum. num. 41. Si quis post votum Religionis non admittatur ad religionem, ad quid teneatur. n. 42. An quis teneatur ad votum quod ipse non fecit. ibid. & seq. Omnia vota personalia per professionem cessant, à quorum tamen executione etiam Nouitius excusatur. Realia transeunt ad monasterium, exceptis votivis debitis. n. 47. Quænam in executione voti seruandæ sint circumstantiæ, maxime ab ijs qui inter vouendum nullas determinarunt. num. 48. & seq. Votum varie diuiditur. nu. 52. Quo pacto

votum solemne distinguitur à simplici, & in quo solemnitas ea consistat. nu. 52. & seq. 67. Votum solemne non nisi accidentaliter differt à simplici. n. 65. Solemnitas includit absolutam & perpetuam traditionem. num. 66. Per votum solemne Matrimonium irritatur, non item per simplex, atq; id iure tantum Ecclesiastico, non naturali. n. 68. & seq. Ad religionis essentiam non requiruntur vota solemnia. nu. 71. & seq. Potest obligatio voti tolli vel irritatione legitima, vel interpretatione Episcopi, aut commutatione, vel denique dispensatione. n. 73. & 80. seq. Omnis circumstantia, quæ si votum antecessisset, materiam voti inhabilem reddidisset, ea voto quoq; (etiam ex culpa) superueniens tollit obligationem voti, vel ex toto, vel ex parte. n. 73. Qui vouit vnum principaliter, alterum accessorie liberatus ab vno, censetur etiam liber ab altero. n. 47. Votum Virginitatis etiam post transgressionem obligat. Non item, qui post votum Ordinis aut Religionis repulsam est passus aut dimissus, obligatur ad castitatem. n. 75. & 76. Votum quoduis potest auctoritate propria commutari in melius, non perinde in æquale. Quod si res dubia est, superioris iudicio standum erit. n. 80. & seq. Quinam dispensare possint vide. Dispensatio Paupertatis votum excludit omnem proprietatem & superflua non admittit. d. 6. q. 3. n. 99. Quid sit proprietatis incapax esse, & quæ censeantur superflua ib. Circa paupertatis transgressionem excusat à mortali & materiae leuitas, & tacitus superioris consensus de quacunque re, esto modus forte rem accipiendi displiceat. n. 103. Alia in alijs Religionibus paupertatis est observatio, in bene ordinatis semper est strictior. n. 106. De minutis furtis, & leuioribus paupertatis transgressionibus idem est iudicium. ib. Administratio reddituum secundum Tridentinum rectissime est penes superiores aut officiales cœnobij. n. 108. Non licet Religioso, neq; de licentia etiam superioris quicquam ex ijs quæ priuata frugalitate colligit, in pio usus erogare. n. 109. A monasterio vicium, aliunde accipere vestitum non est satis congruum Tridentino. n. 110. Quidam Religiosus beneficiarius possit circa beneficii sui fructus. ib. Castitatis votum est abstinentia à matrimonio eiusq; vsu, & integram animi, corporisque proprietatem exigit. d. 6. q. 3. num. 111. Transgressor voti duplicem contrahit malitiam sacrilegij, & violatæ pudicitia. ib. Obedientia, votum præcipuum, tam ad regulas quam ad ea quæ à superioribus congruenter regulis præcipiuntur obligat. d. 6. q. 3. n. 112. Circa Obedientiam delinquitur aut mortaliter, aut venialiter pro ratione obiecti vel mortaliter vel venialiter mali, contemptus tamen semper facit mortale. nu. 113. Regulæ quæ veram rationem præcepti non habent, non obligant sub vilo peccato si absit contemptus aut negligentia. n. 114. In dubio num superior potestatem habeat imperandi, parendum est: si vero de superiore dubitetur legitimus ne sit, nec ne, melior erit conditio possidentis. n. 114.

Vfura, Vfurarius.

Vfura lucretiua, compensatoria & palliata, quomodo contingat in venditione rei fructifera,

& fr.

